

**UNIVERZITA KARLOVA**

Fakulta sociálních věd

Institut mezinárodních studií – Americká studia

Diplomová práce

**Americké think tanky  
na příkladu případové studie Washington Institute for the Near East Policy**

Ramzi Abu Eid

Vedoucí diplomové práce: prof. PhDr. Pavel Barša, Ph.D.

2007

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a že jsem v ní citoval všechny použité prameny a literaturu.

V Praze dne 14. ledna 2007

Děkuji prof. PhDr. Pavlu Baršovi, Ph.D. za jeho nápomocné rady a připomínky při vypracovávání této práce a zároveň za jeho ochotu, že se tuto práci uvolil vést. Za pomoc a rady opřené o zkušenosti z praxe děkuji Ing. Jiřímu Schneiderovi. Mimo to jsem zavázán Americkému informačnímu středisku za velkou pomoc při obstarávání potřebné literatury a za snahu o zprostředkování kontaktu se zkoumanou institucí. Jen těžko by tato práce vznikla ve svém rozsahu a podobě nebýt řady potřebných rad, korekcí a přátelské pomoci Ondřeje Klípy, Martina Palána a Vítka Lesáka. I jim za veškerou jejich ochotu vyjadřuji svůj dík.

# Americké think tanky

Na příkladu případová studie Washington Institute for the Near East Policy

<b>1 Úvod</b> .....	<b>5</b>
1.1 Vymezení práce .....	5
1.2. Strukturace práce .....	9
1.3. Metodologie práce .....	10
1.4. Kritika literatury a evaluace pramenů .....	11
1.5 Jazykové poznámky .....	15
<b>I</b>	
<b>2 Think tanky</b> .....	<b>17</b>
2.1 Think tanky a jejich globální role .....	17
2.2 Think tank - myšlenkový tank, cercle de réflexion či denkfabrik? .....	18
2.3 Definiční úskalí pojmu .....	20
2.4 Think tanky a jim „příbuzné“ typy nevládních organizací .....	22
<b>3 Think tanky ve Spojených státech</b> .....	<b>24</b>
3.3 Klasifikace think tanků v USA .....	29
3.2.1 STRUKTURÁLNÍ TYPOLOGIE .....	29
3.2.2 MÍRA NEZÁVISLOSTI .....	32
3.2.3 IDEOLOGIE .....	35
<b>4 Dopad výzkumu think tanků na tvorbu politiky a strategie jeho uplatňování v USA</b> .....	<b>37</b>
4.1 Vědecký výzkum a reálná politika: prolínající nebo míjející se roviny .....	37
4.2 Strategie amerických think tanků .....	38
4.3 Političtí představitelé a think tanky .....	41
<b>II</b>	
<b>5 Washington Institute for the Near East Policy</b> .....	<b>44</b>
5.1 Personální obsazení .....	47
5.2 Publikace .....	57
5.2.1 Presidential Study Group Report .....	67
5.3 Washington Institute a média .....	71
5.4 Slyšení v americkém Kongresu .....	75
5.5 Financování Washington Institute .....	79
<b>6 Pozice WINEP v kontextu dalších pro Blízký východ relevantních think tanků</b> ..	<b>82</b>
6.1 Americké think tanky se specializací na Blízký východ .....	83
6.2 Velké americké think tanky a jejich blízkovýchodní programy .....	86
<b>7. Závěr</b> .....	<b>90</b>
<b>8 Seznam pramenů a literatury</b> .....	<b>95</b>
<b>9 Přílohy</b> .....	<b>106</b>
<b>10 Seznam použitých zkratk</b> .....	<b>112</b>
<b>11 Summary</b> .....	<b>113</b>

# 1 Úvod

## 1.1 Vymezení práce

Spojené státy americké jsou v současnosti mocností nejenom na poli ekonomickém, vojenském nebo technologickém, ale jsou také zemí, kde se výtečně daří vědecké činnosti a výzkumu. Není ostatně třeba obšírněji argumentovat, že výše jmenované oblasti jsou s vědou úzce propojeny a americká převaha v nich se právě od náskoku v badatelské činnosti do značné míry odvíjí.

Toto konstatování je pravdivé nejen vzhledem k vědeckému výzkumu v oblasti ekonomie, přírodních věd a jiných exaktně měřitelných oborů, ale stejně tak je možné jej vztáhnout na výzkum v politologii jako specifické společenskovední disciplíně. Snad ještě přesněji lze v tomto případě mluvit o jejich výzkumu „policy making“, což v původní jazykové verzi mnohem výstižněji popisuje proces vytváření konkrétních politik a hledání vhodných řešení jednotlivých politických problémů. Právě na rozvoji a práci v této oblasti mají ve Spojených státech amerických značnou zásluhu organizace známé jako think tanky. Tato práce se chce zaměřit právě na ně a jejich pozici v americkém společensko-politickém prostředí.

Jak poněkud filozoficky tvrdí ve své studii o užitečnosti výzkumu pro policy making dva švédští vědci, Johan Eriksson s Bengtem Sundeliusem, tak myšlenky generující se z výzkumu znamenají mnohem více než pouhou držbu informací. Implikují totiž pochopení. Přičemž pochopení nezpracovaných, syrových informací a jejich výsledných vztahů je zase klíčem pro interpretaci světa kolem nás.<sup>1</sup> Takové pochopení plné hloubky existujících okolností a faktů jakékoliv problematiky je samozřejmě klíčové i pro politiky. Při snaze o tvorbu odvislých politik je pro ně správná práce s informacemi nutností pro jejich složení do smysluplného obrazce. Málo již potom záleží na tom zda hovoříme o politice domácí nebo zahraniční.

---

<sup>1</sup> Eriksson; Sundelius (2005, str. 57).

Spojené státy jsou z celosvětového pohledu zcela výjimečné tím, že se v tamním pluralitním prostředí dostává velkého prostoru v procesu tvorby politiky také aktérům nepocházejícím ze středu politické komunity. Možná v žádném jiném státě na světě se na tvorbě politiky nepodílejí v takové velké míře i různorodé organizace typu nátlakových skupin, nevládních organizací anebo také univerzitních výzkumných sekcí. Totéž potom platí o institucích nazývaných think tanky, které se pohybují na rozhraní všech právě uvedených typů organizací.

Think tanky hrají úlohu jakéhosi mezistupně veřejného a soukromého sektoru. Informace, které produkují, jsou navíc často díky tomuto postavení obdařeny značkou vědecké objektivity a akademické nestrannosti. Jinými slovy jde o organizace představující v americkém společenském systému most mezi akademickým světem a vědeckým vývojem na jedné straně a skutečným exekutivně politickým jednáním administrativy v konkrétní oblasti na straně druhé. To je však do značné míry teorie.

Think tanky nejsou ani jednolitou skupinou šablonovitě si podobných organizací a ani se ve všech případech nejedná o instituce, které by byly nezávislé, nestranné a přeneseně vzato lhostejné vůči konkrétním politickým zájmům. Důležitou otázkou, kterou je potřeba si opakovaně klást, proto zůstává, nakolik je ambice think tanků na vědeckost jejich výzkumu a analytické činnosti oprávněná. Jejich bližší examinace je z takovýchto důvodů žádoucí o to více, že se do velké míry jedná o téma vědeckým výzkumem dosud opomíjené a marginalizované.

Cílem této práce je nejprve nastínit společenskou pozici think tanků z obecného pohledu a následně se soustředit na její popis ve Spojených státech a tamějším specifickém společenském systému. Jejich pozice v USA se jeví mnohem podstatnější než můžeme být zvyklí z evropského prostředí. Z pohledu nevelkého státu střední Evropy jako je Česká republika, který disponuje jen několika málo institucemi, jež by bylo možné charakterizovat jako think tanky, je tento rozdíl ještě markantnější. Počet a také heterogenita amerických think tanků jsou skutečně obrovské.

Různorodost amerických think tanků poskytuje na jednu stranu nebýváje širokou materii pro jejich výzkum, na straně druhé se ale jedná o téma natolik rozsáhlé, že pokoušet se o jeho detailní pokrytí a analýzu by evidentně bylo v rozsahu této práce

nerealistické. Z tohoto důvodu byl za účelem smysluplnější dokumentace a podrobného vykreslení fenoménu amerických think tanků zvolen mezi nimi jeden konkrétní zástupce – jedna takto popsateľná instituce – a práce byla pojata především jako jeho případová studie. Za zvolený objekt byl vybrán Washington Institute for the Near East Policy (dále WINEP nebo Washington institute).

Skrze analýzu konkrétního think tanku se tato práce pokusí lépe ukázat společenskou pozici amerických think tanků obecně i popsat nuance jejich fungování a vztahů s dalšími podstatnými společenskými aktéry.

Cílem tedy je především kontextualizace poznatků v existujícím prostředí, v němž působí ještě mnoho dalších vlivů, které je také třeba brát v úvahu. Vzhledem k tomu, že v případě Washington Institute se navíc jedná o think tank specializovaný na vybraný zahraniční region, zdá se být přirozené pokoušet se zkoumat do jaké míry má určitý americký think tank schopnost a možnost ovlivňovat politická stanoviska a veřejnou debatu týkající se otázek daného regionu. Tato práce v rámci zkoumání amerických think tanků hodlá zároveň zasadit pozici WINEP v jeho dominantním teritoriu do kontextu dalších institucí zaměřujících se stejným směrem.

Výběr Washington Institute for the Near East Policy pro tuto analýzu ještě posílila prestiž této finančně dobře zajištěné instituce se sídlem v hlavním městě Spojených států. Díky tomuto faktu se snad ještě lépe ukáží některé systémové problémy i výhody existence think tanků. Dalším důvodem této volby je potom také tematicky relativně úzký profil WINEP, který však spíše dokumentuje obecný trend růstu specializace mezi americkými think tanky.

### *Formulace hypotézy*

Analýza WINEP byla cíleně zaměřena na think tank s orientací na Blízký východ. Ten totiž představuje politicky a mediálně pozorně sledovaný region skýtající mnoho konfliktních a nejednoznačných témat. Z toho vznikající variabilita názorů poskytuje jakémukoliv aktérovi, který se snaží na tomto poli působit, značné množství přístupů a zvyšuje jeho společenskou expozici. Tato tvrzení potom možná platí ještě dvojnásobně ve

vtahu k izraelsko-palestinské problematice respektive mírovému procesu mezi těmito dvěma entitami.

Washington Institute byl v polovině 80. let minulého století založen jako think tank, který se chtěl soustředit především na výzkum izraelsko-palestinských vztahů a na plnění informačních a analytických potřeb amerického zahraničněpolitického procesu policy-making vůči této oblasti. Jedná se však opravdu o rozhodující sféru působení WINEP? A pokud je cílem WINEP přispívat v této oblasti k formování americké zahraniční politiky v souladu s americkými národními zájmy, je výzkum WINEP skutečně objektivní a vyvážený do takové míry, aby tomu odpovídal? Toto jsou dvě základní otázky celé studie, které tak tvoří její pracovní hypotézu.

Analýza je za účelem potvrzení anebo vyvrácení hypotézy prováděna fakticky na dvou prolínajících se rovinách. Ta první, zabývající se historií a trvalou společensko-politickou pozicí WINEP, využívá data z doby celé existence WINEP. Za využití takto velkého množství dat potom především kvantifikuje míru zaměření výzkumu WINEP na izraelsko-palestinskou tematiku v porovnání s jinými tématy a regiony, a zkouší potvrdit nebo vyvrátit pracovní hypotézu o centrálnosti této tematiky. Časové vymezení analyzovaných dat (zejména publikací) je proto z důvodu načerpání jejich velkého množství posunuto od začátku existence WINEP až do nejzazšího termínu možného z pohledu uzavření této práce, listopadu 2006.

Druhá rovina se potom už soustředí přímo na analýzu výzkumu palestinsko-izraelského konfliktu (a na mírový proces), Izraele, palestinských území a americké politiky vůči nim v provedení WINEP. Časová data analyzovaná pro tuto rovinu jsou vybrána úžeji a spadají do období vlády prezidenta George W. Bushe od roku 2001 do 2005. Rok 2005 byl vybrán jako ukončující hranice z důvodu mnoha signifikantních událostí a historicky přelomových okamžiků, které se během něj v této oblasti odehrály a zároveň již se jim dostalo nějaké reflexe.

Problémem studie se ukázalo být, že ne vždy byly nalezeny veškeré informace potřebné k ucelenému a úplnému pohledu na zkoumaná data. Některé informace privátního charakteru totiž nejsou dostupné ani přes jinak obsažné internetové stránky



WINEP a nepodařilo se je získat ani z jiných zdrojů. Kupodivu však byly někdy nedostupné také informace, u nichž by se dal předpokládat jejich veřejnosti plně otevřený charakter. Jako příklad takového nedostatku základních informací se dá uvést chybějící registr bývalých vědeckých pracovníků WINEP a dalších osob spojených s touto institucí v minulosti. Většinou proto bylo potřeba po takovýchto informacích složitě a zdlouhavě pátrat a čerpat je ze zdrojů mimo WINEP.

Autor této práce se pokoušel opakovaně Washington Institute kontaktovat s doplňujícími otázkami a využil k tomu i laskavé záštity poskytnuté Americkým informačním centrem fungujícím při Velvyslanectví USA v Praze. Výsledkem veškeré této snahy byla ze strany WINEP pouze počítačem vygenerovaná e-mailová odpověď, která kromě poděkování za zájem neobsahovala žádnou uživatelskou informaci. Pro tuto práci to sice znamená ochuzení o některé podrobnosti, ale její zásadní výsledky to neovlivnilo.

Celá případová studie by měla kromě své analytické funkce plnit také roli jakéhosi informačního kompendia o Washington Institute for the Near East. Žádný jiný takto ucelený přehled, doplněný mnoha údaji ze sekundárních zdrojů a informacemi pocházejícími z jiných pramenů než internetových stránek samotné organizace, nebyl autorem objeven.

## **1.2. Strukturace práce**

Celá práce je přesně podle nastíněných mezí rozdělena na dvě hlavní části. Přehledovou část obecně-teoretickou a hlavní část analytickou, spočívající v případové studii Washington Institute for the Near East Policy. Obě části jsou spojeny společným nosným tématem – studií think tanků ve Spojených státech. Jednotlivé části jsou ještě pro větší přehlednost řazeny do kapitol a podkapitol.

Již v úvodu této práce je snahou upozornit na fakt, že definice samotného pojmu think tank, jakož i jiných, s nimiž tato práce operuje, jsou velmi nejednoznačné.

Záměrem druhé kapitoly proto je vymezení těchto pojmů pro potřeby práce a zasazení existence think tanků do společnosti a reálného světa jako takového.

Kapitola třetí se již zaměřuje na pozici think tanků ve Spojených státech. Snahou je zde charakterizovat americké prostředí a jeho výjimečnost z pohledu takovýchto organizací, stejně jako záměr popsat jejich historické krystalizace a různé dobové znaky. Kapitola je završena obsáhlou teoretickou klasifikací amerických think tanků. Ve stručné kapitole čtvrté je potom cílem popsat styčné body politického výzkumu s politikou i jeho možnosti uplatnění.

Následující kapitola pátá je zamýšlena jako otevírací kapitola pro samotnou případovou studii. Jejím cílem je ještě podobněji objasnit výběr volby Washington Institute for the Near East Policy (WINEP) zejména na základě jeho kontextuálního zasazení mezi jemu podobné think tanky, popřípadě jej od nich, stejně jako některých velkých think tanků, odlišit.

Jádrem analytické části je kapitola šestá, zabývající se podrobným zpracováním údajů dotýkajících se činnosti WINEP a jejich vyhodnocováním. Zhodnocení a učinění konečných závěrů práce na základě obou jejích částí je cílem poslední sedmé kapitoly.

### **1.3. Metodologie práce**

Jak již bylo uvedeno, jádrem celé práce je případová studie Washington Institute for the Near East Policy. Tato případová studie je založena na podrobném rozboru primárních pramenů, tj. informací plynoucích přímo z činnosti WINEP, ale také sekundárních zdrojů, které data z pramenů doplňují a interpretují. Účelem práce je na základě kvalitativní metody výzkumu obou typů pramenů vytvořit úplný obraz fungování WINEP a analyzovat jeho pozici, je-li vůbec možno o nějaké hovořit, při vytváření americké politiky ve zkoumané oblasti.

Práce kombinuje nečíselnou interpretaci pramenů s jistou mírou kvantifikujících postupů, čímž chce přispět k podrobnější analýze. Jde konkrétně o vyčíslení určitých pravidelností a trendů v činnosti think tanku samotného i postupech jeho jednotlivých

výzkumných pracovníků. Kvantifikace určitých dat také umožní v přehledné tabulkové podobě popsat efektivitu a hloubku některých publikačních aktivit WINEP. Jelikož je nemyslitelné obě použité metody od sebe oddělit, budou se podle potřeby v textu celé studie plasticky prolínat a doplňovat.

Za stejným účelem budou do analýzy primárních pramenů zakomponovány informace z literatury. Ty se budou týkat především politického kontextu primárních pramenů a budou objasňovat pozadí a možné motivace jednotlivců s podstatným dopadem na výzkum Washington Institute for the Near East Policy jako takového.

Mimo analýzu celkové činnosti a významu WINEP se tato případová studie zaměří na selektivní část ze záběru výzkumu tohoto think tanku. Její snahou bude postihnout přednostně jeho výzkum izraelsko-palestinského konfliktu a odvíjející se od americké politiky vůči němu. Vzhledem ke značné obsáhlosti i takto redukováného záběru WINEP, bude časově kladen důraz na výzkum datující se po nástupu administrativy prezidenta G.W.Bushe v roce 2001. Opačná časová hranice se potom u prověřovaných dat liší dle jejich dostupnosti, ale v zásadě se jedná o ohraničení rokem 2005.

Případová studie je tedy použita zejména za účelem hloubkového, příčinného a systematického zkoumání verifikovatelných údajů a jejich následné analýzy, která může pomoci objasnit a lépe pochopit fungování WINEP jako jednoho z analytických center izraelsko-palestinského konfliktu. Nezanedbatelným účelem je také pokusit se popsat jeho vztah a vazby s tvůrci relevantní americké zahraniční politiky vůči Blízkému východu i dalšími aktéry, kteří na její kvalitu mohou mít vliv.

#### **1.4. Kritika literatury a evaluace pramenů**

Dostupnost literatury týkající se think tanků a pokud možno těch amerických, je v České republice značně omezená. V určitých základních titulech jako je databáze světových think tanků ve formě encyklopedické příručky *NIRA's World Directory of Think Tanks 2005*, poslouží alespoň pražský Ústav mezinárodních vztahů, který může být sám považován za českou obdobu think tanku. Tato encyklopedie byla využita zejména

v počátečních fázích výzkumu a posloužila této práci jako důležitý přehledový a informační zdroj.

O poznání početnější je potom seznam titulů, které k dané tématice nabízí sice úzká, ale vhodně zaměřená kolekce knih v nedávno otevřeném Americkém informačním centru, které bylo zřízeno při Velvyslanectví Spojených států v Praze. Některé ze zde dostupných publikací posloužily i této práci. To se týká především nepříliš rozsáhlého sborníku textů nazvaného *Think tanky a jejich společenský vliv*, vydaného přímo Americkým informačním centrem. Jedná se totiž zřejmě o jedinou ucelenější publikaci vydanou v českém jazyce a věnující se think tankům jak z obecného hlediska, tak s výrazným zaměřením na jejich americkou podobu. Zejména s ohledem na zde uváděnou českou terminologii pro některé podstatné anglické pojmy se jednalo pro tuto práci o neocenitelný zdroj informací.

Celkově pak byly z tohoto sborníku využity především dva příspěvky. Ten od Jiřího Schneidera, zabývající se pohledem společenskou pozici a roli think tanků, a příspěvek Jamese McGanna, sloužící jako zhuštěný přehled všeho týkajícího se amerických think tanků. Právě zhuštěnost a nekompletnost pokrytí tematiky think tanků v celém sborníku je pak ale potřeba mít neustále na mysli.

Při zmínění osoby Jamese McGanna je třeba kriticky se zamyslet nad nepočteností pole odborníků zabývajících se popisem a analýzou think tanků. Právě tento autor je totiž jedním z mála badatelů, kteří se touto oblastí výzkumu vědeckých institucí se zaměřením na politiku systematicky zabývají. Je poněkud paradoxní, že v mnoha případech, stejně jako je tomu v tom McGannově, jsou to právě samotní výzkumníci působící ve think tancích, kteří analyzují tento typ výzkumu a fakticky tedy zároveň sami svou práci. To souvisí s blízkostí charakteru think tanků a akademické sféry. Může to být přijímáno jako výhoda, protože to umožňuje bližší vhled do práce think tanků. Zároveň se jedná ale i o jisté nebezpečí, které je třeba si uvědomit, protože podobný výzkum může být zkreslen pohledem jednotlivých odborníků na celé odvětví.

McGann sám je univerzitním profesorem mezinárodní politiky na Villanova University a zároveň ředitelem programu zabývajícím se veřejným sektorem a think tanky při Foreign Policy Research Institute situovaného ve Philadelphii. Ze dvou jeho podrobných studií pocházejících z provenience této instituce - *Think Tanks and Policy*

*Advice in The US a Scholars, Dollars and Policy Advice* tato práce hojně čerpala, a to zejména s ohledem na rozpoznávání specifik amerických think tanků a snahu o jejich podrobnou klasifikaci. Využity byly i některé starší směrodatné články tohoto autora z odborných časopisů. Ani v jednom případě se však nejednalo o ucelenou knihu pokrývající studium think tanků, a tak je k nim proto třeba přistupovat s jistou mírou obezřetnosti.

Dalším z mála autorů, kteří se systematicky zabývají analýzou výzkumu think tanků a jehož publikace se výrazně promítly do podoby této práce je Donald E. Abelson. Jedná se o kanadského profesora americké politiky a mezinárodních vztahů na University of Western Ontario. Pro tuto práci byla využita celá řada jeho studií, které jsou zahrnuty opravdu téměř v každém sborníku, snažícím se o úplné pokrytí problematiky výzkumu think tanků. Stejně tak jako v případě McGanna byla využita i jeho studie zahrnutá ve zvláštním vydání elektronického žurnálu ministerstva zahraničí Spojených států z roku 2002, které se pod názvem *The Role of Think Tanks* zabývalo výhradně rolí think tanků v USA se zaměřením na jejich působnost v zahraniční politice.

Z Abelsonových autorských knih, je třeba jmenovat především využitě dílo s názvem *Do Think Tanks Matter?*, které se snaží o pokrytí všech aspektů působení think tanků v Severní Americe. Z koncepčního hlediska a hlediska uvědomění si některých zásadních problémů při snaze o provádění výzkumu think tanků byla tato publikace potřebným zdrojem informací i vodítkem této práce. Její nevýhodou potom však je, že vedle pokrytí výzkumu think tanků v USA se autor výrazně zaměřuje také na tyto instituce v Kanadě, tedy mimo rámec zájmu této práce. Stejnou „vadou“ trpěla také Abelsonova časopisová studie *Following Suit or Falling Behind? A Comparative Study on Think Tanks in Canada and the United States* napsaná ještě s jeho univerzitní kolegyní Christine M. Carberry. I přesto byly obě uvedené zdroje nápomocny při definičních obtížích i vytvoření perspektivy o historickém vývoji think tanků.

Za třetí klíčovou autorku pro první část této práci je možné považovat Diane Stone, kmenovou profesorku Warwick University ve Velké Británii (v současnosti působící na Central European University v Budapešti), která se ve svých pracích zabývá především think tanků a jejich funkcí na teoretické rovině. Její dvě studie *Bridging Research and Policy* a *Governmental Policy Transfer: The Strategies of Independent*

rolí?

*Policy Institutes* byly z tohoto pohledu velmi podstatné pro vytváření obrázku o relevanci výzkumu pro politické tvůrce a byly aplikovány do čtvrté kapitoly této práce, která se na prolínání roviny výzkumu a politiky soustředí. Diane Stone navíc je vedena jako editorka dvou sborníkových knih, z nichž hlavně dílo *Think Tanks Across Nations* posloužilo této práci pro uvědomění si globálního rozvoje a dopadu think tanků.

Ačkoliv na jedné straně byly publikace Diane Stone využívány pro psaní této práce právě pro jejich teoretickou podstatu, dá se tvrdit, že na straně druhé je právě to zároveň jejich největší slabinou. V některých případech, kdy se autorka utápí v teoretických modelech, je totiž cítit to, že jí poněkud chybí vhled do praktického fungování think tanků a uvědomění si jejich skutečné možností.

Z dalších použitých publikací je vhodné upozornit ještě na dvě, které měly na podobu práce podstatný vliv. Jedná se o knihu Andrew Riche *Think Tanks, Public Policy, and the Politics of Expertise* a práci Josefa Bramla pojmenovanou *Think Tanks versus „Denkfabriken“?*.

V Bramlově případě jde o skutečně velmi obsáhlé dílo, ve svém původě jeho disertační práci na německé univerzitě v Passau. Ta je svou podstatou komparací mezi německými a americkými think tanky. Autor této práce z ní kvůli její výborně propracované metodologii a členění čerpal zejména v těchto ohledech. Bramlovo dílo potom svou jasností výkladu pomohlo této práci v otázkách definičních úskalí toho, co vlastně za think tanky může být považováno. Celkově se Bramlovi dá vytýkat snad jen jeho někdy až přehnané soustředění se na kvantitativní analýzu zkoumané problematiky. Nevýhodou je pak samozřejmě i cílené srovnávání amerických think tanků s německými, ale od toho je díky kvalitě členění práce možno se při čerpání z ní oprostít.

Co se týká Andrew<sup>a</sup> Riche a jeho díla, to je možné popsat jako nejucelenější a zároveň nejpřesnější práci ve smyslu objasnění skutečného dopadu výzkumu think tanků na tvorbu politiky. Rich se soustředí zejména na popis využití expertízy a reflektuje to na příkladě vícero případových studií, na jejichž základě své teze potvrzuje anebo vyvrací. Tento pracovní systém byl kromě mnoha dalších faktických poznatků aplikován i na tuto práci. Výhodou i nevýhodou Richovy knihy zároveň je jen velký počet případových studií a linií tvorby politik, které tak sleduje. Mnohé z nich potom svou specifickou povahou nebyly pro tuto práci vůbec využitelné.

S ohledem k využitým pramenům je třeba říci, že velkou většinu z nich tvořily volně dosažitelné materiály stažené z internetových stránek WINEP, jež byly přímým předmětem zkoumání a analýzy případové studie. Tyto prameny byly doplňovány dalšími vhodnými primárními zdroji, poskytujícími informace ke zkoumanému tématu. Především jako takové je nutno jmenovat údaje týkající se financování WINEP a získané skrze internetové databáze vícera organizací monitorujících neziskové či charitativní organizace ve Spojených státech. Konkrétně šlo o organizace GuideStar, Charity Navigator a Foundation Center. Odtud získané údaje byly autorovi této práce po náležitém zaregistrování, a v případě Foundation Centre i bez něj, poskytnuty zdarma.

Přístup k sekundárním pramenům jako novinovým a odborným článkům byl potom zajišťován především skrze informační databáze typu Jstor, Proquest 5000, LexisNexis nebo Blackwell Synergy. Čerpání z některých z nich bylo umožněno pouze na základě přístupových hesel LSE v Londýně a významné podpory výzkumu této práce ze strany některých jejích studentů.

## **1.5 Jazykové poznámky**

Na závěr úvodní kapitoly je třeba učinit ještě několik technických poznámek k překladům z anglického jazyka a grafickým úpravám v textu.

Jelikož se v případě této práce jedná o téma, které je odpovídající českou odbornou literaturou téměř nepokryto, čerpá práce termíny do velké míry z původní anglicky psané literatury. To v případě neexistence přesně odpovídajících českých ekvivalentů vede autora této práce ke snaze uvádět vedle některých „umělých českých náhražek“ často ještě v závorce původní verzi termínu (...), popřípadě ji uvádět přímo samostatně, pouze v „uvozovkách“. V momentech, kdy ale jsou k dispozici vhodné české ekvivalenty, které význam původních anglické termínů zachovávají a nezkrslují, je snahou tyto české ekvivalenty používat.

V případě názvů institucí, některých programů, názvů knih nebo článků a dalších pojmenování, u kterých se jeví být zjevně nesmyslným jejich překlad, jsou názvy

ponechány v původní verzi a zvýrazněny v textu *kurzívou*. To ale neplatí u jmen institucí, které již byly opakovaně použity. Přímo české formy jsou potom používány u známých a všeobecně používaných pojmenování jako je Evropská Unie, progresivismus anebo také Fabiánská společnost. Snahou práce bylo také zachovávat původní anglické verze uváděných ženských jmen a nepřipojovat k nim českou kocovku –ová, takže se lze v textu například setkat s Madeleine Albright atd.

V této souvislosti chci ještě upozornit na používání pojmů vědec, výzkumník, výzkumný pracovník a vědecký pracovník. Tyto výrazy jsou používány se stejným obsahovým významem střídavě spíše pro jazykové osvěžení textu a nejedná se tak o zamýšlený cíl hledat různé překladatelské ekvivalenty k anglickým pojmům *researcher*, *fellow* nebo *scholar*. Ty je při jejich používání v „think tankovém“ kontextu možné v českém jazyce od sebe jen velmi obtížně odlišit.



## 2 Think tanky

### 2.1 Think tanky a jejich globální role

V současné době se všeobecně hovoří o celosvětovém trendu rozvoje aktivity a vlivu think tanků, který souvisí s velkým nárůstem jejich počtu. Ač původně zastoupeny pouze v některých vyspělých průmyslových státech Severní Ameriky a Evropy, dnes se think tanky objevují v zemích všech pěti obydlených kontinentů a jejich počet neustále výrazně roste.<sup>2</sup>

Takovýto nárůst počtu institucí tohoto typu je často dáván do souvislosti s různými faktory jako jsou celosvětový trend demokratizace následující po konci studené války, stoupající úroveň gramotnosti v méně vyspělých zemích, větší otevřenost politických vůdců myšlenkám z nepolitického prostředí, rozvoj technologií, s tím související zvýšená přístupnost svobodného tisku, uplatňování se organizací nevládního sektoru a mnoha dalšími.<sup>3</sup> Ať již jsou tyto faktory více či méně relevantní, jisté je, že dotvrzují absolutní různorodost think tanků roztroušených od Austrálie a Jihovýchodní Asie, přes Střední východ až po státy ležící v oblasti Karibiku a v Jižní Americe.

Odhady skutečného počtu think tanků se proto většinou do velké míry liší na základě toho, co který dotyčný autor za think tank vůbec považuje. Jen ve Spojených státech, které jsou kolébkou a tvůrcem tohoto fenoménu, se odhady jejich počtu dle různých autorů pohybují v rozmezí okolo 1200<sup>4</sup> až do 2000<sup>5</sup>. Oba tyto údaje jsou mimochodem převzaty z identického čísla elektronického žurnálu amerického ministerstva zahraničních věcí, což také vypovídá o nejednoznačnosti klasifikace think tanků.

---

<sup>2</sup> Poslední vydání příručky v Japonsku sídlící organizace World Directory of Think Tanks tak například eviduje think tanky 90 států světa, viz NIRA's World Directory of Think Tanks 2005.

<sup>3</sup> Stone; Garnett (1998: str. 5).

<sup>4</sup> Haass (2002, str. 6).

<sup>5</sup> Abelson (2002B, str. 11).

Klasifikační odlišnost souvisí jak s různými přístupy k výrazu think tank z pohledu jazykového kritéria (což je ještě více zřejmé, jedná-li se nám o think tanky v celosvětovém a tedy často mimo anglofonním kontextu), tak především z hlediska jeho definiční náplně. Jinými slovy, jen málokterý think tank má přímo ve svém názvu uvedeno, že se opravdu jedná instituci typu think tanku a ne každý vědec zabývající se think tanky definuje jejich podstatu stejně jako jiní jeho kolegové.

## **2.2 Think tank - myšlenkový tank, cercle de réflexion či denkfabrik?**

Nezbytnou otázkou, kterou je nutné si při zkoumání think tanků položit je, co za think tank vůbec můžeme považovat. Z jazykového hlediska je už samotný výraz think tank do českého jazyka jen těžko převeďteelný. Nejlépe mu zřejmě odpovídají české výrazy „myšlenková továrna“ či „myšlenková nádrž“. Jiří Schneider dokonce nabízí možnosti jako „myslivna“ a „mozkovna“.<sup>6</sup> Žádná z nich ale zřetelně svou kvalitou překladu neodpovídá originálu a zažitý význam spojení dostatečně nevystihuje. Proto se běžně i v českém jazyce setkáváme s ustálenou formou používání spojení think tank.<sup>7</sup>

Etymologický původ tohoto spojení se pak v jeho původní anglické podobě zřejmě sahá do času druhé světové války, kdy takto byly nazývány prostory, v nichž se k poradám setkávaly bezpečnostní odborníci společně s vojenskými plánovači. Do této doby se pro organizace obdobného vzoru a předchůdce moderních think tanků běžně používal ve Spojených státech termín „institution“.<sup>8</sup>

Zajímavé je sledovat, jak se s tímto jazykovým hlavolamem vypořádávají některé další významné světové jazyky. Internetové stránky francouzské neziskové organizace Fondation pour l'innovation politique tak kupříkladu uvádí jako ekvivalent anglického

---

<sup>6</sup> Schneider, Jiří (2006, str. 10).

<sup>7</sup> Viz např. Dušek Miroslav; Svoboda, Marek (ed.): Think tanky a jejich společenský vliv: sborník textů, Americké informační centrum, Praha, 2006 nebo Schneider, Jiří: Think tanky ve visehradských zemích: analýza politiky a obhajoba zájmů, Mezinárodní politologický ústav, Brno, 2003

<sup>8</sup> Abelson (2002B, str. 10)

spojení think tank čistě francouzskou obdobu „cercle de réflexion“.<sup>9</sup> Ta by se do českého jazyka dala přeložit přibližně jako „myšlenkový kruh“. Jak je potom možné zjistit pokračující rešerší na internetu, toto spojení se skutečně uchytilo a pro pojmenování institucí svým ražením podobným think tankům ho využívají například i internetové stránky oficiálního zastoupení Komise EU ve Francii nebo také Stálého zastoupení Francie při EU.<sup>10</sup>

Německá přibližná jazyková alternativa termínu think tanku zase zní „denkfabrik“, v doslovném překladu značící, podobně jako v češtině navrhovaný výraz, myšlenkovou továrnu. Na rozdíl od českého spojení je ale německá verze opravdu používána, i když je sporné nakolik se v takovýchto případech jedná o organizace svou náplní a činností skutečně odpovídající americkým think tankům. Dokladem tohoto tvrzení může být stranická denkfabrik sociálně demokratické SPD<sup>11</sup>, která vzhledem ke svému jednoznačnému politickému charakteru i obsazení splňuje spíše funkci stranického jednacího shromáždění. Přesto je ale daný termín některými německými autory zároveň používán také ve smyslu plně odpovídajícímu anglickému výrazu think tank. Dokladem toho může být třeba komparativní studie think tanků v USA a Německu, kterou její autor, Josef Braml, přímo nazval *Think Tanks versus „Denkfabriken“*.<sup>12</sup>

U španělského ekvivalentu think tanku „catalizador de ideas“, kterého nám dopřává španělská verze Wikipedie, se potom nedočkáme žádného smysluplného zakotvení ani opory v podobě instituce, která by alespoň zdánlivě mohla podobu amerických think tanků připomínat.

Z těchto jistě velmi neúplných poznatků lze vyvodit alespoň zobecnění, že přístupy různých států a zejména jejich jazyků k přebírání termínu think tank se liší. Záleží na bohatosti daného jazyka, míře jeho snahy o uchování si vlastní svébytnosti (viditelné zejména u francouzštiny) a také rozšířenosti fenoménu instituce think tanků v daném společenském prostředí. Jednoznačné ale je to, že ve smyslu instituce

<sup>9</sup> <http://www.fondapol.org/fondation-intentions.jsp>; staženo 6. 12. 2006.

<sup>10</sup> Viz [http://ec.europa.eu/france/listen/comm/index\\_fr.htm](http://ec.europa.eu/france/listen/comm/index_fr.htm); 6. 12. 2006.  
[http://www.rpfrance.eu/rubrique.php3?id\\_rubrique=70](http://www.rpfrance.eu/rubrique.php3?id_rubrique=70); 6.12. 2006.

<sup>11</sup> <http://www.spd-denkfabrik.de/>; 6.12. 2006.

<sup>12</sup> Braml, Josef: *Think Tanks versus „Denkfabriken“: U.S. and German Policy Research Institutes Coping with and Influencing Their Environments*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2004, 624 s.

definované níže, si anglický termín think tank uchovává svoji jedinečnost a použitelnost ve všech výše jmenovaných jazycích a společnostech.

## 2.3 Definiční úskalí pojmu

Co se týká stanovení nějaké všeobecně uznávané definice pojmu think tank, ani zde jednoznačná odpověď neexistuje. Jak již bylo uvedeno, různí autoři, kteří se příslušným tématem zabývají, se na ní nedokáží shodnout a proto je možné najít definice navzájem se výrazně lišící. Pokud ale zůstaneme u snahy najít nejzákladnější společné jmenovatele think tanků u všech autorů, je možné uvést, že se jedná o instituce působící v oblasti výzkumu veřejné politiky (anglický ekvivalent je „*public policy research institutes*“).

Poněkud komplikovanější definiční výklad potom říká, že jde o nestátní nezávislé instituce zakládané k vedení výzkumu, na jehož základě potom generují pro veřejný sektor relevantní informace a vytvářejí koncepce využitelné pro specifické politiky („*policies*“). Na těchto jmenovatelích se alespoň shodnou odborníci se zkušenostmi ze státní správy jako Richard Haass<sup>13</sup> s akademickými autory jako Donald Abelson a Christine Carberry.<sup>14</sup> Josef Braml potom navíc k takovéto definici think tanků přidává důraz na jejich mediační roli mezi vládním a soukromým sektorem, a chápe think tanky jako instituce třetího sektoru nutné k fungování jakékoliv demokratické a pluralistické společnosti.<sup>15</sup>

Jedním z klíčových bodů snahy o definiční vymezení think tanků je otázka jejich nezávislosti. Nezávislý status think tanků je totiž důležitým faktorem, protože umožňuje, aby vládní instituce a aparát ze zkoumání think tanků těžily a zároveň se mohly odkazovat na objektivitu a nepředpojatost jejich výzkumu. Problémem v tomto případě ale je to, že také mnohé instituce založené politickými orgány nebo stranami a působící pod jejich křídly jsou běžně označovány jako think tanky. Takovým think tankem, založeným a financovaným americkým Kongresem, je třeba United States Institute of

<sup>13</sup> Haass (2002, str. 5).

<sup>14</sup> Abelson; Carberry (1998, str. 529-530).

<sup>15</sup> Braml dokonce roli think tanků přirovnává k pozici „homo mediaticus“ lidské společnosti. K definičním úskalím podrobněji viz: Braml (2004, str. 50-61).

Peace (USIP). Z Velké Británie pak můžeme zmínit třeba Fabian Society, která může být v současnosti vnímána jako think tank přidružený k Labour Party.

Je tedy velmi sporné hodnotit ~~to~~ do jaké míry mají think tanky být nezávislé na vládách i co se týká svého financování nebo potom míry ideologického sepětí s určitými politickým stranami. Kontakty a spolupráce a think tanků s vládou a jejími institucemi jsou sice naprosto přirozenou věcí. Ostatně je těžké si představit, pro koho jiného by mohly think tanky produkovat kupříkladu některé své podrobné partikulární analýzy v oblasti zahraniční politiky. Sporným bodem ale je, nakolik think tanky mohou a mají těžit z nejrůznějších vládních grantů, zakázek a podobných vztahů, které mohou značně narušovat jejich deklarovanou integritu a nezávislost.

Těžko se také dá zpochybňovat právo jednotlivých think tanků na vlastní světonázor nebo ideologické zakotvení. Sporným bodem ale začíná být okamžik, kdy think tank začíná produkovat taková doporučení a koncepce, u nichž již na začátku výzkumu známý požadovaný výsledek.<sup>16</sup> V takovém případě je otázkou zda již není překročena hranice mezi think tankem a nátlakovou či lobbyistickou organizací působící na legislativní nebo exekutivní orgány s pevně určeným cílem a zájmy, které již s oblastí výzkumu a inovace nemají mnoho společného.

Jak již bylo řečeno, těžko se při takto obecném pokusu o definování think tanků a jejich působnosti činí nějaké definitivní závěry. Pole think tanků je příliš široké na to, aby se mezi nimi nevyskytovaly mnohé kategorie a také některé anomálie. S jistotou se ale dá říci to, že sama podstata činnosti každého think tanku by měla vyžadovat jistou míru interakce se zákonodárnou či soudní složkou státní moci, anebo přímo vládou a některými jejími agenturami či zástupci. Jde o *conditio sine qua non* pro to, aby think tank mohl dosáhnout zásadního cíle své snahy, tj. ovlivňování veřejné politiky a jednání v ní zastoupených politických reprezentantů.

---

<sup>16</sup> Tato praxe byla velmi dobře popsána např. ve zvláštním pořadu nazvaném *Under the Influence* a vysílaném na rádiové stanici National Public Radio, která jej připravila ve spolupráci s britským týdníkem *The Economist*. Viz [http://marketplace.publicradio.org/features/under\\_the\\_influence/](http://marketplace.publicradio.org/features/under_the_influence/); 8. 12. 2006.

## 2.4 Think tanky a jim „příbuzné“ typy nevládních organizací

Právě z výše uvedených důvodů se v posledních letech často v odborné literatuře hovoří o stírání hranice mezi think tanky a různými zájmovými hnutími. Diane Stone a Mark Garnett dokonce zmiňují think tanky jako intelektuálněji variantu nátlakových skupin.<sup>17</sup> Think tanky se ale některými svými přirozenými vlastnostmi od takovýchto organizací liší. Například se často zaměřují na širší spektrum témat a oblastí než je obvyklé u nátlakových skupin a také je pro ně absolutně nepřirozené podílet se na veřejných demonstracích.

Obvyklou je snaha přirovnávat think tanky k univerzitním výzkumným ústavům. Velmi výstižně popsal jisté překrývání obou druhů organizací Kent R. Weaver, když ve již ve svém článku z roku 1989 označil think tanky jako „univerzity bez studentů“.<sup>18</sup> Největší odlišností think tanků od výzkumných ústavů s univerzitní příslušností je vskutku to, že nemají studenty, kterým by poskytovaly akademické tituly.<sup>19</sup> Výrazným rozdílem je potom také to, že think tanky jsou mnohem praktičtější a užitečněji zaměřené instituce, zatímco na univerzitní půdě se často pracuje pouze v abstraktních teoretických dimenzích, nepoužitelných z pohledu v praxi působících „policy-makerů“.<sup>20</sup>

S určitými výjimkami se dá také tvrdit, že think tanky se na rozdíl od organizací nadačního zaměření nepouštějí do financování výzkumných projektů pomocí grantů. Pro think tanky je mnohem obvyklejší takovýto výzkum přímo provádět než jej pouze nepřímou financovat.

Podobně se o think tanky dá mluvit jako o soukromých firmách s jistými shodnými definičními znaky s finančními institucemi nebo konzultantskými a právními firmami.<sup>21</sup> I zde ale zdánlivá míra podobnosti naráží na odlišnost plynoucí z podstaty financování existence think tanků. I když think tanky obdobně jako výše uvedené typy organizací poskytují konzultantské služby a vypracovávají nezávislé analýzy, nejsou na

<sup>17</sup> Citováno dle Grant, Wyn: Pressure Groups, Politics and Democracy in Britain v Stone; Garnett (1998, str. 4)

<sup>18</sup> Weaver (1989, str. 564)

<sup>19</sup> To neplatí například u známého kalifornského think tanku RAND, který nabízí ve svém rámci ke studiu celou řadu postgraduálních studijních programů, viz <http://www.prgs.edu/curriculum/course.menu.html>; 8. 12. 2006.

<sup>20</sup> Podrobněji k tomuto tématu viz Haass (str. 5).

<sup>21</sup> Stone; Garnett (1998, str. 4-5).

rozdíl od nich tolik orientované na zisk. Ten je přitom pro společnosti zabývající se bankovním a právním poradenstvím hlavním cílem činnosti a znemožňuje jim, tak jak to činí think tanky, snahu pokoušet se o inovaci veřejné politiky jako celku.

## 3 Think tanky ve Spojených státech

### 3.1 Specifika amerického systému

Kanadský univerzitní profesor a odborník na americké think tanky Donald Abelson v mnoha svých člancích a knihách pokouší podrobně charakterizovat historický vývoj a proměny think tanků ve Spojených státech během celého 20. až do počátku 21. století. Na základě neustálé schopnosti přizpůsobovat se novým okolnostem a změnám politického prostředí potom think tanky všeobecně přirovnává k „chameleonům“ schopným se vždy přizpůsobit strategiím nových generací a typů svých konkurentů.<sup>22</sup>

Pro plné pochopení současné podoby, společenské pozice a vůbec vlivu amerických think tanků je třeba kromě rekapitulace jejich historického vývoje alespoň stručně popsat podmínky a prostředí, do kterého se rodily.

Jak již bylo uvedeno, počet institucí klasifikovaných jako think tanky se pohybuje dle různých odhadů mezi 1200 a 2000, což představuje téměř polovinu celkového objemu think tanků na světě.<sup>23</sup> Tato dominantní pozice amerických think tanků a zejména jejich bezprecedentní význam pro americký politický systém mají své hluboké kořeny nejen v jejich historickém vývoji ale v širším smyslu slova přímo v některých vrozených aspektech tohoto systému. Jeho výhodou, viděno pohledem think tanků, je „větší otevřenost, pluralita a prostupnost než jaké vykazují evropské politické systémy“.<sup>24</sup>

Všechny tyto rysy vyplývají do značné míry z velké diverzifikace pravomocí ve Spojených státech. Tzv. systém „checks and balances“ a s ním související oddělení jednotlivých složek moci („separation of powers“) zde totiž v praxi vedou k tomu, že počet aktérů zapojených do politického rozhodování na federální úrovni je ve srovnání s jinými státy mnohem vyšší. Takové prostředí umožňuje think tankům širší uplatnění, protože jim dává možnost se fungovat ve svém oboru bez zbytečných byrokratizujících bariér, které by je naopak čekal v jiných státech. Vysoký počet relevantních veřejných

<sup>22</sup> Abelson; Carberry (1998, str. 532).

<sup>23</sup> Alespoň podle údaje, který nám poskytuje James McGann. Ten celosvětový počet think tanků odhaduje na 4500. Viz McGann (2002, str. 14).

<sup>24</sup> Stone; Garnett (1998, str. 3).



činitelů se zájmem co nejefektivněji a zároveň s co největší veřejnou podporou prosazovat své jednotlivé agendy je tedy nutné perspektivou think tanků vnímat příznivě.

Nelze s jednoznačností určit, do kdy datujeme vznik prvního amerického think tanku nebo dokonce prvního think tanku vůbec. Podle různých zdrojů se jednalo buď o Franklin Institute založený již roku 1824, National Conference of Social Welfare založený v roce 1873.<sup>25</sup> Ani jeden údaj ale z dnešního pohledu nemá valnou vypovídající hodnotu, protože dnešním think tankům se tyto průkopnické organizace podobaly jen vzdáleně.

### **3.2 Historický vývoj – 4 generace think tanků v USA**

Za první generaci nastupujícího amerického „fenoménu“ think tanků jsou považovány až instituce, které se objevují s počátkem 20. století v éře progresivismu. První z nich byla v roce 1907 Russell Sage Foundation a pro tuto práci může být zajímavé, že ji následovalo hned několik dalších institucí s výrazným zahraničně-politickým zaměřením. Jednalo se o Carnegie Endowment for International Peace založenou roku 1910, Institute for Government Research<sup>26</sup> vzniknuvší v roce 1916, Hoover Institution on War, Revolution and Peace založenou bývalým prezidentem Herbertem Hooverem v roce 1919 a Council on Foreign Relations založený v roce 1921 původně jako tzv. „dinner club“.

Nástup think tanků z této první generace může být také v širším slova smyslu spojován s americkým nástupem na světovou scénu jako takovým. Vznik institucí, které následovaly po konci první světové války, zase lze dát do souvislosti s americkým izolacionismem tehdejší doby. Zakladateli těchto institucí byly především bohatí filantropové a Američané s obchodními a politickými zájmy také v zahraničí. Proto se také stavěli k izolacionistickým tendencím federální vlády a jejích zákonodárců skepticky a pokoušeli se udržet zájem a zejména informovanost veřejnosti i politiků o zámořském dění.<sup>27</sup> Jejich primárním zájmem tenkrát nebylo pouze politiku, zejména tu zahraniční,

---

<sup>25</sup> První údaj je převzat z Abelson (1998, str. 110), druhý potom z McGann (1992, str. 734).

<sup>26</sup> V případě tohoto institutu je možné často dohledat jeho vznik jako známějšího Brookings Institution, který ale vznikl až v roce 1927 sloučením původního think tanku s dalšími dvěma instituty.

<sup>27</sup> Abelson (2002, str. 10)

přímo ovlivňovat, ale zejména jim šlo o hájení veřejného zájmu a výzkum v pravém slova smyslu.

Sem do éry progresivismu se tedy dají datovat počátky think tanků jako nezávislých organizací zabývajících se výzkumem jednotlivých problémů sociálního i ekonomického charakteru a celonárodního významu. Ideologická podstata věci navíc ještě při jejich bádání nehrála nijak významnou roli, takže právě v této době se začaly vytvářet stabilně úzké vazby mezi odborníky zkoumajícími politiku v think tancích a americkým státním aparátem.<sup>28</sup>

Za druhou generaci jsou považovány think tanky, které vznikají po konci druhé světové války. Tato generace se obecně dá charakterizovat jako vládou smluvně vázané vědecké instituce, které v podmínkách studené války zajišťovaly pečlivé plánování.

Naprostým ztělesněním a ukázkovým příkladem takového nového think tanku se stala v Kalifornii sídlící korporace RAND, ~~značící~~ akronym pro Research and Development. Ta byla od svého vzniku v roce 1948 silně provázaná se silovými ministerstvy americké vlády a plnila zakázky zadávané především americkým ministerstvem obrany.<sup>29</sup>

RAND je sice svou specifičností mezi think tanky kapitolou pro sebe sama, ovšem lze konstatovat, že obdobným způsobem vázané na smluvní vládní zakázky byly ještě některé další think tanky, které ho v dalších letech následovaly. Na tomto místě můžeme jmenovat především Hudson Institute a Urban Institute, založené 1961 resp. 1968, které také dodnes patří k nejprominentnějším americkým think tankům. Zejména Urban Institute je pak potřeba vyzdvihnout jako jeden z nejvýznamnějších think tanků spojených s americkou domácí sociální agendou. Urban Institute byl také za tímto účelem založen jako jeden z plánovaných katalyzátorů programu Velké společnosti (Great Society) prezidenta Lyndona B. Johnsona.<sup>30</sup>

Zásadním problémem všech těchto think tanků ale bylo od počátku to, že se staly z větší či menší míry závislé na vládním financování. To s sebou neslo a stále nese nebezpečí zranitelnosti při vládních rozpočtových škrtech nebo dokonce přímo

<sup>28</sup> Abelson (1998, str. 111).

<sup>29</sup> Podrobnosti na <http://www.rand.org/about/history/>; 8. 12. 2006.

<sup>30</sup> Viz <http://www.urban.org/about/index.cfm>; 8. 12. 2006.

politických tlacích jako takových. Dalším nebezpečím pro takovéto instituce tkví k tom, že vzhledem k výše popsané závislosti na federálním financování na nich automaticky ulpívá podezření z předpojatosti.<sup>31</sup>

Takovéto problémy se již netýkaly think tanků tzv. třetí generace, které na počátku 70. let vtrhly na americký „trh s myšlenkami“ bez jakéhokoliv respektu k ideálům a zásadám prvotních think tanků, a s otázkou nestrannosti svého výzkumu si příliš nedělaly starosti. Jednalo se o vlnu často ideologicky smýšlejících a pod stejným prismatickým pohledu bádajících institucí. Ty jsou v anglicky psané odborné literatuře běžně označovány jako tzv. „advocacy think tanks“<sup>32</sup> s odkazem na jejich hájení jediného myšlenkového proudu a ruku v ruce s tím většinou také odpovídající stranické linie na americké politické scéně. V této práci k nim nadále budeme přistupovat jako k tzv. obhajovacím think tankům.

Právě u těchto „propagandisticky“ orientovaných think tanků se dá nejzřetelněji pozorovat stírání hranice mezi nezávislými institucemi a zájmovými skupinami. Tato skupina think tanků se na rozdíl od mnohých svých předchůdců od počátku snažila o přímé zapojení do politického procesu a díky svým vlivným sponzorům hájícím podobné názory, se jim k tomu dostávalo i dostatek financí. Je pak nanejvýš sporné, jestli některé think tanky spadající do této kategorie svou činností neporušují americké zákony. Jeden ze zákonem stanovených předpokladů pro neziskové organizace osvobozené od placení daní totiž říká, že takovéto organizace by se neměly podílet na prosazování konkrétních legislativ.<sup>33</sup>

Speciálně think tanky z této kategorie tedy balancují na hranici legálního a ilegálního počínání, které je zatím v rozsáhlé míře tolerováno. Jak prohlásil sám ředitel jednoho z těchto obhajovacích think tanků: think tanky jsou „kovbojové neplatící daně a vzdorující šerifovi za pomoci politických manipulací. Jejich cílem není stimulovat veřejný dialog, ale jsou zde proto, aby vedly vlastní monolog“.<sup>34</sup>

<sup>31</sup> McGann (1992, str. 735-736).

<sup>32</sup> Toto pojmenování užívá celá řada autorů a operuje s ním například již Kent Weaver ve svém článku *The Changing World of Think Tanks* z roku 1989.

<sup>33</sup> Jde o stanovení dle tzv. Tax Reform Act, platného od roku 1969. Viz Rich (2004, str. 57-61). Velmi podrobným způsobem se potom otázkou osvobození think tanků od povinnosti platit daně a zejména morálností jejich návazného počínání zabývá profesorka práva Laura Brown Chisolm Viz Chisolm (1989-1990).

<sup>34</sup> Citováno dle Abelson; Carberry (1998, str. 538).

Mezi typické zástupce této kategorie bývají řazeny think tanky jako konzervativní Heritage Foundation, založená 1973, libertariánský CATO Institute, který vznikl v roce 1977. Patří sem ale také méně ideologické think tanky jako například na zahraniční politiku se orientující Center for Strategic and International Studies (CSIS) založené již 1962 nebo na ekonomická otázky se zaměřující Economic Policy Institute (1986). Společným cílem všech těchto institucí je prosadit své politické návrhy ve Washingtonu, ať již to bude mezi zákonodárci v Kongresu potažmo na poli stávající administrativy anebo alespoň mezi odtud vysílajícími a píšícími informačními médii. 2

Poněkud zvláštní kategorii potom tvoří poslední čtvrtá generace think tanků, které jsou v anglickém jazyce známy jako „legacy think tanks“, tedy think tanky spojené s odkazem nějaké - většinou politicky významné – osobnosti. Typickými představiteli jsou Carter Center se sídlem v Atlantě a Nixon Center for Peace and Freedom sídlící ve Washingtonu. Obě centra byla založena bývalými americkými prezidenty, aby i dlouho po konci jejich mandátu šířila jejich odkaz, což - pokud vezmeme v potaz míru osobního významu a angažovanosti jednotlivých prezidentů v rámci celého amerického politického systému, není nijak překvapivé.

Mezi takovéto „odkazové“ think tanky, nazývané někdy též think tanky „marnivosti“ (vanity think tanks), můžeme ale řadit například také dvě instituce založené neúspěšnými prezidentskými kandidáty, republikánským senátorem Robertem Dolem a zakladatelem populistické Reform Party Rossem Perotem. Doleův odkaz v podobě think tanku pojmenovaného podbízivě Better America přežil jen několik málo let. Perotova obdobně pateticky pojmenovaná organizace United We Stand America sice zatím nadále existuje, ale skomírá po boku významově upadající Reformní strany.<sup>35</sup>

---

<sup>35</sup> Viz např. <http://archives.cnn.com/2000/ALLPOLITICS/stories/08/11/reform.profile/index.html>; 9. 12. 2006.

### 3.3 Klasifikace think tanků v USA

Think tanky ve Spojených státech můžeme klasifikovat hned podle několika podstatných kritérií. Těmi nejzřejmějšími jsou rozdělení podle šířky záběru jimi zkoumaných témat<sup>36</sup>, dle jejich orientace na domácí či mezinárodní témata, podle jejich soustředění se na celonárodní americké politické záležitosti nebo naopak zabývání se jen těmi místními regionálními, anebo také podle výše jejich rozpočtů. Za účelem lepšího vhledu do existujícího spektra think tanků a především hlubšího pochopení toho, jak moc se mohou jednotlivé instituce od sebe navzájem lišit, se ale pokusme uchýlit se ještě k poněkud složitějším a méně jednoznačným kritériím. Při uplatnění těch, která stanovuje James McGann se pokusíme think tanky alespoň rámcově klasifikovat podél os jejich strukturální stavby, míry nezávislosti a ideologické inklinace.<sup>37</sup> Tato kritéria jsou zásadní pro vstřebání podstaty tohoto typu organizace a jeho heterogenity.

#### 3.2.1 STRUKTURÁLNÍ TYPOLOGIE

McGann mezi think tanky rozlišuje čtyři zásadní typy organizací, které mají svá výrazné specifika. Jde o:

##### a) Akademické think tanky

###### i) *Diverzifikované*

Jde předně o think tanky zabývající se výzkumem a analýzou celé řady politických témat a neomezujících se jen na některá vybraná. To si samozřejmě mohou dovolit jen velké a finančně dostatečně zajištěné organizace typu Brookings Institution a American Enterprise Institute (AEI). Mezi jejich charakteristické znaky můžeme počítat:

<sup>36</sup> Např. Andrew Rich je v tomto ohledu dělí na think tanky pokrývající veškerá politická témata, think tanky vícetematické a think tanky specializované na jediné téma či specifickou politiku (full-service, multiple issues, single-issue think tanks). Více viz Rich (2004, str. 24).

<sup>37</sup> McGann (2006, str. 57).

- podobnost s univerzitním prostředím jako takovým vůbec
- všeobecnou hodnověrnost, vliv a podporu mezi akademickou komunitou; zde působící výzkumníci potom ze středu akademické komunity také často přímo pocházejí
- obvyklost dlouhodoběji zaměřených výzkumných záměrů
- nezávislý status spojený se snahou o objektivní přístup k politické analýze
- knižní publikace, monografie a také časopisové příspěvky zde působících analytiků a výzkumníků

Potíží takovýchto think tanků je někdy až přemíra „akademičnosti“ jejich produktů, která může vést k tomu, že reální veřejní činitelé o ně nejeví dostatečný zájem. Výstižný je v tomto kontextu výrok jednoho z výzkumníků tohoto typu think tanků, který prohlásil, že „provádíme výzkum pro veřejné politické zástupce, který ale čtou jen studenti a jejich profesori“.<sup>38</sup>

#### *ii) Specializované*

Od akademických diverzifikovaných think tanků se liší především svým mnohem užším záběrem výzkumu. Zaměřují se totiž na jediné specifické téma nebo obor, jako např. ekonomiku nebo zdravotní reformy. V ostatních ohledech jsou si ale navzájem velmi podobné. Mezi takovéto think tanky bývá řazeno třeba zásadně na ekonomiku se soustředící National Bureau of Economic Research (NBER) s hlavním sídlem v Massachusetts.

#### **b) Think tanky pro smluvní výzkum a poradenství**

Jedná se o organizace, které na základě smluvních zakázek zprostředkovávají informace především vládním úřadům. Nejznámějším takovým think tankem je zřejmě RAND, soustřeďující se především na výzkum a vývoj, ale můžeme sem zahrnout i Urban Institute. Společnými atributy think tanků patřících do této kategorie jsou především:

<sup>38</sup> McGann (2005, str. 7).

- blízké vazby na americkou vládu a její instituce, jimž poskytují informace a poradenství konkrétních politikách
- snaha o kvantifikaci a exaktní přístup k analýze
- multi-disciplinarita
- vypracovávání analýz na pevně určená témata spíše než soustředění se na dlouhodobější vývoj
- omezenost volnosti bádání zde zaměstnaných výzkumníků
- výsledky vyprodukovaných analýz nejsou volně přístupné, dostávají se do rukou jen zadavateli zakázky

Svou kulturou konzultantských firem tedy tyto thinky často spíše připomínají velké soukromé obchodně orientované společnosti. Podobně jako takové společnosti potom nabízejí svým zaměstnancům i systém odměn v závislosti na kvalitě jimi odvedené práce.<sup>39</sup>

### c) „Obhajovací“ think tanky (advocacy think tanks)

Do této kategorie spadají organizace, jejichž výzkum a analýzy jsou názorově předpojaté na základě jejich ideologického, filozofického či přímo stranického postoje, který se snaží svým fungováním vytrvale podporovat. Objektivita tedy nepatří k přednostem takovýchto institucí a není u nich ani předpokládána. Mezi typické zástupce je řazena např. Citizens for the Sound Economy nebo CATO institute. Jejich shrnující znaky můžeme popsat jako:

- činnost na základě poslání, s cílem podpory určité záležitosti; voličů vybraného obvodu; stranické platformy apod.
- odměňování pracovníků na základě schopnosti prosazovat zvolené poslání a cíle
- odmítání technokraticko-akademického přístupu k analýze politických otázek<sup>40</sup>

<sup>39</sup> Ibid.

<sup>40</sup> Ibid, str. 8.

#### d) Politické podniky (policy enterprises)

Do této skupiny řadíme think tanky, které kladou velký důraz na propagaci svých produktů a obchodování s nimi na „trhu s myšlenkami“. Politické myšlenky ale na rozdíl od předchozí kategorie think tanků tvoří s menší mírou ideologické předpojatosti. Jsou také často organizované po vzoru velkých korporací. Podobně jsou jim blízké i jejich obchodní praktiky. Společnými znaky těchto organizací je většinou:

- pracovní efektivita velkých firem či novinových vydavatelství
- aplikace manažerských, marketingových a jiných obchodních postupů na svou činnost
- kritika přemíry „akademizace“ think tanků a naopak nedostatku jejich zaměření na praktické požadavky tvůrců veřejných politik
- orientace na prakticky využitelné formulace výzkumu většinou ve stručné a přehledné formě
- provádění výzkumu často ve výrazně časově limitovaných mezích
- zaměřování se na aktuální otázky a problémy řešené při tvorbě legislativy<sup>41</sup>

Za typické reprezentanty této skupiny think tanků mohou být považovány Heritage Foundation nebo Center for American Progress. Think tanky této kategorie mohou být v jednotlivých vybraných administrativách řazeny mezi ovlivňovatele jejich politiky.

### 3.2.2 MÍRA NEZÁVISLOSTI

Think tanky můžeme dle míry jejich závislosti na dalších institucích rozdělit na **think tanky nezávislé**, které fungují bez jakékoliv podpůrné „mateřské“ organizace a jsou odkázané pouze na sebe a své vlastní materiální i lidské zdroje. Druhou kategorií pak tvoří **think tanky přidružené**. Bližší pohled odkrývá širokou paletu institucí, s kterými jsou do

---

<sup>41</sup> Ibid.



větší či menší míry propojené. Většinou se jedná o univerzity, korporace anebo přímo americký Kongres resp. administrativu. Think tanky přidružené k politickým stranám se ve Spojených státech vyskytují minimálně, ačkoliv kupříkladu v Evropě jich takto funguje většina.<sup>42</sup>

James McGann následně tyto přidružené think tanky podle míry jejich právního či ekonomického sepjetí s „mateřskou organizací“ rozděluje na čtyři konkrétní typy.<sup>43</sup> Jde o:

#### **a) Think tanky zaštitěné vládou**

Jedná se o výzkumné organizace orientující se především vnitřní politiku<sup>44</sup> a nejčastěji na její aktuální legislativní otázky. Vypracované analýzy a či jiné informace následně postupují různým orgánům státní správy nebo přímo tvůrcům legislativy. V závislosti na „mateřské“ organizace je určována jejich náplň výzkumu a vůbec struktura instituce jako takové. To ale neznamená, že od takovýchto think tanků není očekávána vědecky objektivní činnost a nezaujaté analýzy a hodnocení.

Jako ukázkový příklad lze jmenovat Congressional Research Service (CRS). Ten byl založen již v roce 1914<sup>45</sup> a přes svůj přidružený status k americkému Kongresu si klade za úkol vytvářet pro něj „...důvěryhodné analýzy, výzkum a informační služby, které budou svým obsahem objektivní, nestranné...“<sup>46</sup> Zajímavým faktem také je, že CRS svým postavením spadá přímo pod Knihovnu Kongresu (Library of Congress).

#### **b) Univerzitní think tanky**

Zřejmě nejrozšířenější formu přidružených think tanků představují ty, které formálně spadají pod univerzity nebo jejich fakulty. Tam fungují formou rozličně orientovaných ústavů společenských věd. Právě tyto instituce patří k těm, které jsou kritizovány odpůrci z řad politických a obhajovacích think tanků pro svoji nepraktickou akademičnost a

---

<sup>42</sup> McGann (2006, str. 58).

<sup>43</sup> Ibid, str. 58-60.

<sup>44</sup> Nejedná se ale o pravidlo. Viz např. Congressional Research Service a jeho zaměření se i na zahraničněpolitická témata: <http://www.loc.gov/crsinfo/divwork/fdtwork.html>; 12. 12. 2006.

<sup>45</sup> Až do roku 1970 fungoval jako tzv. Legislative Reference Service.

<sup>46</sup> Citováno z <http://www.loc.gov/crsinfo/whatscrs.html#hissmiss>; 12.12.2006.

odcizení se praktického stylu vedení politiky a pro něj nutných požadavků. Politické analýzy ostatně také většinou ani netvoří náplň činnosti těchto think tanků.<sup>47</sup>

Jako dobrý příklad tohoto typu think tanků lze uvést Asia Pacific Research Center (APARC) fungující při Institutu mezinárodních studií na prestižní kalifornské Stanfordově univerzitě. Tento univerzitní think tank se ve svém bádání zaměřuje na široký okruh témat týkajících se Asie a pacifické oblasti, včetně těch ekonomických, politických a technických, a publikuje k nim celou řadu tištěných knih a monografií.<sup>48</sup> Většina jeho publikací ale již na první pohled nemá valný význam pro tvůrce zahraniční politiky a slouží především dalším členům akademické obce či laické veřejnosti.

### c) Soukromé výdělečné think tanky

Jde o think tanky, které se příliš neliší od soukromých poradenských podniků. Zároveň poskytují služby podobné těm, které nabízejí neziskové think tanky, tj. provádění politických analýz, hodnocení programů a výzkum. Podstatný rozdíl mezi nimi a neziskovými think tanky typu RAND ale spočívá především v tom, „že neziskové think tanky jsou vedeny nezávislými radami a jsou veřejně financovanými institucemi, což znamená, že ze zákona, musejí mít širokou základnu přispěvatelů“.<sup>49</sup> V opačném případě totiž takovéto instituce pozbývají výhody statusu organizace osvobozené od daní.

Za příklad nám může posloužit třeba Stanford Research Institute (SRI), zabývající se výdělečným poradenstvím a prováděním analýz a výzkumu v celé řadě oblastí. Rozdíl oproti jiným think tankům je viditelným už na první pohled v tom, že internetová doména tohoto think tanku má na svém konci obligátní komerční „.com“.<sup>50</sup> SRI byl založen již roky 1946, aby v regionu západního pobřeží Spojených států podpořil ekonomický rozvoj. Běžnou náplní jeho činnosti se stalo vypracovávání analýz trhu v oblasti moderních komunikačních či informačních technologií apod.<sup>51</sup>

<sup>47</sup> McGann (2006, str. 59).

<sup>48</sup> Podrobnější informace na <http://aparc.stanford.edu/>; 12. 12. 2006.

<sup>49</sup> McGann (2006, str. 59).

<sup>50</sup> <http://www.sri.com>; 12. 12. 2006.

<sup>51</sup> Více na <http://www.sri.com/about/timeline>; 12. 12. 2006.

#### d) Think tanky přidružené k politickým stranám

Jak již bylo uvedeno tato kategorie think tanků, které bývají formálně přidruženy k určité politické straně se ve Spojených státech vyskytují jen výjimečně. Ve stínu politické strany bývají zodpovědné za vývoj myšlenek a vůbec stranických politických programů jako takových. Jejich výzkum často bývá limitován zájmy a ideologickým zaměřením strany popřípadě jejich vedoucích představitelů.

Z existujících amerických think tanků má k takto charakterizované organizaci zřejmě nejblíže Progressive Policy Institute (PPI), který slouží jako výzkumný orgán neziskové organizace Democratic Leadership Council. V rámci této centristicky orientované demokratické skupiny byl PPI do velké míry zodpovědný za vytvoření politické agendy prezidenta Clintona.<sup>52</sup>

### 3.2.3 IDEOLOGIE

Co do ideologického vnímání můžeme o think tankách uvažovat ve čtyřech oddělených kategoriích. Všeobecně je přijímáno jejich rozdělení na think tanky svou politickou a filozofickou podstatou orientované konzervativně, libertariánsky, centristicky a pokrokově.

Je nutné zmínit, že tento způsob rozlišení a zejména přiřazení jednotlivých think tanků pod jeho jednotlivé kategorie je nejspornější ze všech popsaných klasifikačních postupů. Think tanky samy sebe mohou vnímat úplně jiným způsobem než jsou potom vnímány navenek veřejností, médií či jinými odborníky. Zároveň je nutné si uvědomit, že think tanky nejsou jednolitě organizace, nýbrž že jednotliví výzkumníci a píšící autoři, stejně tak jako jejich publikace, se co do filozoficko-politického příklonu k uvedeným ideologickým směrům mohou od sebe podstatně lišit.

Přes zřejmou problematičnost simplifikace vnímání think tanků se dá tvrdit, že existuje tendence jednotlivé vědce a jimi vypracované analýzy a priori vnímat dle obecného povědomí a kategorizace jejich think tanku v rámci určitých ideologických

---

<sup>52</sup> Abelson, (2002, str. 137-139).

hranic.<sup>53</sup> Zároveň je ale potřeba podotknout, že i vnímání think tanků jako součásti jistého ideového proudu může procházet změnami, zejména jedná-li se o menší think tanky, kde každá fluktuace výzkumníků výrazně ovlivňuje výsledky bádání.

Výše uvedené čtyři kategorie se vyznačují těmito základními znaky vnímání zásadních rolí státu:<sup>54</sup>

**a) Konzervativní think tanky**

Snoubí se u nich podpora tržní ekonomiky společně se státním tradicionalismem ve sféře sociální politiky.

**b) Libertariánské think tanky**

Jsou si podobné s think tanky konzervativními, ale jejich podpora laissez-faire ekonomice je pro ně zásadní a také pohled na vládní zásahy do sociální politiky je u nich vnímán se značnou nelibostí.

**c) Centristické think tanky (nebo bez jednoznačného vymezení)**

Nabízejí zdaleka nejbohatší orientační i názorové zastoupení. Zaměstnávají výzkumníky různých ideologických orientací, jejichž hlavním deklarovaným cílem by měla být především snaha o nestranný objektivní výzkum.

**d) Pokrokové (nebo také progresivní) think tanky**

Ve valné většině podporují státní zásahy do ekonomiky. To ale některým z nich nebrání být méně vstřícnými k výrazné úloze státu v oblasti sociální politiky.

---

<sup>53</sup> McGann (2005, str. 11).

<sup>54</sup> Ibid.

## 4 Dopad výzkumu think tanků na tvorbu politiky a strategie jeho uplatňování v USA

### 4.1 Vědecký výzkum a reálná politika: prolínající nebo míjející se roviny

Jednou z nejpodstatnějších otázek, kterou si tato práce musí klást, je míra relevance výzkumu pro reálné politické prostředí a jednání jeho přímých aktérů. Případně se můžeme ptát na to, do jaké míry dochází k interakci mezi rovinou výzkumu a politickou a zda-li je vůbec možné toto nějakým účinným a přesným způsobem popsat či změřit. Předchozí kapitoly se tohoto problému již letmo dotkly, ale nyní se pokusme popsat prolínání obou rovin podrobněji a podívat se, co od výzkumu očekávají tvůrci politiky a jakým způsobem se naopak snaží svůj vliv prosazovat výzkumné instituce zvané think tanky.

Jak k tématu podotýkají D. Stone, S. Maxwell a M. Keating, tak spojitost mezi výzkumem vztahujícím se k politice a následným politickým jednáním zodpovědných osob je často jen obtížně popsatelná a dá se také konstatovat to, že ne vždy je výzkum připravován za účelem jeho politického využití.<sup>55</sup> Titíž autoři potom dodávají, že odtrženost vědeckého výzkumu od společenského prostředí, na kterém by v případě úspěchu u politiků měly být aplikovány jeho výsledky, může být propastná. Není tudíž překvapující, že vědci často bývají obviňováni z toho, že obsah jejich výzkumy koresponduje s pohledem lidí bádajících o politických otázkách ve vzdálené „slonovinové věži“, a že potřeba přemostování obou popisovaných rovin se jeví jako nevyhnutelná.<sup>56</sup>

Takovýmto přemostovacími institucemi snoubícími vědecký výzkum společně s jeho politicky využitelnou formou se přímo nabízejí být think tanky. Z perspektivy

<sup>55</sup> Stone; Maxwell; Keating (2001, str. 2).

<sup>56</sup> Ibid, str. 23.

pohledu na ně jako na nezávislé organizace se taková jejich role dá hodnotit jako pozitivní. Má totiž snahu vést ke zvýšení kvality politického rozhodování, což by následně mělo vést i ke zvýšení kvality jeho výsledků a tedy společenského zájmů a blaha. V okamžiku, kdy se ale některé think tanky stávají, v souvislosti se svým fungováním jako obhajovací nebo přímo politické instituce, závislými na politických nebo obchodních zájmech, jejich nestrannost a v důsledku toho také význam pro zájmy veřejnosti je vážně zpochybněna. Od obhajoby zájmů totiž nikdy není daleko k jejich prosazování.

Přesto se o think tancích dá říci, že jako organizace působící na pomezí vládního a soukromého sektoru se svým přesahem do obou těchto sektorů stávají součástí politické komunity („*policy community*“), tj. komunity stabilních aktérů zapojených do formování jednotlivých politik. Diane Stone jim dokonce v takto definované komunitě přisuzuje „vnitřní“ pozici, a to v případě, že „sdílejí ústřední hodnoty a postoje této komunity“.<sup>57</sup>

Výměna informací v rámci politické komunity probíhá z pohledu think tanků hned na několika úrovních, které jsou pro šíření jejich myšlenek a tím pádem i vlivu podstatné. Za takovéto úrovně můžeme považovat kromě výměny informací mezi think tanky a vládními činiteli (ať již jde o ty působící na národní nebo na mezinárodní úrovni) také jejich prolínání se s rovinou obchodní, mediální a zároveň i na úrovni s dalšími nevládními organizacemi.<sup>58</sup> Funkčnost všech těchto úrovní potom může být považována za důležitou pro možnost lepšího prosazení myšlenek a návrhů think tanků v rámci existující politické komunity. Zároveň však může být také nebezpečná při jejich přílišném naklonění se přes „okraj“ přiblížení se některé k úrovni, do které již nenáleží.

## **4.2 Strategie amerických think tanků**

Ačkoliv je tedy velmi obtížné posoudit přesnou míru vlivu think tanků obecně i každého z nich jednotlivě, dají se alespoň poměrně přesně popsat strategie, které think tanky ve Spojených státech pro šíření svého vlivu na zmíněných úrovních uplatňují. Ty si pro

---

<sup>57</sup> Stone, Diane (2000, str. 51).

<sup>58</sup> Ibid, str. 49.

jejich větší přehlednost můžeme rozdělit na strategie pro šíření vlivu na veřejnost jako takovou a strategie za účelem posilování vlivu u konkrétních osob disponujících politickým vlivem.

Jedním ze základních způsobů, jak prosazovat své myšlenky mezi širokou veřejnost představuje pro každý think tank potřeba být dobře viditelným i slyšitelným, tedy schopnost propagovat výsledky svých výzkumů. Není proto překvapující, že za tímto účelem sídlí mnoho think tanků přímo v centru politického a mediálního dění, tj. v hlavním městě Washington D.C., které se proto jeví být v poměru k jiným místům think tanky „přezásobováno“.<sup>59</sup> Donald Abelson potom jmenuje celou řadu způsobů, jakými se zde think tanky snaží svůj veřejný vliv prohlubovat. Ty čítají.<sup>60</sup>

- pořádní pro veřejnost otevřených konferencí a panelů s odborníky i politiky; ty bývají ve Spojených státech občas přenášeny televizí a podle Abelsona tak do jisté míry plní i funkci všeobecně vzdělávací<sup>61</sup>
- pravidelné přednášky odborníků z řad think tanků na univerzitách, ale také na jiných vhodných místech (Rotariánské kluby apod.)
- jejich výpovědi před komisemi a podkomisemi amerického Kongresu, které se snaží získat náhled do určitého problému nebo otázky
- mediální zviditelňování daného think tanky; může být uskutečňováno formou novinových článků či úvodníků / sloupků (tzv. „op-eds“ čili opposite the editorial page) napsaných výzkumnými zaměstnanci think tanků anebo přímo vystupováním těchto osob ve zpravodajských relacích a politických talk show na různých televizních kanálech či rádiích
- publikaci a distribuci vlastních informačních brožur, bulletinů, časopisů, brífingů a jiných dokumentů<sup>62</sup>

<sup>59</sup> Eriksson; Sundelius ( 2005, str. 62).

<sup>60</sup> Abelson (2004, str. 226-227).

<sup>61</sup> Ibid.

<sup>62</sup> Jako takové můžeme čistě příkladově uvést i známé časopisy typu Foreign Affairs a Foreign Policy, které vydávají Council for Foreign Relations resp. Carnegie Endowment for International Peace, a které mají značné odborné renomé a jsou široce citované.

- prodej audio nahrávek sumarizujících argumenty v některých podstatných politických otázkách, ale také poskytování pravidelného informačního servisu prostřednictvím e-mailu nebo v určitých případech i faxu
- v rámci svého fundraisingu poskytují některé think tanky finančním přispěvatelům z okruhu široké veřejnosti možnost stát se členy různých přidružených klubů; zde potom mívají přispěvatelé možnost pravidelných debat s odborníky působícími v daném think tanku
- tvorbu vlastních webových stránek na internetu; ty se stávají stále podstatnější formou prezentace think tanku před veřejností a obsahují nejširší škálu informací o think tanku a jeho činnosti<sup>63</sup>

Mnohem obtížněji než strategie propagace před veřejností se hodnotí strategie, které think tanky volí k posilování svých vazeb na jednotlivé vlivné politické činitele. Jedná se proto často o úroveň osobních vazeb představitelů think tanků<sup>64</sup> s vládními představiteli a uplatňování schopnosti být slyšet také ve vládních kuloárech. K tomu mohou podle Donalda Abelsona napomoci některé faktory, z nichž jmenujme ty nejpodstatnější:<sup>65</sup>

- zaměstnávání lidí z think tanků ve státní správě nebo v různých na ni vázaných pozicích; tímto způsobem think tanky mohou rozšiřovat řady svých filozoficko-ideologických spřízněnců na klíčových pozicích, aniž by se ale dala jakkoliv zpochybnit loajalita takovýchto lidí vůči americké vládě<sup>66</sup>
- vytváření různých styčných úřadů při Sněmovně reprezentantů a Senátu amerického Kongresu; přes ně think tanky získávají přímou vazbu na zákonodárce

<sup>63</sup> Stále větší důležitost internetových stránek zdůrazňuje i James McGann. Viz McGann (2006, str. 61-62).

<sup>64</sup> Čímž nejsou míněni pouze výzkumní pracovníci, ale také např. jeho představitelé ze správní rady, sponzoři a další významné osobnosti, které mohou zasedat třeba v poradenském orgánu think tanku (board of advisors).

<sup>65</sup> Podrobnosti viz Abelson (2004, str. 228-229).

<sup>66</sup> Ibid, str. 228. Abelson například popisuje praktiky think tanku Heritage Foundation, jenž volné pozice ve státní správě dokonce programově monitoruje a snaží se je systematicky zaplnovat svými spřízněnci.



- zvaní vybraných politických činitelů na semináře, workshopy, konference apod.; to opět vede k ustanovení přímých vazeb a poskytuje oběma stranám náhled do názorů a činnosti druhé strany
- zaměstnávání představitelů státní správy v think tancích na krátkodobý úvazek. To umožňuje vzájemné čerpání informací i zkušeností
- zaměstnání bývalých politiků a představitelů administrativy v think tancích; někdy se v této souvislosti mluví o think tancích jako o domovech pro „vysloužilé politiky“<sup>67</sup>; z pohledu think tanků se jedná o výhodné jednání, protože bývalí politici ve správních a poradních radách (board of trustees, board of advisors) zvyšují renomé daného think tanku a často bývají také schopni pomoci svým jménem při jeho fundraisingu
- různými zvláštními službami; jako příklad mohou sloužit tzv. Presidential Study Groups, tedy skupiny, které pod hlavičkou WINEP každé čtyři roky vypracovávají pro novou prezidentskou administrativu určitý manuál pro vedení blízkovýchodní politiky<sup>68</sup>

### **4.3 Političtí představitelé a think tanky**

V rámci snahy o popis prolínání roviny vědeckého výzkumu a analýzy think tanků s rovinou politického rozhodování je třeba se také stručně podívat na zdroje, z nichž tvůrci politiky čerpají a na způsob jakým docházejí k politickým rozhodnutím. Ani zde není jednoduché učinit nějaké definitivní závěry a říci, kam přesně lze z pohledu tvůrců politiky a krystalizace jejich politických názorů zasadit pozici think tanků. Jisté je, že političtí činitelé čerpají myšlenky a postoje, které následně prosazují, z velkého množství zdrojů.<sup>69</sup>

<sup>67</sup> Např. Abelson (1998, str. 121).

<sup>68</sup> Toto téma je mnohem podrobněji popsáno v případové studii o Washington Institute for the Near East Policy (viz kap. 5.2.1).

<sup>69</sup> Eriksson; Sundelius (2005, str. 61).

Vzhledem k velkému počtu politických aktérů a vůbec osob zapojených do politického rozhodovacího procesu ve Spojených státech, je zároveň nutné brát v potaz to, že některé kategorie činitelů na této škále se nevyhnutelně dostávají do kontaktu s výzkumem think tanků a lidmi, kteří ho vytvářejí, mnohem častěji a intenzivněji než jiné. Je například zřejmé, že americký prezident a členové jeho vlády budou v tomto ohledu spoléhat především na své podřízené působící na nižších příčkách tohoto systému. Z tohoto důvodu se dá konstatovat, že vliv think tanků je v rámci mocenského spektra rozprostřen nerovnoměrně. Do přímého kontaktu s výzkumem think tanků potom přicházejí častěji zástupci exekutivy než američtí zákonodárci a jejich podřízení. Poněkud paradoxně se ale zároveň dá konstatovat, že z pohledu konečného vlivu svého výzkumu a analýz think tanky často považují za smysluplnější prosazovat jejich obsah především u středně postavených politických úředníků než u vrcholných vládních představitelů.<sup>70</sup>

Co se týká podrobnějšího popisu rozhodovacího procesu při tvorbě určité konkrétní politiky, například James McGann ho rozdělil (poněkud zjednodušujícím způsobem) na tři základní stadia. Jako první stádium tohoto procesu stanovuje uvědomění a vytyčení si problému, dále následují stádium volby odpovídající politiky a její přesné formulace na závěr stádium její realizace.<sup>71</sup> Zásadní otázkou vztahující se k tomuto rozdělení potom přirozeně je, zda političtí tvůrci čerpají ve všech stádiích z toho tvorby think tanků stejnou měrou. Případně je možné se ptát obráceně, je vliv think tanků na politický proces během každého z popsaných stádií stejný nebo se naopak liší? McGann na takovouto odpovídá jednoznačně tak, že „think tanky mají největší vliv v počátečních stádiích rozhodovacího procesu, zejména ve fázi definování problému a stanovení agendy.“<sup>72</sup>

Z toho vyplývá, že think tanky vlastně slouží jako jisté katalyzátory při tvorbě jednotlivých politik, za které ale nikdy nenesou hlavní zodpovědnost a z pohledu politických tvůrců jsou jejich produkty využívány především ve fázi vstupních dat. V konečném rozhodování už se ale vládní představitelé dle jejich rad řídí mnohem méně. V tom je možné vidět jistou disproportionality vzájemného vztahu a očekávání. I toto

---

<sup>70</sup> Ibid, str. 63.

<sup>71</sup> McGann, James (2006, str. 63).

<sup>72</sup> Ibid..

vyjádření je ale do velké míry pouze generalizací, protože celý systém vztahů mezi oběma rovinami je velmi plastický a liší se případ od případu.

Zřejmě nejpřesněji se prolínání obou rovin dá opravdu dokumentovat na příkladech přechodů výzkumníků z think tanků do vládních služeb. Protože tento proces je obousměrný, totéž ale platí také naopak v případech odchodů „vysloužilých“ politiků či diplomatů do výzkumné sféry. K takovýmto přesunům dochází během každé administrativy velmi často a v konkrétním případě WINEP bude tento proces ještě detailněji popsán (viz kapitola 5.1).

## 5 Washington Institute for the Near East Policy

Washington Institute for the Near East Policy (dále pouze WINEP) je nezávislá, nevládní instituce zaměřující se přesně dle smyslu svého názvu na výzkum a politickou analýzu Blízkého východu. Jde proto o think tank s jednoznačně vymezenou úzkou regionální specializací. WINEP byl založen za vlády republikánského prezidenta Ronalda Reagana v roce 1985, tedy v době velkého nárůstu počtu think tanků ve Spojených státech. Sídli ve Washingtonu DC, stejně tak jako drtivá většina významných amerických think tanků.

Podle svého zakládacího programového prohlášení (*mission statement*)<sup>73</sup> byl WINEP založen s cílem „napomáhat vyváženému a realistickému porozumění amerických zájmů na Středním východě“ a jeho snahou je „zavést do tvorby americké politiky v tomto životně důležitém světovém regionu vědeckost. Na základě výzkumu [jeho] odborníků a zkušeností politických praktiků [potom] Institut podporuje americké zapojení na Středním východě za účelem posilování aliancí, naplňování přátelství, a prosazování bezpečnosti, prosperity a demokracie ve prospěch obyvatel regionu.“<sup>74</sup>

Programové prohlášení WINEP je zajímavé hned z několika důvodů. Vzhledem k deklarované snaze zavést vědeckost do tvorby americké politiky se dá jednoznačně tvrdit, že cílem WINEP je svými politickými analýzami a výzkumem opravdu ovlivňovat přímo tvůrce a představitele americké zahraniční politiky. Otázkou samozřejmě je, nakolik úspěšně se to WINEP po dobu jeho existence daří. Ze zvolené formulace prohlášení potom zároveň vyplývá, že WINEP bytostně počítá se zapojením „politických praktiků“, tj. bývalých či současných politiků, diplomatů a jiných představitelů administrativy, přímo a trvale do své činnosti. Jinak je těžko možné interpretovat to, že podobná formulace je vložena do programového prohlášení, které je platné po dobu celé činnosti think tanku. 2

---

<sup>73</sup> Taková programová prohlášení, která bývají vydána při vzniku organizace, má velká většina amerických think tanků. Jejich cílem je stručné vyjádření k motivaci pro vznik organizace popř. uvedení cílů jejího fungování.

<sup>74</sup> Viz

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=67&newActiveSubNav=Our%20Mission&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D67&newActiveNav=aboutUs>; 15. 12. 2006.

Další věci stojící za povšimnutí je míšení použití geografických pojmů Blízký a Střední východ, ve vztahu ke zkoumanému teritoriu. Samotný WINEP má ve svém názvu obsažen pojem Blízký východ (*Near East*), ale v dalších jím vydávaných textech už používá povětšinou pojem Střední východ (*Middle East*). Přestože hranice vymezení obou těchto regionů je značně nejistá a vedou se o ní spory, internetové stránky tohoto institutu potvrzují, že původní název byl vybrán tak, aby reflektoval terminologii používanou americkým ministerstvem zahraničí.<sup>75</sup> Záměrem tedy původně bylo orientovat se především na otázky spojené s izraelsko-arabskými vztahy respektive izraelsko-palestinským konfliktem, a jejich důsledky pro americké zájmy.<sup>76</sup>

Dá se proto říci, že z původního zaměření na geograficky méně rozsáhlý Blízký východ, zasahující především do historických oblastí Levanty<sup>77</sup> a Mezopotámie<sup>78</sup>, si postupně WINEP rozšířil profil svého výzkumu i mimo tuto oblast. Jak potvrzují informace z webových stránek WINEP, tak byl z tohoto pohledu zejména počátek 90. let 20. století, kdy došlo ve světě k některým přelomovým událostem. Rozpad ~~Sovětského~~ svazu a první válka v Zálivu následující po napadení Kuvajtu Irákem Saddáma Husseina, vedly k tomu, že WINEP se začal ve svém výzkumu výrazněji soustředit také na Turecko a arabskou či islámskou politiku jako takovou.<sup>79</sup>

Za další milník v zaměření výzkumu think tanku se dají považovat události 11. září 2001, kdy teroristické útoky na New York a washingtonský Pentagon, motivovaly nakonec WINEP k rozšíření agendy výzkumu především o témata související s bezpečností. Výzkum islámského extremismu, terorismu či šíření zbraní hromadného ničení se po tomto datu staly dalšími oblastmi, v jejichž pochopení a ještě spíše potírání si WINEP stanovil za cíl být nápomocen americké vládě.<sup>80</sup>

Současný záběr výzkumných oblastí proto teritoriálně zahrnuje oblast táhnoucí se od Iránu na východě až po arabské státy severní Afriky na západě. Webové stránky

<sup>75</sup> Pro potvrzení viz <http://www.state.gov/p/nea/>; 16. 12. 2006.

<sup>76</sup>

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=20&newActiveSubNav=Our%20History&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D20&newActiveNav=aboutUs>; 15. 12. 2006.

<sup>77</sup> Zasahující do dnešního území Jordánska, Izraele, Libanonu, Sýrie a palestinských teritorií.

<sup>78</sup> Překrývající se s dnešním Irákem a východní částí Sýrie.

<sup>79</sup>

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=20&newActiveSubNav=Our%20History&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D20&newActiveNav=aboutUs>; 15. 12. 2006.

<sup>80</sup> Tamtéž.

WINEP výslovně jmenují 11 geografických teritorií výzkumu. Jako celé regiony jsou mezi nimi jmenovány státy Perského zálivu a Severní Afrika.<sup>81</sup> To lze interpretovat jako důkaz menšího významu jednotlivých států těchto regionů z pohledu výzkumu WINEP. Pozoruhodné potom je, že vedle dalších osmi států oblasti uvádějí webové stránky Institutu v této rubrice také pojem Palestinci (*Palestinians*). Odkazem na etnicitu této národnosti skupiny se poměrně elegantním způsobem WINEP vyhýbá faktu, že dosud neexistuje žádný palestinský stát i použití sporného pojmu palestinská teritoria.

Dalšími, nyní již tématickými, oblastmi výzkumu, které WINEP jmenuje na svých webových stránkách jako předměty svého zájmu jsou: arabská a islámská politika; energie a ekonomika; Záliv a energetická politika; vojenství a bezpečnost; mírový proces; šíření zbraní; terorismus a americká politika (na Blízkém východě).

Je nutné zde upozornit na to, že všechny výše jmenované tématické i teritoriální oblasti výzkumu nakonec spadají pod jeden z pěti výzkumných programů WINEP. Jde o programy *Gulf and Energy Program*; *Project on the Middle East Process, Military and Security Studies Program*, *Terrorism Studies Program* a *Turkish Research Program*.

Jedná se o jakési kumulativní programy zahrnují pod sebe výzkum všech teritorií i témat. Zároveň je třeba upozornit, že při hledání určitého novinového článku, knihy, prepisů panelových diskusí nebo některé jiné z publikací a aktivit WINEP, je téměř v každém případě taková položka na internetových stránkách WINEP nalezena pod více hesly a často i pod obsahem více než jednoho z uvedených pěti programů. V praxi to proto vypadá např. tak, že velká část publikací uváděných pod heslem Izrael se zároveň kryje s těmi uvedenými pod heslem Palestinci. Důvodem je to, že obsah některých publikací se týká obou jmenovaných entit.

Blíže se WINEP pokusíme analyzovat v následujících podkapitolách na základě pohledu na personální obsazení jeho odborníků a lidí stojících v čele jeho vedení; na základě vydávaných publikací a analýz; stejně tak jako podle obsahu pořádaných přednášek, konferencí a dalších akcí. Také je třeba podrobněji se podívat na prezentaci

---

<sup>81</sup> Za státy Perského zálivu je možné dle interpretace WINEP považovat veškeré státy Arabského poloostrova, včetně Jemenu ležícího přísně vzato mimo Záliv. Státy severní Afriky je pak míněna oblast Maghrebu a Egypta.

WINEP před médii a v nich, a pokusit se o expozici jeho legislativního politického vlivu. Opominuto nebude ani vyjádření k financování této instituce.

## 5.1 Personální obsazení

Podle údajů z internetových stránek z konce roku 2006<sup>x</sup> má Washington Institute for the Near East Policy 43 zaměstnanců podílejících se na výzkumu a dalších 17 zaměstnanců, kteří mají v popisu činnosti administrativu. Je zajímavé, že při srovnání těchto čísel s údaji ze světové encyklopedie NIRA vydané v roce 2005, počet výzkumných zaměstnanců se sice shoduje. Následující podrobnosti o tom, zda se jedná o výzkumníky hostující, stážisty či vědce přidružené se však výrazně liší.<sup>82</sup>

Vzhledem k tomu, že při zpětné kontrole těchto údajů bylo zjištěno, že na začátku roku 2007 se počet výzkumných pracovníků v různých pozicích částečně změnil i podle samotných internetových stránek WINEP<sup>83</sup>, dá se přepokládat to, že údaje NIRA nejsou ani tak nepřesné, jako spíše, že v Washington Institute dochází k poměrně časté fluktuaci vědeckých zaměstnanců. Na tuto skutečnost je třeba upozornit již z počátku, protože velmi problematickým a pracným se u WINEP ukazuje být právě dohledávání jeho bývalých vědeckých pracovníků i dalších osob stojících za jeho fungováním. WINEP nevede žádnou veřejnosti přístupnou databázi s těmito údaji, což nepochybně značně ztěžuje jakýkoliv výzkum ohledně tohoto think tanku.

Dokonce i jméno zakládajícího výkonného ředitele výzkumu WINEP<sup>x</sup>, Martina S. Indyka je přístupné jen v souvislosti s jeho uvedením jako autora u některých publikací či jeho vystoupení v některých diskusích apod. Indyk po odchodu z WINEP působil jako zvláštní poradce prezidenta Clintona pro Blízký východ a později v letech 1995-1997 a

<sup>82</sup> Srovnej NIRA's World Directory of Think Tanks (2005, str. 453).

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=89&newActiveSubNav=Our%20People&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D88&newActiveNav=aboutUs>; 16. 12. 2006.

<sup>83</sup> Podle stránek WINEP z 2.1.2007 celkový počet výzkumných pracovníků klesl z původních listopadových 43 na 40. Při porovnávání jmen bylo zjištěno, že na počátku roku 2007 již nebyl zahrnut do seznamu výzkumníků tureckého programu Mark Parris, další vědecký pracovník Chris Hamilton a jeden ze stážistů.

2000-2001 zastával dokonce post amerického velvyslance v Izraeli.<sup>84</sup> Indyk je tak jasným dokladem častého propojování státní správy s think tanky a vůbec významu osobních vazeb na současné anebo bývalé vysoce postavené politiky. Problematická je však otázka jeho nepředpojatosti. V některých případech totiž bývá obviňován z toho, že WINEP pomohl založit jako odborně působící odnož známého lobbyistického uskupení American-Israeli Public Affairs Committee (AIPAC).<sup>85</sup>

Celá řada osobností ze zkušenostmi z významných pozic ve vládě je potom ve Washington Institute for the Near East zastoupena přímo, a to v jeho poradní radě (*board of advisers*). O důležitosti tohoto orgánu vypovídá do jisté míry už to, že je jako jediná součást organizace jmenována už přímo v programovém prohlášení WINEP – jako dohlížitel nad politickým bádáním think tanku. Explicitně se zde o ní také hovoří jako o dvoustranickém (*bipartisan*), tedy zastupujícím Republikánskou stranu i Demokraty. To ostatně potvrzuje i současné složení této rady.

V současné době se poradní rada skládá ze 14 členů<sup>86</sup>, vesměs bývalých politiků, diplomatů nebo osobností ze světa médií a obchodu. Z našeho pohledu je podstatné, že vedle toho, že se jedná o významné osobnosti přispívající k prestiži WINEP, tak se také dá předpokládat, že tito lidé WINEP svým vlivem na všechny tyto sféry napojují a zajišťují, aby jeho hlas v nich byl slyšet. Je samozřejmě nemožné přesně vykreslit to, jakým způsobem se osobní vazby projevují na tom, jak moc je kterýkoliv think tank a jeho výzkum vlivný. Ale výhoda toho být takovým zprostředkovaným způsobem viděn a slyšen se zdá být jasná a think tankům určitě napomáhá i při fundraisingu.<sup>87</sup>

### Členy poradní rady jsou:

- Warren Christopher – bývalý demokratický ministr zahraničních věcí během prvního funkčního období prezidenta Clintona (1993-1997)

<sup>84</sup> <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Indyk.html>; 16. 12. 2006.

<sup>85</sup> Pro podobné názory viz např. Beinin (1993, str. 11-12) nebo <http://www.nybooks.com/articles/19062>; 16. 12. 2006.

<sup>86</sup> S tím, že 15. členkou byla Jane Kirkpatrick, bývalá americká velvyslankyně při OSN, která 7. prosince 2006 zemřela. 16. členem, jemuž bylo po jeho vstupu do vlády na pozici náměstka ministra obrany členství pozastaveno (a v současnosti je prezidentem Světové banky), je Paul Wolfowitz. Viz <http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=133>; 18. 12. 2006.

<sup>87</sup> Schneider (2006, str. 18).



- Lawrence S. Eagleburger – bývalý diplomat a ministr zahraničních věcí (1992-1993)<sup>88</sup> na konci vlády prezidenta George Bushe
- Alexander Haig – další bývalý ministr zahraničních věcí z časů vlády prezidenta Reagana (1981-1982) a také čtyřhvězdičkový generál americké armády s bývalý vrchní velitel vojenských sil NATO v Evropě (tzv. SACEUR, v letech 1974-1979)
- Max M. Kampelman – bývalý diplomat a předseda americké delegace při jednáních Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě (v letech 1980-1983).
- Samuel W. Lewis – bývalý diplomat a dlouholetý americký velvyslanec v Izraeli (1977-1985); také byl ředitelem Odboru analýz a plánování (*Policy Planning*) na ministerstvu zahraničních věcí (v letech 1993-1994)<sup>89</sup>
- Edward Luttwak – historik a ekonom, výzkumný odborník jiného think tanku – Center for Strategic and International Studies (CSIS); sloužil jako konzultant mnoha vládních institucí<sup>90</sup>
- Michael Mandelbaum – profesor na John Hopkins University a ředitel místního American Foreign Policy Program; častý přispěvatel článků do The New York Times, The Washington Post, The Wall Street Journal, and The Los Angeles Times; bývalý vědecký pracovník jiného think tanku - Council on Foreign Relations<sup>91</sup>
- Robert McFarlane – bývalý poradce pro národní bezpečnost prezidenta Reagana (v letech 1983-1985)
- Martin Peretz - profesor na Harvard University a zároveň hlavní vydavatel a spolujednatel názorového týdeníku The New Republic<sup>92</sup>
- Richard Perle – bývalý asistent ministra obrany za prezidenta Reagana; člen několika konzervativních think tanků (s hlavním úvazkem v American Enterprise

<sup>88</sup> Oficiálně působil Eagleburger ve funkci ministra zahraničí pouze necelé dva měsíce.

<sup>89</sup> Jeho předchůdcem na stejné pozici byl v letech 1989-1992 Dennis Ross. Viz <http://www.state.gov/r/pa/ho/po/12112.htm>; 18. 12. 2006.

<sup>90</sup> [http://cdn.idc.com/italy/downloads/bio/luttwak\\_edward.pdf](http://cdn.idc.com/italy/downloads/bio/luttwak_edward.pdf); 18. 12. 2006.

<sup>91</sup> <http://www.roycecarlton.com/speakers/mandelbaum.html>; 18. 12. 2006.

<sup>92</sup> Podrobnosti k jeho osobě na <http://www.tnr.com/showBio.mhtml?pid=22>; 19. 12. 2006.

Institute) a známý neokonzervativní myslitel; bývalý poradce strany Likud v Izraeli a ředitel denníku Jerusalem Post<sup>93</sup>

- James G. Roche – bývalý ministr letectva (2001-2005) s dlouholetou služební praxí u amerického námořnictva
- George P. Schultz – bývalý dlouholetý ministr zahraničních věcí (1982-1989) ve vládách prezidenta Reagana; sloužil také jako ministr práce a ministr financí (v letech 1969-1970 resp. 1972-1974) ve vládách Richarda Nixona; v současnosti nadále pracuje ve službách pro Republikánskou stranu<sup>94</sup>
- R. James Woolsey – bývalý ředitel Cental Intelligence Agency – CIA (1993-1995)
- Mortimer Zuckerman – hlavní vydavatel pravicově zaměřeného týdeníku U.S. News & World Report a podle časopisu Forbes také jeden z nejbohatších lidí na světě<sup>95</sup>

Uvedená biografická data jsou jen zkratkovitá a mají spíše orientační funkci pro představení lidí, kteří mají na chod WINEP určitý vliv. Je třeba dodat, že snad každá z uvedených osobností navíc ke jmenovaným pozicím zastává ještě několik dalších funkcí v různých podnikových správních radách nebo sedí v radách různých nadací a dalších neziskových organizací včetně think tanků. Ačkoliv tedy jde o lidi s rozličným druhem vzdělání, zkušeností a různými filozofickými i politickými názory, dohromady tvoří jisté „vlivové uskupení“ s velkým rozsahem, minimálně z pohledu americké vnitrostátní politiky. Otázkou, kterou je v souvislosti s tím nutné si klást, ale je, nakolik za pomoci různých kontaktů těchto osob dochází opravdu k artikulaci veřejných zájmů a do jaké míry se naopak mohou promítat do expertní činnosti WINEP různé jejich zájmy partikulární.

<sup>93</sup> [http://www.cbc.ca/fifth/faith/perle\\_bio.html](http://www.cbc.ca/fifth/faith/perle_bio.html); 18. 12. 2006.

[http://www.hudson.org/learn/index.cfm?fuseaction=staff\\_bio&eid=PerleR](http://www.hudson.org/learn/index.cfm?fuseaction=staff_bio&eid=PerleR); 18. 12. 2006.

<sup>94</sup> <http://www.hoover.org/bios/shultz/>; 18. 12. 2006.

<sup>95</sup> <http://www.forbes.com/lists/2006/10/W07H.html>; 18. 12. 2006.

edito-in-chief

## Vědečtí pracovníci:

Za skutečnou expertní činnost, zahrnující analýzu a vyhodnocování učiněných politických rozhodnutí i vypracovávání doporučení pro ta budoucí, jsou ale zodpovědní jiní lidé. Z pohledu této práce je potřebné blíže se podívat na tyto hlavní a nejvíce směrodatné představitele WINEP a na ty, kteří mají ve svém popisu práce izraelsko-palestinskou tematiku.

Výkonným ředitelem pro výzkum je od odchodu zakládajícího ředitele Martina Indyka v roce 1993 Robert Satloff. Ve WINEP se specializuje na celkovou americkou politiku na Středním východě, arabsko-izraelský mírový proces a americko-izraelské vztahy. Při takovéto specializaci je jeho velkou výhodou nepochybně znalost arabštiny a hebrejštiny.<sup>96</sup>

Co se týká Satloffovi publikační činnosti, jedná se o pilného autora kratších analyticky zaměřených monografií, ale nejde o příliš plodného autora co se týká obsáhlejších knižních publikací. Během 20 let jeho činnosti ve WINEP je pod jeho jménem uvedeno jen 9 knižních publikací, u jejichž většiny je navíc Satloff buď editorem nebo jen spoluautorem či v jednom případě uváděná kniha vůbec nebyla vydána WINEP.<sup>97</sup> V tištěných periodikách se poměrně často objevují Satloffovi články anebo úvodníky. Překvapivé ale je, že internetové stránky WINEP uvádějí, že Satloffovi „názory se často objevují v hlavních novinách jako New York Times, Wall Street Journal, Washington Post a Los Angeles Times“<sup>98</sup>.

To ale příliš nekoresponduje se samotnými údaji o veškerých Satloffových mediálních vystoupeních uvedených na stejném místě. Například při prozkoumání Satloffových autorských příspěvků, napsaných pro jmenované noviny, v časovém rozmezí od počátku roku 2001 do listopadu 2006 totiž zjistíme, že výkonný ředitel WINEP byl za téměř šest let autorem osmi příspěvků pro Los Angeles Times a pouhých

<sup>96</sup> Satloff i se svou rodinou žil několik let v Maroku, viz <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=11>; 18. 12. 2006.

<sup>97</sup> Jedná se o Satloffovu poslední knihu nazvanou *Among the Righteous: Lost Stories from the Holocaust's Long Reach into Arab Lands*, vydanou nakladatelstvím PublicAffairs v roce 2006. Podrobnosti dalších knižních publikací viz

<http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?author=Robert%20Satloff&contentType=Publication>; 18. 12. 2006

<sup>98</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=11>; 18. 12. 2006.

tří příspěvků pro Washington Post, dvou pro Wall Street Journal a dokonce žádného pro New York Times. Při snaze najít podrobnějším zkoumáním ve stejně vymezeném období alespoň citovanost R. Satloff v New York Times není výsledek o mnoho lepší. Satloff zde byl za dané téměř šestileté období citován pouhých pětkrát a z toho navíc byly ve většině případů citace pouze převzaty z jiných amerických novin.<sup>99</sup>

Je spekulativní vyjadřovat se o tom, co znamená v podání WINEP výrok „často citován“, ale je zřetelné, že uváděné údaje ne ve všech svých bodech odpovídají pravdě. To je ještě zvláštnější z toho pohledu, že ve stejném období byl Robert Satloff autorem vyššího množství příspěvků pro některé jiné časopisy. Konkrétně jde o jedenáct jeho příspěvků napsaných pro týdeník The New Republic<sup>100</sup> a deset pro neokonzervativně zaměřený týdeník The Weekly Standard.<sup>101</sup> To vede k otázce, zda se WINEP snahou o zdůrazňování své citovanosti v nejvýznamnějších amerických novinách nesnaží uměle zvyšovat své renomé na veřejnosti, a naopak se nevyhýbá zdůrazňování svých vazeb na politicky či zájmově jednoznačněji vyhraněná média.

Vedle výkonného ředitele Satloffa je klíčovou postavou ve Washington Institute Dennis Ross, který zde od roku 2001 oficiálně vykonává funkci poradce a dočasně také pozici výkonného ředitele.<sup>102</sup> Dennis Ross je známý především jako dlouholetý zvláštní vyslanec USA pro Blízký východ, který se během svého mandátu podílel na všech zásadních izraelsko-arabských mírových jednáních.<sup>103</sup> Zároveň s tím byl, jak již bylo uvedeno, po necelé tři roky (1989-1992) také ředitelem Odboru analýz a plánování (*Policy Planning*) na ministerstvu zahraničních věcí.

Jedná se tedy o osobu nepochybně disponující širokými kontakty na ministerstvu zahraničí, ve vládních kruzích a politice vůbec. Z pohledu WINEP má ale Dennis Ross především více než dost zkušeností s praktickou vedením politických a diplomatických

---

<sup>99</sup> Tato data byla získána pomocí informační databáze LexisNexis.

<sup>100</sup> Jeho spolujednatel a hlavním vydavatelem je jeden ze členů poradní rady WINEP, Martin Peretz. Některé Satloffovy příspěvky byly pro online internetovou verzi časopisu.

<sup>101</sup> Viz <http://www.weeklystandard.com/>; 19. 12. 2006 a <http://www.opinionjournal.com/editorial/feature.html?id=110002840>; 19. 12. 2006.

<sup>102</sup> Po dobu necelých dvou let, počas Satloffovi nepřítomnosti, vykonával Ross funkci výkonného ředitele. Viz <http://www.guidestar.org/FinDocuments/2002/521/376/2002-521376034-1-9.pdf>, <http://www.guidestar.org/FinDocuments/2003/521/376/2003-521376034-1-9.pdf> a <http://www.guidestar.org/FinDocuments/2004/521/376/2004-521376034-01f9d394-9.pdf>; vše 12. 12. 2006.

<sup>103</sup> Svou funkci vykonával Ross po dobu téměř 12 let od roku 1989 až do počátku roku 2001, během tří různých administrativ prezidentů George Bushe a Billa Clintona. Pro podrobnosti viz <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=8>, 18. 12. 2006.

jednání. Dá se proto předpokládat, že v pozici analytika a plánovače dokáže velmi přesně odhadnout jaký druh a forma informací se oficiálním představitelům Spojených států mohou skutečně hodit.

Přestože Ross se stal pracovníkem WINEP až v roce 2001, jeho první autorský příspěvek pro WINEP pochází již z roku 1985. Jedná se analýzu tehdejší situace arabsko-izraelského konfliktu a doporučení správného postupu jednání během druhého Reaganova prezidentského období.<sup>104</sup> Vzhledem k době vypracování této analýzy a jejímu vedení pod označením *Policy Paper #1* je zřejmé, že Dennis Ross udržoval s WINEP určité kontakty již od jeho založení. Jako jeho výzkumný pracovník potom v letech 2001 až 2006 vypracovává především další politické analýzy, ale také think tank a jeho názory zviditelňuje formou velké řady svých otištěných článků a komentářů v největších amerických dennících.<sup>105</sup> Mimo tuto činnost je Ross aktivní také v televizním zpravodajství, kde pracuje jako zahraničněpolitický analytik pro stanici Fox News, známou svým tíhnutím k politicky konzervativním názorům.<sup>106</sup>

Zástupcem výkonného ředitele WINEP je potom Patrick Clawson. Tento vystudovaný ekonom má zkušenosti především ze čtyř let strávených postupně prací ve Foreign Policy Research Institute (FPRI), Světové bance a Mezinárodním měnovém fondu (IMF). Předměty jeho expertíz jsou ve WINEP především energie a ekonomika, šíření zbraní hromadného ničení a zaměřuje se na státy Perského zálivu a Irán. Za velkou výhodou lze jistě považovat jeho znalost hebrejštiny a především jazyka farsí (perštiny).<sup>107</sup> Izraelsko-arabské tématice se Patrick Clawson přímo nevěnuje.

To naopak dělají vedle Dennise Rosse a Roberta Satloffa někteří další specialisté, kteří se ve WINEP zaměřují přednostně na problematiku mírového procesu, respektive na Izrael a Palestinu jako takové. Osobou s takovou expertízou je především David Makovsky, který ve WINEP působí jako ředitel *Project on the Middle East Peace Process*. Makovskyho zkušenosti vycházejí především z dlouholeté jeho novinářské

---

<sup>104</sup> Pod názvem: *Acting with Caution: Middle East Policy Planning for the second Reagan Administration* Pro podrobnosti viz <http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=100>, 18. 12. 2006.

<sup>105</sup> Zejména ve Washington Post se Rossovi příspěvky oběvují mimořádně často. Viz např. <http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=OpEdsArticles&year=2005>, 19. 12. 2006.

<sup>106</sup> Viz např. [http://www.newyorker.com/online/content/articles/030526on\\_onlineonly01](http://www.newyorker.com/online/content/articles/030526on_onlineonly01); 18. 12. 2006 a mnoho dalších

<sup>107</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=10>; 18. 12. 2006.

praxe, po několik let působil jako výkonný redaktor Jerusalem Post a byl také redaktorem jiného izraelského denníku Haaretz, doposud potom zůstává jako přispívající redaktor již zmiňovaného týdeníku U.S. News and World Report.<sup>108</sup>

David Makovsky je zároveň členem jiného amerického think tanku, renomovaného Council on Foreign Relations (CFR), a také neméně prestižního londýnského International Institute for Strategic Studies. Ve WINEP působil na krátký čas jako hostující výzkumník již v roce 1994, ale na plný úvazek je zde zaměstnán až od roku 2000.<sup>109</sup>

Dalším, tentokrát zejména na arabský svět (i palestinská území) specializovaným výzkumným pracovníkem WINEP je David Schenker. Ten může sloužit jako názorný příklad prolínání státní správy a think tanků. Postupně vystřídal výzkumnou činnost ve WINEP za pozici na ministerstvu obrany (Pantagonu), odkud se opět vrátil do služeb Washington Institute.<sup>110</sup> V dané oblasti expertízy je Schenkerovy výhodou jeho plynulá znalost arabštiny. Ve Washington Institute je v současnosti jeho dominantním polem zaměření publikace tématicky úzce zaměřených analytických prací, které jsou vedeny jako tzv. *PolicyWatch* a *PeaceWatch*.

Současní zbývající výzkumní pracovníci WINEP s orientací na izraelsko-palestinskou tematiku jsou již zahraniční hostující výzkumníci, kteří ve Washington Institute působí na časově omezený úsek. Takovým vědeckým zaměstnancem je novinář denníku Haaretz a respektovaný vojenský analytik Zeev Schiff (někdy také uváděn jako Ze'ev Schiff). Ten ve WINEP bude působit na stáži do podzimu 2007, ale po prozkoumání jeho publikační činnosti je vidět, že pro Washington Institute vypracoval několik vlivných studií již v průběhu 90. let a na přelomu tisíciletí.<sup>111</sup> Mimo jeho činnost ve WINEP se jedná také o dlouholetého vědeckého spolupracovníka jiného prestižního think tanku - Carnegie Endowment of International Peace.

Dalším hostujícím výzkumníkem je profesor ammánské University of Jordan Hassan Barari. Jeho pole specializace se, jak tvrdí jeho stručná biografie, omezuje na

<sup>108</sup> Jehož vydavatelem je multimilionář a člen poradní rady WINEP Mortimer Zuckermann. Pro podrobnosti k Makovskyho kariéře viz <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=6>; 18. 12. 2006.

<sup>109</sup> Viz <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Makovsky.html>; 19. 12. 2006. Ve WINEP po určité době působil také bratr Davida Makovského a odborník na Turecko, Alan Makovsky.

<sup>110</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=42>; 18. 12. 2006.

<sup>111</sup> Pro podrobnosti viz <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=52>; 18. 12. 2006.

arabsko-izraelský proces a Izrael, Jordánsko, palestinská teritoria a jejich vzájemné vztahy. Na internetových stránkách WINEP, ale není možné objevit jediný jeho příspěvek.<sup>112</sup> Posledním hostujícím vědeckým pracovníkem, se specializací na Izrael a boj proti terorismu, je izraelská advokátka a bývalá pracovnice na úřadu státního návladního Dvorah Chen.

Za zmínku ale ještě určitě stojí další z hostujících vědeckých pracovníků Martin Kramer. Jedná se o odborníka na Islám a současný arabský svět, který po dlouhé roky vedl *Moshe Dayan Center for Middle Eastern and African Studies*, což je významný think tank spadající pod Tel Aviv University. Kromě toho také Kramer působil v jiném washingtonském think tanku - Woodrow Wilson International Center for Scholars – a byl redaktorem *The Middle East Quarterly*, vydávaného dalším na Blízký východ se specializujícím think tankem *The Middle East Forum*.<sup>113</sup> Kramerovi četné analýzy a jiné příspěvky pro WINEP se datují téměř do začátků fungování této instituce a dá se tedy hovořit o vzájemných pevných vazbách.

Výše jmenovaní vědečtí pracovníci, jejich publikační činnost a také osobní renomé tvoří v současné době základ pro expertízu v oblasti izraelsko-palestinského konfliktu a s ním souvisejících témat.

### **Správní rada WINEP:**

Alespoň stručným pohledem nelze opomenout ani správní radu Washington Institute for the Near East Policy. Počítaje její honorární členy se vedení této rady skládá ze 17 osob. Jejich jména na první pohled nevypadají nijak významně a mimo jejich uvedení v rubrice představitelů WINEP se na jiných místech internetových stránek WINEP s nimi opět setkáme jen velmi spoře.

Jejich zřetelný vliv je „jmenovitě“ vidět snad pouze na názvech některých stipendií, které ve svém pojmenování nesou někteří, zejména ti zahraniční, vědečtí výzkumníci Institutu. Jméno Garyho Wexlera, člena vedení správní rady, tak např. nese

---

<sup>112</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=45>; 18. 12. 2006.

<sup>113</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=37>; 18. 12. 2006.

ve svém označení jako *Wexler-FromerFellow* Martin Kramer. Zeev Schiff je zase na počest současného předsedy (*Chairman*) správní rady Freda Lafera označován jako *Lafer International Fellow*. Při důkladné rešerši dalších řadových členů správní rady (*trustees*)<sup>114</sup> potom objevíme i zbývající jména, na jejichž počest jsou označováni a s jejichž finančním přispěním ve WINEP působí někteří výzkumní pracovníci.<sup>115</sup>

Jediným z takovýchto „čestných“ stipendií, které je podrobněji popsáno přímo na internetových stránkách WINEP, je tzv. *Soref Fellowship*. Hovoří se zde o něm jako o jednoletém plném vědecké stipendiu pro absolventy doktorandského v oblasti americké zahraniční politiky anebo studií Středního východu.<sup>116</sup> Jedná se ale také o jediné stipendium, které je v rámci WINEP udělováno na počest jeho nečlena. Po důkladném prověření bylo zjištěno, že toto stipendium je udělováno na počest Samuela a Helen Soref, z jejichž neziskové nadace *Samuel and Helene Soref Foundation* čerpá WINEP nemalé finanční příspěvky na své fungování. Překvapivým potom tedy není ani zjištěný údaj, že členem úzké správní rady této nadace se sídlem v Kalifornii je Benjamin Breslauer, viceprezident správní rady WINEP.<sup>117</sup>

Mimo jejich „stipendijní“ viditelnost je však o drtivé většině členů vedení správní rady WINEP i po dlouhé rešerši na internetu a v databázích nejrůznějších vyhledavačů téměř nemožné zjistit s jistotou nějaká konkrétní životopisná data.<sup>118</sup> Určitou výjimku v tomto ohledu představují bohatý businessman Roger Hertog. Ten je spolumajitelem týdeníku *The New Republic*, častého odbytiště myšlenek WINEP. Druhou a ještě výraznější výjimku a zároveň potvrzení důležitosti členů správní rady pro finanční zajištění WINEP potom představuje Barbi Weinberg.

<sup>114</sup> Kterých je podle posledního dostupného údaje asi kolem 640. Viz daňové přiznání WINEP z roku 2004 <http://www.guidestar.org/FinDocuments/2004/521/376/2004-521376034-01f9d394-9.pdf>; 12. 12. 2006.

<sup>115</sup> Jedná se o následující čestná označení vědeckých pracovníků WINEP: *Baker Fellow*, *Lafer Fellow*, *Wexler-Fromer Fellow*, *Keston Fellow*, *Ziegler Distinguished Fellow* (to veřejně nese Dennis Ross), *Berrie Defense Fellow* a *Ira Weiner Fellow* (po zesnulém bývalém členovi rady Ira Weinerovi). Srovnejte s <http://www.washingtoninstitute.org/templateI10.php?order=name&newActiveSubNav=Experts%20by%20Name&activeSubNavLink=templateI10.php%3Forder%3Dname&newActiveNav=experts>; 19. 12. 2006.

<sup>116</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=71&newActiveSubNav=Fellowships%20%20Internships&activeSubNavLink=templateC11.php?CID=70&newActiveNav=aboutUs>; 19. 12. 2006.

<sup>117</sup> Údaje zjištěny z databáze Foundation Center (<http://foundationcenter.org/>). Podrobnosti na [http://dynamodata.fdncenter.org/990pf\\_pdf\\_archive/592/592246963/592246963\\_200412\\_990PF.pdf](http://dynamodata.fdncenter.org/990pf_pdf_archive/592/592246963/592246963_200412_990PF.pdf); 12. 12. 2006.

<sup>118</sup> Jména členů rady jsou často velmi obvyklá a ve Spojených státech frekventovaná. Takže i když už se podaří najít konkrétní odkazy k určitému jménu, bez dalších indicií spojujících jej s WINEP, nemůže panovat jistota, že se opravdu jedná o správnou osobu.



Jde o zakládající prezidentku a nynější emeritní předsedkyni správní rady tohoto think tanku. Joel Beinin, profesor historie Středního východu na Stanford University, její roli ve WINEP přímo popisuje jako „klíč k jeho finančnímu blahu“ a vyzdvihuje „její kontakty na bohaté židovské osoby a nadace, které WINEP umožňují mít současný rozpočet“.<sup>119</sup> Stínem ale jsou informace o jejím napojení na lobbyistické sdružení AIPAC. Samotná Barbi Weinberg zde působila ve vedoucích funkcích a její manžel potom dosud působí ve funkci emeritního předsedy organizace a je označován za jednu z jeho rozhodujících postav.<sup>120</sup> Jak již bylo řečeno, napojen na AIPAC byl potom dokonce i zakládající ředitel WINEP Martin Indyk, který před založením tohoto think tanku v roce 1985 působil několik let ve funkci ředitele výzkumu tohoto lobbyistického sdružení.<sup>121</sup>

Takovéto informace samozřejmě do jisté míry znevěrohodňují i výzkum WINEP. Nabízí se totiž otázka, zda napojení na jednu z nejvlivnějších lobbyistických skupin v USA<sup>122</sup> nemůže nést v sobě „zakódovaný“ také její vliv a projevování tlaků na výsledky výzkumu a činnosti WINEP. Tyto pochybnosti jsou o to legitimnější, o co více je zřejmé, že v případě činnosti WINEP se jedná o expertízu v oblasti, na níž je toto lobbyistické sdružení přímo podstatou své činnosti zaměřeno.

## 5.2 Publikace

I když Washington Institute nepublikuje žádný pravidelně vycházející odborný časopis, jako to dělají některé jiné na Blízký východ specializované think tanky (například v podobě čtvrtletníků *The Middle East Journal* a *The Middle East Quarterly*), tak se dá tvrdit, že publikační činnost patří jistě k jeho přednostem.

---

<sup>119</sup> Míněn je rozpočet WINEP z roku 1993. Jeho nynější objem je několikanásobně vyšší. Citace Beinin (1993, str. 11).

<sup>120</sup> Viz *Ibid*; Verbeeten, David: *How Important Is the Israel Lobby?* in *Middle East Quarterly*, Fall 2006 na <http://www.meforum.org/article/1004>; 19. 12. 2006; Hadar (1993, str. 67).

<sup>121</sup> <http://www.haaretz.com/hasen/spages/755414.html>; 27. 12. 2006.

<sup>122</sup> Časopis *Forbes* ji v minulosti ohodnotil jako druhou nejvlivnější lobby ve Washingtonu. Viz [http://money.cnn.com/magazines/fortune/fortune\\_archive/1997/12/08/234927/index.htm](http://money.cnn.com/magazines/fortune/fortune_archive/1997/12/08/234927/index.htm); 19. 12. 2006 a také *To Israel with Love*, in *The Economist*, 3.8.2006 na [http://www.economist.com/world/na/displaystory.cfm?story\\_id=7255198](http://www.economist.com/world/na/displaystory.cfm?story_id=7255198); 19. 12. 2006.

WINEP vydává celou řadu rozličných typů publikací, a to nejen v elektronické formě, ale mnohé z nich také ve formě tištěné. Je třeba dodat, že elektronické příspěvky jsou potom ve své většině volně stažitelné z jeho internetových stránek, zejména jedná-li se o publikace vydané v posledních letech. Tato „strategie otevřených dveří“ nepochybně činní publikační činnost tohoto think tanku dostupnější veřejnosti a umožňuje poměrně podrobný přehled o jeho výzkumu a názorech jeho vědeckých pracovníků. Totéž ale může být považováno za nevýhodu viděno očima politika, který žádá analýzy mnohem privátnějšího charakteru, jaké nabízejí například některé smluvní think tanky typu RAND.

Můžeme říci, že WINEP, co do charakteru svých publikací, stojí zhruba uprostřed mezi komerčními think tanky a těmi čistě akademickými. Jeho publikace se snaží udržovat si vědeckou formu, ale zároveň ve většině bývají svou přehledností a analytickým pojetím dostatečně přizpůsobeny požadavkům, které by na ně mohli klást političtí tvůrci.

Ne internetu uváděné rozdělení publikací WINEP se kryje s již popsaným rozdělením výzkumu do různých teritoriálních a tématických sekcí. Na rozdíl od rozdělení vědeckých pracovníků WINEP, kterých není zdaleka tolik jako jejich publikací, podle tohoto klíče, zde ale je ještě viditelnější vzájemné překrývání se různých publikací, mnohdy spadajících hned pod několik sekcí zároveň. To činí jejich vyhledávání často nepřehledným případnou snahu o jejich širší klasifikaci to nejen časově značně komplikuje. Nejlepším způsobem, jak si publikace WINEP představit, proto je popisem jejich různých typů.

Jak na svých internetových stránkách uvádí přímo WINEP, za „vlajkové lodě“ jeho výzkumu mohou být považovány vydávané **monografie, zvláštní studie** („*Special Issues*“) a také výzkumy označované jako „*Policy Papers*“.<sup>123</sup> Při bližší analýze formy a obsahu vydaných monografií a speciálních studií zjistíme, že se jedná o soubor dosti různorodých publikací. Ve většině jde o publikace středního až delšího rozsahu<sup>124</sup>, obvykle mající několik spoluautorů, anebo se přímo jedná o sborníky textů.

---

<sup>123</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC11b.php?CID=156>; 19. 12. 2006.

<sup>124</sup> Téměř všechny sem spadající publikace se pohybují v rozsahu 50-350 stran.

Neobvyklé mezi těmito publikacemi nejsou ani přepisy proslavů z konferencí pořádaných WINEP. Jako ukázkový příklad může sloužit sborník *War on Terror: The Middle East Dimension*, vydaný v roce 2002 na základě příspěvků politiků a odborníků na terorismus, které zazněly na *Weinberg Conference* v roce 2001.<sup>125</sup> Tato každoročně na podzim pořádaná konference se v roce 2001 uskutečnila jen několik dní po teroristických útocích na World Trade Center a Pentagon. Lze se domnívat, že právě tato výjimečnost doby jejího konání byla také nejvýznamnějším faktorem pro zvolenou formu monografie, která je u dalších podobných konferencí WINEP skutečně nezvyklá.

Pozoruhodné dále je, že autory nebo editory 42 monografií a zvláštních studií, které WINEP v letech 1986-2006 vydal, bylo plných 29 osob a mezi nimi také řada hostujících výzkumníků a přidružených vědců z jiných institucí. Neméně zajímavý je potom sledovaný trend posledních několika let, hovořící o prudkém nárůstu počtu takovýchto obsáhlých publikací. Z celkových 42 jich totiž byla již více než polovina vydána až po roce 2000.<sup>126</sup> Stejně jako to, že hned tři z posledních šesti knih autorů WINEP vyšly u cizího nakladatelství a jsou ke koupení přes známé internetové „knihkupectví“ Amazon, to lze interpretovat jako určitou snahu vedení WINEP o otevření se také neprofesním a neoborným čtenářům. To ostatně potvrzuje i jistá prozaizace některých posledních vydaných publikací. Ta je dle recenzí vlastní například i poslední knize výkonného ředitele WINEP R. Satloff, nazvané *Among the Righteous* a vyprávějící příběhy Židů zachráněných během druhé světové války Araby.<sup>127</sup>

Do velké míry opačné trendy než u monografií WINEP lze vysledovat u jeho publikací vedených jako „**policy papers**“. Ty je možné definovat jako analytické studie středního rozsahu (50-150 stran) vztahující se k určité otázce či problému, kterými se zabývají v širším kontextu situace a popisují možnosti postupu ze strany USA a jejich relevantních představitelů. Tyto studie nejsou volně stažitelné z internetových stránek WINEP, takže je obtížné je detailněji hodnotit. Zřejmé je ale to, že jejich vydávání je v současnosti ve WINEP jednoznačně na ústupu. Z celkového počtu 58 „policy papers“

<sup>125</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=141>; 19. 12. 2006.

<sup>126</sup> Konkrétně 22 z 42 monografií a zvláštních studií.

<sup>127</sup> Viz <http://www.amazon.com/Among-Righteous-Stories-Holocausts-Reach/dp/1586483994>; 18. 12. 2006 nebo [http://www.adl.org/ADL\\_Opinions/Holocaust/20061128-Satloff+Review+oped.htm](http://www.adl.org/ADL_Opinions/Holocaust/20061128-Satloff+Review+oped.htm); 18. 12. 2006.

vydaných od roku 1985 se jen tři datují po roce 2000 a žádný nebyl publikován po roce 2003. Žádná z těchto studií se také za zmínku ještě stojí, že „policy paper“ číslo 1: *Acting with Caution: Middle East Policy Planning for the Second Administration*, napsaný Dennisem Rossem, byl vůbec první publikací WINEP.

Z pohledu možného politického využití se ale zdají být ještě vhodnější analýzy označované ve WINEP jako „**policy focus**“. Jedná se o studie kratšího rozsahu (většinou 20 až 50 stran), které ale bývají velmi cíleně zaměřené (proto „focus“) na možnosti postupu. Obsahují také přímá doporučení pro americkou vládu, jak se v jednotlivých blízkovýchodních problémech rozhodovat. S přihlédnutím k jejich četnosti se navíc dá tvrdit, že jejich význam ve WINEP roste.

Tyto analýzy se vyskytují mezi publikacemi Washington Institute již od jeho založení, ale zejména poslední dva roky se jejich četnost výrazně zvýšila. Z celkového počtu 62 takovýchto analýz<sup>128</sup> jich tak bylo plných 16 vypracováno během posledních dvou let a 23, tedy více než třetina, po roce 2000. Na rozdíl od dalších výše uváděných typů publikací se potom o „policy focusech“ dá říci, že bývají dílem jediného autora. I zde ale platí to, že se nejedná o sdílení myšlenek pouze několika málo odborníků se zaměřením na tento typ publikace. Na jejich vypracování se podílí celá řada vědeckých pracovníků WINEP, stejně tak jak jeho hostujících odborníků a jiných s tímto think tankem spjatých osob.<sup>129</sup>

Z pohledu izraelsko-palestinského konfliktu je podstatné, že se jedná o typ publikací WINEP, který se věnuje izraelsko-palestinskému konfliktu svou největší částí.<sup>130</sup> Asi třetina časově naposledy vydaných „policy focusů“ (po roku 2004) je potom volně stažitelná z internetových stránek WINEP.

Za účelem zjištění nakolik se WINEP skutečně věnuje výzkumu izraelsko-palestinské tematiky, zejména v porovnání s ostatními státy a regiony Blízkého východu, byla provedena kvantitativní komparace jeho hlavních publikací – tj. výše popsanych

---

<sup>128</sup> K 1.12.2006.

<sup>129</sup> Pro jejich seznam přesahující 50 sutorských jmen viz <http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=Publications&subType1=pubType&subType2=Policy%20Focus>; 19. 12. 2006.

<sup>130</sup> Přibližně polovina „policy focusů“ se zaměřuje na Izrael, Palestince nebo izraelsko-palestinský konflikt. Viz tabulka č. 1 níže.

monografií, zvláštních studií a „policy focusů“. Každá z publikací byla v tomto rozboru zařazena podle teritoriální oblasti, na kterou klade ve svém obsahu hlavní důraz. V několika případech byly ale publikace zaměřeny na Blízký východ jako celek nebo s hlavním akcentem na americkou politiku, popřípadě bylo jejich zaměření natolik filozofického rázu (význam demokracie apod.), že byly zohledněny ještě tyto tři kategorie.

Jak ukazuje výsledky provedeného rozboru, zaměření WINEP na izraelsko-palestinské otázky je v porovnání s ostatními regiony stále zřetelně nejvýraznější. Postřehnutelný je ale také trend mírné relativizace této dominantní pozice, zejména v klesajícím počtu na region zaměřených monografií a obsáhlejších prací. Jejich klesající počet klesá potom nelze dávat do souvislosti pouze s výkyvy celkového počtu vydávaných publikací. Potvrzuje to spíše rozšiřující se záběr výzkumu WINEP a pomalé „rozměňování“ se izraelsko-palestinské otázky v něm.

Ostatní regiony, s výjimkou Iráku a Iránu, jsou zastoupeny výrazně méně. U Iráku se dá vypořádat, že odvislá publikační činnost výrazně vzrostla ve dvou obdobích, které mohou být časově přímo vztaženy ke dvěma krizím a následným válkám v Zálivu.<sup>131</sup> U Iránu je situace poněkud nevyvážená, ale dá se říci, že publikační nárůst se projevuje především v příčinném vztahu se zvýšeným zájmem o iránský jaderný program a jeho kontroverzního prezidenta.<sup>132</sup>

Více ale zaujmou jiné výsledné údaje, jako je minimální orientace zkoumaných publikací na Turecko. Ta se dá vysvětlit snad jen tím, že *Turkish Research Program* zatím nefunguje příliš dlouho a soustředí se spíše na kratší a analytictější výzkum. Zajímavý je fakt, že co se týká publikací k Severní Africe a státům Perského zálivu, zcela dominantními předměty zájmu výzkumníků WINEP jsou dvě zdejší mocnosti Egypt respektive Saudská Arábie.

---

<sup>131</sup> Viz Tabulka č.1 a výrazný nárůst počtu publikací v obdobích 1991-1996 a 2002-2006.

<sup>132</sup> Viz *Forcing Hard Choices on Tehran: Raising the Costs of Iran's Nuclear Program* <http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=257>; 19. 12. 2006; *Iranian Public Opinion on the Nuclear Program: A Potential Asset for the International Community* <http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=243>; 19. 12. 2006; *The Iranian Moment* <http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=230>; 19. 12. 2006.

Tabulka č.1

Mezení hlavních publikací WINEP dle regionu jejich zaměření (ke 30.11.2006)

	1985-1990		1991-1996		1997-2001		2002-2006		Celkem	
	Monografie a Policy Papers	Policy Focus	Monografie a Policy Papers	Policy Focus	Monografie a Policy Papers	Policy Focus	Monografie a Policy Papers	Policy Focus	Monografie a Policy Papers	Policy Focus
el	5	3	6*	3*	2*	2*	0	2	13*	10*
estinci	4	4	2	2	1	2	1	2	8	10
rový ces	4	4	3	3	2	3	2	2	11	12
elsko- estinská ata tem	13	11	11*	8*	5*	7*	3	6	32*	32*
	2	0	5	2	2	0	5*	3	14	5
	0	0	1	0	6	0	1	4	8	4
ie	2	0	4*	1*	0	2	0	0	6*	3*
lánsko	2	0	2	1*	1	2*	1*	0	6*	3*
anon	0	0	3	1	2*	0	0	0	5*	1
ský záliv	0	1	1	0	2	0	2	0	5	1
erní ika	2	0	0	2	1	0	0	1	3	3
ecker	0	0	0	0	2	0	1	1	3	1
ský hod jako k	0	2	3	2	1	0	0	1	4	5
erická tika	1	1	1	2	0	1	3	2	5	6
	3	0	2	0	2	0	4	2	11	2
kem	25	15	32 (33)	16 (19)	23 (24)	11 (12)	19 (20)	20	99 (102)	62 (66)

\* Některé ze započítaných položek byly zahrnuty dvakrát, protože se jejich obsah vztahoval rovnoměrně ke dvěma regionům. Celkem jde o 7 publikací.

**Zdroj:** Sestaveno podle uvedených typů publikací WINEP, dostupných z: <http://www.washingtoninstitute.org/templateC11b.php?CID=156>

Naprostu nejbohatší analytickou činnost, alespoň co do kvantity, nabízejí ve WINEP tzv. „*PolicyWatches*“ a „*PeaceWatches*“. Jedná se o nejkratší odborné analýzy, které výzkumníci tohoto think tanku publikují přímo na jeho internetových stránkách. Na konci roku potom bývají veškeré analýzy sebrány a vydány knižně ve formě sborníku nazvaného „*PeaceWatch / PolicyWatch Anthology*“.<sup>133</sup>

<sup>133</sup> To platí od roku 1991, s tím, že sborníky pro roky 1995, 1996 a doposud ani 2005 vydány nebyly.

Na jejich vypracovávání se ve WINEP podílí svými příspěvky vskutku téměř každý jeho výzkumný pracovník. Počet policywatch analýz již překročil 1150 a u peacewatch analýz jde v současnosti o číslo přesahující 530. Jediné výraznější dělítko odlišující tyto dva druhy analýz mezi sebou spočívá v tom, že „peacewatches“ se zaměřují na mírový proces na Blízkém východě s důrazem na izraelsko-palestinský konflikt, zatímco „policywatches“ všeobecněji a tématicky mnohem širě zaměřené. Tento fakt může sloužit jako důkaz přednostního zaměření WINEP na izraelsko-palestinskou otázku.

Podstatné je zdůraznit, že cílem analýz zařazovaných mezi „peacewatches“ a „policywatches“ je zabývat se především těmi nejaktuálnějšími tématy na Blízkém východě. Řazeny sem bývají také přepisy **debatních fór** („*Policy Forum*“), kterých se k nejdůležitějším problematikám okamžiku, často za účasti významných domácích i zahraničních vládních představitelů, pořádá každý rok ve WINEP několik desítek.

Je zajímavé sledovat rozdělení peacewatch a policywatch analýz podle témat jejich zaměření. Takovéto rozdělení (viz tabulka č.2) nám ukazuje jisté trendy ve výzkumu WINEP. Jednoznačně také potvrzuje, že izraelsko-palestinský mírový proces je analyzován zejména ve formě „peacewatchů“, které potom ve srovnání s touto tematikou pokrývají ty ostatní minimálně.<sup>134</sup>

Viditelný je dále výrazný nárůst zájmu WINEP (od roku 1999) o arabskou politiku a islamismus a od roku 2003 také o vojenské a bezpečnostní otázky, což může být v druhém případě přisuzováno spojitosti s vojenským angažmá USA v Iráku. Podobně stojí za zmínku i veliký nárůst počtu analýz se zaměřením na terorismus. Ten časově zhruba odpovídá době po teroristických útocích z „9/11“. Totéž hodnocení lze přitom vztáhnout na témata spojená s americkou politikou na Blízkém východě jako takovém.

Až překvapivý je potom ale propad ve vypracovávání „peacewatch“ analýz následující od počátku roku 2006. Vzhledem k tomu, že se jejich počet v letech 1997-2005 až na jedinou výjimku vždy pohyboval výrazně nad třicet za rok, tak pouhé tři

---

<sup>134</sup> Výstupy ukazují, že všechny ostatní témata dohromady zde tvoří méně než polovinu celkového počtu.

analýzy tohoto typu za rok 2006<sup>135</sup> musí být vnímány jako jednoznačný vyjádření WINEP k lednovému vítězství hnutí Hamas v palestinských parlamentních volbách konaných na území Západního břehu a Kazy. Dopad nástupu vlády Hamasu je třeba vnímat tak, že mírový proces tím z pohledu analytiků WINEP utřžil velkou ránu a fakticky došlo k jeho zastavení. To ostatně potvrzují i některé v roce 2006 publikované „policywatches“, ve kterých se hlavní vědečtí pracovníci vyjadřují k budoucnosti mírových palestinsko-izraelských mírových jednání s vládou Hamasu velmi skepticky.<sup>136</sup>

Celkově se pomocí výstupů potvrzuje to, že co do zaměření jsou policywatch/peacewatch analýzy výrazně odvislé od soudobých událostí. Jejich trvanlivější výpovědní hodnotou ale není vysoká a samy si ani nečiní ambice dlouhodobějších výzkumných závěrů, jaké můžeme pozorovat u jiných typů publikací.

---

<sup>135</sup> Do konce listopadu tohoto roku.

<sup>136</sup> Viz třeba *Responding to Hamas's Triumph* -

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC05.php?CID=2449>; 22. 12. 2006 nebo *Hamas and Israel:*

*From Isolation to Confrontation* - <http://www.washingtoninstitute.org/templateC05.php?CID=2492>; 22. 12. 2006.



Tabulka č.2

analýz typů PolicyWatch (PL) a PeaceWatch (PC) dle jejich témat za roky 1996-2006 (ke 30.11.2006)

Typ analýzy	1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		Celkem	
	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC	PL	PC
Politická	14	2	20	3	12	5	27	6	33	6	25	5	25	7	19	1	24	7	49	2	40	0	290	44
Politická a ekonomika	8	4	6	3	6	7	12	1	8	1	7	0	11	1	9	0	6	2	4	1	10	0	87	20
Politická a váliv	12	4	10	3	11	7	16	1	11	1	18	1	18	2	23	0	12	3	20	1	16	0	167	23
Politická a bezpečnost	2	1	4	3	10	3	8	3	5	6	10	3	7	16	37	2	31	3	21	5	48	0	183	45
Politická a bezpečnost	3	21	2	35	1	40	0	39	2	56	1	52	8	45	0	24	1	40	2	34	18	3	39	389
Politická a bezpečnost	0	/	4	/	10	/	4	/	2	/	4	/	7	/	12	/	8	/	8	/	10	/	69	není
Politická a bezpečnost	3	1	7	3	14	1	7	2	11	5	22	14	22	9	30	11	20	15	24	9	26	0	186	70
Politická a bezpečnost	9	5	20	6	25	6	18	9	9	15	38	18	48	11	23	6	30	2	35	7	54	1	309	86

Zdroj: sestaveno podle obsahů publikací WINEP - PolicyWatch a PeaceWatch přístupných z:

<http://www.washingtoninstitute.org/templateI05.php?&newActiveSubNav=PolicyWatch/PeaceWatch&activeSubNavLink=templateI05.php%3F&newActiveNav=analysis>

Spíše výjimečné typy publikací potom představují tzv. „military research papers“ a „research notes“. Jedná se o málo používané kratší výzkumné eseje, vypracované hostujícími výzkumníky při jejich pobytu ve WINEP. U „Military Research Papers“ se jedná o výzkumy izraelských nebo tureckých vojenských odborníků – často s vysokou armádní hodností<sup>137</sup>, u „Research Notes“ je potom záběr jejich zaměření širší, ale týká se spíše marginálních otázek Blízkého východu. Většina publikací obou typů není na internetu volně přístupná.

<sup>137</sup> Fakticky se jedná výhradně o představitele (současné nebo bývalé) izraelské a turecké armády. Pozoruhodné je, že hostováním ve WINEP oficiálně prošel dokonce prošel i tak vysoce postavený armádní činitel, jako je bývalý načelník generálního štábu izraelské armády Shaul Mofaz. Viz <http://www.washingtoninstitute.org/templateI04.php?type=Military%20Research%20Papers>; 22. 12. 2006 a <http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=112>; 22. 12. 2006.

Posledními dvěma typy materiálů, které WINEP publikuje jsou tzv. „**Conference Proceedings**“ a „**Presidential Study Group Report**“.

„Conference proceedings“, přesně dle svého názvu, představují resumé projevů přednesených na dvou konferencích, které WINEP každoročně pořádá.<sup>138</sup> Jde o tzv. Soref Symposium a Weinberg Founders Conference. Jejich čestná pojmenování se vztahují k již představeným hlavním finančním sponzorům WINEP. Konference jsou mimo účast mnoha akademiků a zástupců různých dalších think tanků také místem setkání vrcholných politických reprezentantů.

Z posledních let můžeme jmenovat z vrcholných izraelských politiků, kteří se jedné z konferencí zúčastnili, kupříkladu účasti ministryně školství Limor Livnat (v roce 2001), bývalého náčelníka izraelského generálního štábu Shaula Mofaze<sup>139</sup> (2002), poslance Knessetu Meira Sheerita (také Shirita)<sup>140</sup> (2005) nebo dokonce tehdejšího vicepremiéra a současného ministerského předsedu Ehuda Olmerta (2003). Nezdá se být náhodou, že všichni jmenovaní politici, stejně jako většina hostujících izraelských armádních generálů má blízko anebo je přímo členy pravicové strany Likud, popřípadě z ní přešla do nově založené strany Kadima podobného politického charakteru. Do velké míry to objasňuje, proč mnozí odborníci označují anebo donedávna označovali WINEP za „likudnický“ think tank nebo-li stranící názorům této politické strany.<sup>141</sup>

Z význačných palestinských představitelů se potom na některé z pořádaných konferencí objevili ministr práce a sociálních věcí v palestinské samosprávě Hassan Abu Libdeh (v roce 2005) nebo člen palestinské Legislativní rady (parlamentu) a bývalý ministr informací Nabil Amr.<sup>142</sup> Oba patří k umírněným palestinským politikům. To ukazuje na nevyváženost klíče sloužícího při vybírání palestinských i izraelských hostů konferencí, který se jeví být zjevně politickým. Při porovnání počtů palestinských

---

<sup>138</sup> Viz

<http://www.washingtoninstitute.org/templateI07.php?eventType=Conference%20Keynotes&newActiveSubNav=Conference%20Keynotes&activeSubNavLink=templateI07.php%3FeventType%3DConference%20Keynotes&newActiveNav=events>; 28. 12. 2006.

<sup>139</sup> Ten je v současnosti dokonce izraelským vicepremiérem.

<sup>140</sup> Ten byl až donedávna ministrem spravedlnosti, viz

[http://www.knesset.gov.il/mk/eng/mk\\_eng.asp?mk\\_individual\\_id\\_t=119](http://www.knesset.gov.il/mk/eng/mk_eng.asp?mk_individual_id_t=119); 28. 12. 2006.

<sup>141</sup> Viz např. Beinín (2003, str. 13) nebo Hadar (1993, str. 66-67).

<sup>142</sup> Více na <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Amr.html>; 28. 12. 2006.

účastníků s těmi izraelskými je disproporce ve prospěch těch izraelských obdobně viditelná.

Výstupy plynoucí z analýzy „Presidential Study Group Report“ potom stojí za mnohem podrobnější výklad.

### 5.2.1 Presidential Study Group Report

„Presidential Study Group Report“ (dále také jako PSGR) můžeme bez váhání označit jako jakousi „perlu“ mezi publikacemi vydávanými WINEP. Jedná se o text, který mívá výrazný politický podtext s největší pravděpodobností se dá říci i to, že také nejvýraznější politický vliv ze všech publikovaných prací WINEP.

Přísně vzato je třeba říci, že se nejedná o produkt výzkumu a vědecké činnosti WINEP, ale jde, jak už samotný její název napovídá, o zprávu široké studijní skupiny (dále PSG) pracující patronátem WINEP. Za členy této skupiny bývají vybíráni současní i bývalý američtí státníci, diplomaté, zákonodárci, ale také odborníci zabývající se Blízkým východem v různých významných think tancích, na akademické půdě anebo v jiných oborech (médiu atd.). Přívlastek „prezidentská“ je této zprávě potom dán z toho důvodu, že jejím primárním účelem je „vypracovat pro... [nově zvolenou] administrativu podrobný návrh politiky na Středním východě“.<sup>143</sup> Z toho vyplývá že tato skupina je svolávána každé čtyři roky v době před novými prezidentskými volbami. Její zpráva je potom zamýšlena jako politicky dvoustranná zpráva<sup>144</sup>, která by v ideálním případě mohla po volbách posloužit nově se formující administrativě při zorientování se v regionu.

Opět je samozřejmě velmi obtížné přesně vyhodnotit přímý vliv takovéto zprávy na skutečnou tvorbu blízkovýchodní politiky v nově vznikající administrativě. Jisté měřítko její důležitosti nám ale poskytuje personální obsazení v přicházející administrativě. Za velký úspěch Washington Institute tak bylo všeobecně považováno, že

<sup>143</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC111b.php?CID=156>; 28. 12. 2006.

<sup>144</sup> Tím je míněno, že jsou v ní zastoupeni představitelé obou hlavních amerických politických stran. Viz *ibid.*

v návaznosti na hned první PSGR vydanou v roce 1988 a nazvanou *Building for Peace: An American Strategy for the Middle East*, se podařilo na některých klíčových místech nové Bushovy administrativy umístit hned šest členů a spoluautorů této studijní skupiny.<sup>145</sup>

Tato zpráva se zabývala téměř výhradně arabsko-izraelskými vztahy a vyzývala americké představitele k jisté zdrženlivosti v podpoře mírového procesu a případné jednorázové snahy o jeho vyřešení.<sup>146</sup> Dá se tvrdit, že tato správa do značné míry pomohla formovat diskuzi ohledně situace na Blízkém východu vně i mimo administrativu.<sup>147</sup> Mezi osoby, které v roce 1988 za touto zprávou stály a následně získaly významné administrativní posty patřili především Lawrence S. Eagleburger, který se stal náměstkem ministra zahraničí, Dennis Ross, jenž se stal ředitelem Odboru analýz a plánování vlády, Harvey Schierman, kterého si nový ministr zahraničí Baker vybral za svého tvůrce proslavů a Richard Haass, jenž získal pozici hlavního experta na Střední východ při Radě pro národní bezpečnost (NSC).<sup>148</sup>

Pozoruhodné je, že všechny jmenované osoby jsou i po téměř po 20 letech od vydání první PSGR nadále v těsném spojení s WINEP buď jako jeho zaměstnanci (Ross), členové poradní rady (Eagleburger) anebo jako se objevují jako jeho častí spolupracovníci a účastníci diskusních panelů (Haass, Schierman).

Je jasné, že obsazení těchto osob do významných vládních pozic nemůže zdaleka být přisuzováno pouze jejich účasti na tvorbě PSGR. Vzhledem k jejich spojitosti s touto zprávou a WINEP jako takovým, se ale dá usuzovat, že vliv tohoto think tanku na formování blízkovýchodní politiky, na kterém se z podstaty svých pozic všichni významně podíleli, se musel nějakým aktivním způsobem projevit.<sup>149</sup>

Také PSGR z roku 1992, nazvaná *Enduring Partnership: Report of the Commission on U.S.-Israel Relations*, byla přednostně zaměřená na Izrael a specificky potom na jeho vztahy se Spojenými státy. Jejím vývodem potom byla především podpora blízkých vztahů těchto dvou států a doporučení k udržení stávajících zvláštních vazeb

---

<sup>145</sup> Ottoway (1989, str. 21).

<sup>146</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=9>; 28. 12. 2006.

<sup>147</sup> Hadar (1993, str. 67).

<sup>148</sup> Dalšími z šestice byli Aaron D. Miller a Francis Fukuyama jako blízcí poradci Rosse.

<sup>149</sup> Pro potvrzení viz např. Beinin, Joel (2003, str. 13) nebo poněkud radikálnější pohled na <http://www.wrmea.com/backissues/0393/9303009.htm>; 28. 12. 2006.

mezi nimi.<sup>150</sup> Z osob, které se podílely na jejím vypracování, bylo vzápětí přizváno do nově se tvořící Clintonovy administrativy plných jedenáct jmen. Mezi nimi je třeba jmenovat nového poradce pro národní bezpečnost Anthony Lakea, velvyslankyni v OSN Madeleine Albright či Lese Aspina jako nového ministra obrany.

Podstatné je i to, že do nové administrativy v tuto dobu odešel také „zakládající otec“ institutu Martin Indyk, který byl jmenován zvláštním poradcem prezidenta Clintona a zároveň působil také jako ředitel sekce Blízkého východu a jižní Asie při Radě pro národní bezpečnost. To že byl následně v roce 1995 dokonce jmenován americkým velvyslancem v Izraeli již v této práci bylo zmíněno.

Následující dvě zprávy vypracované PSG v letech 1996 a 2000<sup>151</sup> se již týkali Izraele a mírového procesu jako takového méně. Jejich zaměření bylo rozšířeno na celkovou americkou politiku na Středním východě, což potvrzovalo trend rozšiřování blízkovýchodní agendy WINEP. -y

Pokusme se nyní podrobněji popsat a analyzovat izraelsko-palestinskou dimenzi zatím poslední páté Presidential Study Group Report vydané v roce 2005.

Plný název zprávy PSG z roku 2004 zní *Security, Reform, and Peace: The Three Pillars of U.S. Strategy in the Middle East* – tedy v doslovném překladu Bezpečnost, reforma a mír: tři pilíře americké strategie na Středním východě. Jak ze zprávy po jejím přečtení vysvítá, tak pilířem, který se se má vztahovat k izraelsko-palestinského konfliktu je míněn ten mírový, obsažený v jejím názvu třetí. Už to symbolicky ukazuje na význam, který je přikládán izraelsko-palestinské otázce. Další fakta to ještě potvrzují.

Už z předmluvy zprávy je zdůrazněno, že desetičlenná část tvůrců se v průběhu její přípravy vydala na Střední východ, kde si osobně vylepšovali představy o aktuální atmosféře a politické situaci regionu.<sup>152</sup> Centrem pobytu PSG byl Izrael, odkud byly učiněny odbočky také na Západní břeh, do pásma Gazy a do Egypta. Výpovědní hodnota tohoto údaje není sice rozhodující, může však být vnímán jako faktor, potvrzující stabilní

---

<sup>150</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=34>; 29. 12. 2006.

<sup>151</sup> Vydány byly v roce 1997 resp. 2001.

<sup>152</sup> Viz předmluva *Security, Reform, and Peace: The Three Pillars of U.S. Strategy in the Middle East*, str. vii (publikováno v roce 2005). <http://www.washingtoninstitute.org/html/pdf/PSG2005.pdf>; 22. 12. 2006.

roli Izraele nejen jako hlavního amerického spojence na Blízkém východě, ale také jako směřodatného zaměření ve výzkumu amerických think tanků v daném regionu.

Členské obsazení celkově více než padesátičlávě PSG pak bylo v roce 2004 obzvláště silné. V jeho čtrnáctičlenné řídicí komisi byli zastoupeni současní i bývalí politici a státníci formátu bývalé ministryně zahraničí M. Albright, Demokratického senátora a bývalého stranického kandidáta na prezidenta Joe Liebermana nebo významných kongresmanů za Republikánskou a Demokratickou Newta Gingriche, Howarda Bermana a Roye Blunta. Mimo nich bylo ve stejné řídicí komisi zastoupeno sedm členů poradní rady WINEP, kteří tak tvořili její plnou polovinu.<sup>153</sup>

Další obsazení komise potom bylo podobně prestižní a byli v něm především veřejné osoby spojené odborností a zkušenostmi s Blízkým východem, bezpečnostní problematikou nebo činností think tanků jako takových. Mezi jejími členy z řad výzkumných pracovníků WINEP byli Patrick Clawson, David Makovsky, Michael Eisenstadt, Soner Cagaptay, Matthew Levitt a Mark Parris. Zastoupen byl také Martin Indyk a někteří další přidružení spolupracovníci WINEP.<sup>154</sup> Zprávu potom sestavili dvě hlavní postavy WINEP, Robert Satloff a Dennis Ross. Přestože tedy zpráva výslovně upozorňuje na to, že názory v ní vyjádřené nereprezentují stanoviska WINEP<sup>155</sup>, uvedená fakta potvrzují, že tento think tank byl hlavním mimovládním katalyzátorem celé zprávy, jak v technickém smyslu, tak ve smyslu personálním.

Jak bylo řečeno, tak izraelsko-palestinského konfliktu se práce dotýká zejména ve své třetí „pilířové“ části. To ale neznamená, že by se v úvodních částech tato otázka vůbec nestávala předmětem zájmu zprávy. Z bezpečnostního hlediska plynoucího pro celý region Středního východu tak například zpráva zdůrazňuje nutnost zabránit Iránu v jeho jaderném programu, jenž by podle ní mohl mít zhoubné důsledky pro celý arabsko-izraelský konflikt.<sup>156</sup>

---

<sup>153</sup> Jmenovitě šlo o A. Haiga, M. Kampelmana, R. McFarlanea, J. Kirkpatrick, S. Lewise, J. Woolseye a M. Zuckermana.

<sup>154</sup> Konkrétně J. Muravchik, R. Tanter, D. Pipes a H. Sicherman.

<sup>155</sup> Předmluva *Security, Reform, and Peace: The Three Pillars of U.S. Strategy in the Middle East*, str. viii. <http://www.washingtoninstitute.org/html/pdf/PSG2005.pdf>; 22. 12. 2006.

<sup>156</sup> *Ibid.*, str. 6

Ve třetím „mírovém“ pilíři pak zpráva PSG vyzdvihuje některé příležitosti, které se v mírovém procesu objevují. Za takové považuje především nástup nové generace palestinských vůdců po smrti Arafata a na izraelské straně plán na stažení z Gazy a ze severu Západního břehu.<sup>157</sup> Z pohledu americké politiky, se dá říci, že zpráva podporuje především její kontinuitu, zejména v podobě pokračující podpory plánu cestovní mapy (roadmap), a staví se proti jakýmkoliv výraznějším změnám. Projevuje se v ní čitelná neochota tlačit v případě jejího vlastního nezájmu kteroukoliv stranu konfliktu, čímž je zřetelně míněn především Izrael, do mírových jednání.<sup>158</sup>

Pozoruhodná je ještě závěrečná sekce zprávy, která se věnuje objasňujícím a nesouhlasným stanoviskům<sup>159</sup> jednotlivých členů studijní skupiny vůči konkrétním pasážím práce. Vzhledem k rozmanitosti osobností, které se na vypracování celé zprávy podílely není jejich názorová variabilita vůbec překvapující. Naopak je potom tuto sekci možné považovat za důkaz toho, že osoby, které byly v PSG zastoupeny se na vypracování finální zprávy skutečně podílely a nešlo tedy pouze o cíl zviditelnit zprávu pomocí jejich jmen. Ne sedmi stranách věnovaným nesouhlasným stanoviskům je uvedeno celkem čtrnáct jmen členů studijní skupiny.<sup>160</sup>

Z celkového pohledu na závěry PSGR z roku 2004 je možné konstatovat, že v měsících následujících po jejím uveřejnění se nová administrativa prezidenta Bushe zde uvedenými doporučeními pro izraelsko-palestinský konflikt skutečně řídila. Jen těžko se pak sice dá dokazovat její přímý vliv na vládní pozici, ale jména podepsaná pod jejím zněním jsou dobrou zárukou toho, že obsah zprávy ve Washingtonu nezanikl.

### **5.3 Washington Institute a média**

Při analýze fungování WINEP je zjevné, že tento think tank klade velký důraz také na spolupráci s médii a svoji prezentaci v nich. Ta je ostatně pro viditelnost výzkumu

<sup>157</sup> Ibid, str. 54

<sup>158</sup> Ibid, str. 62-63

<sup>159</sup> V originále je přímo použit výraz „dissenting opinion“, který je zjevnou narážkou na nesouhlasná stanoviska, jimiž si vypomáhají soudci Nejvyššího soudu USA v případech svého nesouhlasu s rozhodnutím ostatních členů této instance.

<sup>160</sup> *Security, Reform, and Peace: The Three Pillars of U.S. Strategy in the Middle East*, str. 69-76  
<http://www.washingtoninstitute.org/html/pdf/PSG2005.pdf>; 22. 12. 2006.

každého think tanku a zejména pro příliv financí velmi podstatná. Podle Jamese McGanna se potom jedná také o jeden z ukazatelů vlivu think tanku v politickém prostředí.<sup>161</sup> Na internetových stránkách WINEP proto najdeme pečlivě zdokumentovány veškerá televizní vystoupení, interview, stejně jako i novinové články a jiná veřejná vystoupení jeho výzkumných pracovníků. Samotný WINEP se pak pyšní tím, že je zastoupen „ve zprávách prakticky 365 dní v roce“.<sup>162</sup>

Mediální výstupy výzkumníků WINEP se objevují ve velmi širokém záběru nejrůzněji zpravodajsky i ideologicky zaměřených médií. Ten zahrnuje televizní zpravodajské kanály přes Fox News, CNN, stejně jako všechny čtyři hlavní americké stanice ABC, CBS, NBC a PBS, až například po arabské stanice jako jsou al-Jazeera, al-Arabiya či al-Hurra.<sup>163</sup> Mezi denníky, žurnály, odbornými časopisy nebo internetovými servery je potom citovanost jeho výzkumníků nebo přímo publikovanost jejich článků a komentářů ještě bohatší.<sup>164</sup>

Pokud se pokusíme učinit alespoň ilustrativní přehledovou analýzu u dvou z hlavních a zároveň nejfrekventovanější se v médiích objevujících vědeckých pracovníků WINEP, kteří se navíc zabývají téměř výhradně analytickou činností vztahující se k izraelsko-palestinským otázkám – Dennisi Rossovi a Davidu Makovskym, zjistíme u nich za na významné události bohatý rok 2005 následující údaje:<sup>165</sup>

Co se týká počtu poskytnutých interview a vystoupení v televizích a rádiích tak u Dennise Rosse, napočítáme za rok 2005 celkem 36 takovýchto výstupů v audiovizuálních sdělovacích prostředcích. Zřetelně nejčastěji, v plných patnácti případech, potom byla tato vystoupení učiněna pro televizní stanici Fox, kde však Ross je přímo zaměstnáván

---

<sup>161</sup> McGann, James: (2006, str. 64-65)

<sup>162</sup>

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=66&newActiveSubNav=Experts%20in%20the%20Media&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D66&newActiveNav=experts>; 29. 12. 2006.

<sup>163</sup> Viz ibid.

<sup>164</sup> Pro podrobnější přehled viz

<http://www.washingtoninstitute.org/template106.php?&newActiveSubNav=Op-Eds%20%26%20Articles&activeSubNavLink=template106.php%3F&newActiveNav=analysis>; 29. 12. 2006.

<sup>165</sup> Údaje zpracovány z <http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=InTheMedia>; 30. 12. 2006.



jako stabilní zahraničněpolitický analytik se zaměřením na Blízký východ.<sup>166</sup> K dalším médiím kde se Ross v roce 2005 objevoval poměrně často, patřila zejména soukromá nezávislá rádiová stanice National Public Radio (NPR)<sup>167</sup> a renomované BBC, v kterých vystoupil v šesti respektive pěti případech.

David Makovsky se ve stejném roce objevoval na televizních a rádiových stanicích ještě častěji než D. Ross. Celkový počet takovýchto jeho vystoupení dosáhl 42. Na rozdíl od Dennise Rosse přitom nelze u Makovskyho vyzorovat, žádný jednoznačný příklon k jedinému zpravodajskému kanálu. Jeho vystoupení jsou poměrně rovnoměrně rozdělena a nejčastěji se mezi nimi objevují interview a zpravodajské vstupy pro CNN, BBC a americké vládní rádio s mezinárodním zaměřením - Voice of America<sup>168</sup>, kde ve všech případech shodně vystoupil čtyřikrát.

Při bližším zkoumání předmětů, jichž se zpravodajství Makovskyho a Rosse týkalo, zjistíme, že se jednalo především o klíčové události izraelsko-palestinského konfliktu a hlavní témata politické situaci Izraele a palestinských území. Takovouto událostí bylo z pohledu Rossovy vystoupení především srpnové stažení Izraele<sup>169</sup> z pásma Gazy, ke kterému se v médiích vyjadřoval v plných jedenácti případech. Významným byl z pohledu jeho mediálního vystupování i únorový summit v egyptském letovisku Sharm el-Sheik, u něhož o Rossovy analýzy a názory projevil zájem tři televizní stanice.

U Makovskyho vystoupení šlo potom předně taktéž o izraelské jednostranné stažení z pásma Gazy, k němuž se přímo vztahovalo deset jeho interview a televizních či rádiových vystoupení. Vedle této události poskytl ještě komentáře a analýzy k odchodu izraelského premiéra Sharona ze strany Likud a k vytvoření jeho nové strany Kadima (šest takovýchto listopadových výstupů). Nejčastěji se potom jeho vystoupení týkaly ještě říjnové návštěvy palestinského prezidenta Abbáse ve Washingtonu (tři výstupy) a květnového vyjádření amerického prezidenta Bushe k izraelské osídlovací politice (pět výstupů).

---

<sup>166</sup> <http://www.foxnews.com/story/0,2933,36014,00.html>; 30. 12. 2006.

<sup>167</sup> To patří k nejposlouchanějším rádiím ve Spojených státech, viz <http://www.npr.org/about/press/020319.recordbreak.html>; 30. 12. 2006.

<sup>168</sup> Viz <http://www.voanews.com/english/portal.cfm>; 30. 12. 2006.

<sup>169</sup> Rozuměj jeho osad a stálých vojenských jednotek.

Jak prokazují tyto údaje, tak americká (a některá zahraniční) audiovizuální média využívají služeb klíčových pracovníků WINEP vzhledem k izraelsko-palestinskému konfliktu především během významných politických jednání nebo zlomových událostí. V takovýchto případech se jejich mediální angažovanost kumuluje a prudce stoupá. V politicky „klidových“ obdobích je naopak jejich protěžování v médiích o poznání méně frekventované.

Pro úplnější mediální obraz je ještě nutné exponovat aktivity výzkumníků think tanku - Makovskyho s Rossem - v tištěných médiích (popřípadě těch internetových). Internetové stránky WINEP uvádějí, že ve zvoleném roce 2005 bylo v novinách, žurnálech nebo odborných časopisech publikováno celkem 81 článků jeho vědeckých pracovníků.<sup>170</sup>

Při prověření tohoto čísla zjistíme, že více než třetina, přesně třicet dva z těchto článků, byla napsána jedním z dvojice Dennis Ross (19), David Makovsky (13). Jednalo se v tomto ohledu o nejaktivnější dva analytiky WINEP vůbec. Jak potom ukazuje podrobnější pohled do obsahu článků, v Makovskyho případech jsou všechny zaměřeny na izraelsko-palestinská témata anebo na mírový proces jako takový. U Rosse potom stejně orientované články tvoří velkou převahu.<sup>171</sup> Z ostatních výzkumníků WINEP můžeme ještě do této kategorie zařadit tři články napsané Robertem Satloffem (2) a Matthew Levitem.

Co se týká denníků a časopisů, v nichž byly Rossovy a Makovskyho články uveřejněny, můžeme bez přehánění konstatovat, že se podobně jako u výše zmíněných televizních stanic často jedná o jedny z nejvlivnějších médií ve Spojených státech i mimo ně. Nejčastěji, čtyřikrát, vyšli v tomto roce Rossovy články v britských *The Financial Times*, dále následují tři jejich uveřejnění v *US News and World Report* a v *USA Today* a dvě publikace ve *Washington Post*. Makovsky byl nejčastěji, třikrát, publikován v poněkud marginálnějším *Baltimore Sun*, dvakrát pak ve *Financial Times* a *Los Angeles Times*.

---

<sup>170</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=OpEdsArticles&year=2005>; ; 30. 12. 2006.

Odpočteme-li od tohoto čísla několik málo článků z odborných časopisů jako *Foreign Affairs*, zbývá více než 70 publikací v amerických tištěných médiích.

<sup>171</sup> Jde o 15 z 19 článků, zbývající čtyři se zabývají jinými státy – Iránem, Sýrií a Libanonem, a to v nepřímém vztahu k izraelsko-palestinské otázce.

Náměty publikovaných článků se dají charakterizovat jako podobná těm v případě televizních vystoupení obou odborníků. Jediným rozdílem mezi vyjádřeními pro tyto dva druhy médií bylo tedy to, že publikované články byly mnohem méně časově kumulovány do stejných období. To však do velké míry vysvětluje jejich odlišná, psaná, povaha.

Veškerá tato data s přesvědčivostí dokazují, že David Makovsky s Dennisem Rossem jsou ve WINEP z pohledu jeho mediální prezentace rozhodujícími postavami, a to jak celkově, tak především při mediální analýze izraelsko-palestinské problematiky. Z tohoto pohledu potom můžeme také jimi prezentovaná stanoviska považovat za směrodatná pro WINEP.

#### **5.4 Slyšení v americkém Kongresu**

Ke stěrávání interakci WINEP s politikou dochází hned na několika rovinách. Na rovině personální jde o časté přechody vědeckých pracovníků WINEP do státní správy a obráceně o využívání bývalých veřejných činitelů (jako Dennis Ross) pro vlastní výzkum WINEP, respektive o vliv a renomé bývalých významných politických představitelů zastoupených v poradní radě. Za další rovinu můžeme považovat medializaci analýz a postojů WINEP, která v širším slova smyslu plní také funkci veřejně politickou. Jako politickou poradní rovinu s nepřímým vlivem potom lze vnímat úlohu, kterou WINEP naplňuje při umožnění vzniku studií jako je „*Presidential Study Group Report*“.

Ani jedna z těchto rovin, ale není úrovní, na níž by z pohledu WINEP docházelo k oficiální interakci s politickým rozhodovacím procesem. Takovouto rovinu představují až slyšení a při nich pronášené výpovědi (*hearings; testimonies*) jeho odborníků před vybranými sněmovními nebo senátními komisemi a podkomisemi amerického Kongresu. Ty jsou pro ně možností přímého ovlivňování názorů a informovanosti politických tvůrců.

Ve Spojených státech využívají komise Kongresu formy slyšení k čerpání informací a formování názorů jednotlivých zákonodárců v počátečním stádiu tvorby legislativy (*legislative hearings*) nebo jen pro udržení své informovanosti v oblasti, která je v jejím

popisu práce a ke kontrole exekutivy (*oversight hearings*).<sup>172</sup> Většina slyšení komisí bývá otevřena veřejnosti. Možná jsou také spojené slyšení (tzv. *joint hearings*) vybraných komisí ze stejné komory Kongresu anebo určité komise Sněmovny reprezentantů s jinou komisí Senátu. Pozvaní svědci mají možnost svou účast odmítnout, ale ta je většinou vnímána jako prestižní záležitost a možnost ovlivnit výsledky politické práce.<sup>173</sup> U think tanků takovéto vnímání platí dvojnásob, o čemž svědčí i to, že mnoho z nich velmi pečlivě vede evidenci slyšení jeho výzkumníků před Kongresem na svých internetových stránkách.<sup>174</sup>

Sněmovna reprezentantů amerického Kongresu má celkem 25 komisí. Oblast Blízkého východu v ní spadá pod působnost Komise pro zahraniční záležitosti (*Committee on Foreign Affairs*) a specificky potom pod Podkomisi pro Střední východ a střední Asii (*Subcommittee on the Middle East and Central Asia*), která je jednou z jejích sedmi podkomisí.<sup>175</sup> V případě Senátu amerického Kongresu, který má celkem 17 komisí, spadá oblast Blízkého východu pod působnost Komise pro mezinárodní vztahy (*Senate Committee on International Relations*) a konkrétně opět jedné z jejích sedmi podkomisí - Podkomisi pro záležitosti Blízkého východu a jihovýchodní Asie (*Subcommittee on Near Eastern and South Asian Affairs*).<sup>176</sup>

Po prověření seznamu kongresových svědectví uváděných na internetových stránkách WINEP zjistíme, že od roku 2001 jeho vědečtí pracovníci svědčili při celkem sedmnácti slyšeních ve Sněmovně reprezentantů (12 slyšení) nebo Senátu (5 slyšení).<sup>177</sup> Z nich můžeme za relevantní pro mírový proces považovat čtyři.

Ve své výpovědi přednesené před Komisí pro mezinárodní vztahy Sněmovny reprezentantů 25. září 2001, se Dennis Ross obsáhle vyjadřuje k terorismu a jeho

---

<sup>172</sup> *Hearings in the U.S. Senate: A Guide for Preparation and Procedure* (2003, str. 4).

<sup>173</sup> *Ibid* (str. 12).

<sup>174</sup> Pro příklady viz American Enterprise Institute

<http://www.aei.org/publications/filter.all,msgkey.20038142220000246,pageID.246/default.asp>; 9. 1. 2007 nebo Brookings Institution <http://www.brookings.edu/index/es/testimonies/?show=all>; 9. 1. 2007.

<sup>175</sup> <http://foreignaffairs.house.gov/index.asp?subnav=subcommittees>; 3. 1. 2007.

<sup>176</sup> [http://www.senate.gov/pagelayout/committees/d\\_three\\_sections\\_with\\_teasers/committees\\_home.htm](http://www.senate.gov/pagelayout/committees/d_three_sections_with_teasers/committees_home.htm); 3. 1. 2007

<sup>177</sup>

<http://www.washingtoninstitute.org/templateI07m.php?&newActiveSubNav=Testimony%2C%20Talks%2C%20%26%20Interviews&activeSubNavLink=templateI07m.php%3F&newActiveNav=analysis>; 3. 1.

2007

podhoubí na Středním východě ve světle jen několik dní starých teroristických útoků al-Kaidy na New York a Washington.<sup>178</sup> Ross se ve výpovědi převážně zaměřuje na situaci na palestinských územích. Jeho výpověď je značně kritická k palestinské samosprávě (*Palestinian Authority* - PA) i Hamasu a jejich přístupu k terorismu vůči Izraeli. Ross nepřímou PA vytýká její neochotu dodržovat vzájemné dohody s Izraelem. Zároveň ve svém proslovu potvrzuje nutnost vzniku samostatného palestinského státu, „určitého“ stažení Izraele z okupovaných území a mírového řešení konfliktu jako takového. Žádná část z Rossovi výpovědi se nedá považovat za informačně nebo názorově zlomovou a naopak se dá říci, že uvedené výroky jsou v souladu s jeho dlouhodobě prezentovanými postoji.<sup>179</sup>

Další Rossovo slyšení se odehrálo 24. února 2004 před senátní Komisí pro mezinárodní vztahy. Zajímavé bylo v tomto případě celkové složení skupiny, která před komisí k tématu blízkovýchodního mírového procesu a plánu cestovní mapy hovořila. Jak prokazují záznamy Kongresu, vedle Rosse své výpovědi přednesli ještě Martin Indyk jako ředitel Saban Center při Brookings Institution, bývalý ministr zahraničí Henry Kissinger a Robert Malley, ředitel blízkovýchodního programu při dalším think tanku - International Crisis Group.<sup>180</sup>

Co se týká přímo Rossova vystoupení, to mělo dvě části. V první Dennis Ross reagoval na předchozí proslov Henryho Kissingera a jeho následnou debatu se senátorem Bidenem. Velmi obšírně zde popsal svůj názor na současnou situaci v mírovém procesu a vyjádřil se obzvláště kriticky k osobě a roli Yassera Arafata. Zároveň potom vyjádřil podporu izraelskému stažení z pásma Gazy a většímu zapojení umírněných arabských států do mírových jednání.<sup>181</sup> Tuto část Rossova vystoupení však internetové stránky WINEP vůbec nenabízejí.<sup>182</sup> Ve druhé, předem připravené, části projevu se potom Ross

---

<sup>178</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=17> ; 2.1.2007. Vzhledem k nedosažitelnosti podrobností ohledně tohoto sněmovního slyšení na internetových stránkách Kongresu (2. - 5.1.2007) není možné porovnat údaje WINEP s údaji oficiálními.

<sup>179</sup> Porovnej např. s Ross, Dennis: *The Arab–Israeli Peace Process: Past, Present, and Future*, 20.3.2001 <http://www.washingtoninstitute.org/templateC05.php?CID=2003>; 2. 1. 2007.

<sup>180</sup> Pro jejich výpovědi viz [http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=108\\_senate\\_hearings&docid=f:93762.wais](http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=108_senate_hearings&docid=f:93762.wais); 2. 1. 2007.

<sup>181</sup> Ibid.

<sup>182</sup> Porovnej s <http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=20>; 2. 1. 2007.

zabývá už výhradně možností izraelského stažení z Gazy a vyjadřuje se ve smyslu nutnosti americké podpory takovému kroku.

I při třetím svědectví, tentokrát před sněmovní Komisí pro mezinárodní vztahy ze dne 10. února 2005, byl Dennis Ross součástí širší skupiny podávající svá stanoviska k blízko-východnímu mírovému procesu. Jeho spoluřečníkem byl opět Henry Kissinger a dále viceprezidentka AEI Danielle Pletka a prezident nevládní organizace American Task Force in Palestine Ziad Asali.<sup>183</sup>

I zde potom scházejí na internetových stránkách WINEP úvodní pasáže Rossova vystoupení a je uváděno pouze předem přichystané Rossovo prohlášení.<sup>184</sup> Celkově se obě podrobné části vystoupení dají shrnout jako vyjádření jednoznačné podpory novému palestinskému prezidentovi M. Abbásovi, což Ross ve svém vyjádření doporučuje i jako oficiální americkou linii, podepřenou podporou izraelského stažení z Gazy.

Čtvrté svědectví před komisí Kongresu, které se dá vyhodnotit jako vztahující se k izraelsko-palestinskému konfliktu je vystoupení Matthew Levitta před Podkomisí pro Střední východ Sněmovny reprezentantů ze 18. září, které se týkalo syrského financování terorismu a kde Levitt podrobně popisuje dopady této podpory na Hamas a přeneseně i bezpečnost Izraele.<sup>185</sup> Toto vystoupení je poměrně značně technického rázu.

Všechny tři Rossova svědecká vystoupení v Kongresu se potom dají shrnout jako vystoupení informativního charakteru s pevně vytyčenými doporučeními pro americkou zahraniční politiku v regionu. Za výhodu takovýchto kontaktů s politickou rovinou je možné považovat jejich charakter přímého styku, dokonce s větší skupinou politicky vlivných aktérů. Otázkou však je, nakolik opravdu může taková přímá interakce ovlivnit názory a informovanost přítomných kongresmanů. Navíc tyto střetnutí už svou malou opakovaností a přítomností několika dalších významných svědků nenaznačují potenciální výjimečnost vlivu WINEP na konečnou podobu zvolené politiky.

---

<sup>183</sup> Viz <http://internationalrelations.house.gov/archives/109/98602.PDF>; 3. 1. 2007.

<sup>184</sup> Porovnej předchozí s <http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=226>; 3. 1. 2007.

<sup>185</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=14>; 3. 1. 2007.

## 5.5 *Financování Washington Institute*

Financování je u mnoha think tanků delikátní záležitostí, o jejíž podrobnostech se na veřejnosti příliš nehovoří a uplatňují se zde především zásady ochrany soukromí dárců. Za výjimku může být ve Spojených státech považován třeba přístup think tanku Progress and Freedom orientujícího se nezvykle spíše na technologickou inovaci. Ten naprosto otevřeně uvádí sponzory, kteří jej podporují, přímo na svých internetových stránkách.<sup>186</sup> Totéž ale neplatí o velké většině dalších think tanků. Jedním takovým je i Washington Institute for the Near East Policy, a to přesto, že žádnou oficiální politiku na ochranu finančních dárců ve svých stanovách nemá zahrnutou.<sup>187</sup>

U WINEP je poměrně obtížné získat přesné informace ohledně jeho financování a kupříkladu jeho vlastní internetové stránky k peněžní otázce chodu instituce nabízejí jediný odkaz, kterým je formulář pro případné dárce. Na stejné stránce se alespoň dozvíme, že WINEP „uvítá příspěvky amerických občanů, korporací nebo nadací“, ale že zároveň je „politikou Institutu nepřijímat dary od zahraničních vlád, osob, korporací nebo nadací“.<sup>188</sup>

Washington Institute je, podobně jako většina dalších think tanků, veden jako nezisková organizace, které jsou dle amerických zákonů vyňaty z povinnosti platit daně (tzv. „*tax-exempt organization*“) a na něž se vztahuje sekce 501(c)(3) daňového zákoníku (v USA jde o tzv. *Internal Revenue Code* - IRC). Její podmínky přímo vylučují „politické aktivity“ (nikoliv ale ty „legislativní“) a lobbyismus sem spadajících organizací.<sup>189</sup> Je však zřejmé, že při posuzování aktivit v případě think tanků jako je WINEP, se jedná o velmi tenký rozlišovací práh mezi tím, co je výzkumnou činností a co naopak aktivitou s politickým nebo lobbyistickým charakterem.<sup>190</sup>

<sup>186</sup> <http://www.pff.org/about/supporters.html>; 4. 1. 2007.

<sup>187</sup> Viz podrobnosti na internetových stránkách nezávislé organizace Charity Navigator <http://www.charitynavigator.org/index.cfm/bay/search.summary/orgid/5431.htm>; 12. 12. 2006.

<sup>188</sup> <http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=38&newActiveSubNav=Support%20Us&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D38&newActiveNav=aboutUs>; 4. 1. 2007.

<sup>189</sup> Podrobnosti viz na <http://www.irs.gov/charities/charitable/article/0,,id=155030,00.html>; 18. 12. 2006.

<sup>190</sup> Pro právní pohled na tuto problematiku a obzvláště obtížnost vystihnoutí nuancí sekce 501(c)(3) IRC viz Chisolm, Laura Brown: *Sinking the Think Tanks Upstream*, str. 580-604

Přestože WINEP dle vymezené sekce IRC daně státu neplatí, daňová přiznání, která ho k tomu vynětí opravňují, odevzdává každoročně ve formě příslušného formuláře 990 IRS (federálního daňového úřadu – *Internal Revenue Service*). Daňová přiznání WINEP získaná skrze databázi neziskových organizací GuideStar<sup>191</sup>, potom prokazují v dostupných kalendářních letech 2002-2004 jednoznačnou závislost WINEP na finančních příspěvcích a darech soukromých osob.<sup>192</sup> V letech 2002 a 2003 tak bylo více než 90 procent výdajů think tanku pokryto ze soukromých donací.<sup>193</sup> Vedle těchto roků jsou ale údaje z daňového přiznání za rok 2004 výrazně vybočující. Příjmy WINEP ze soukromých darů oproti roku 2003 zde stoupají téměř na trojnásobek z přibližně 4,4 milionů dolarů na více než 11 milionů dolarů, což je skok řadící WINEP k některým velkým think tankům se všeobecným zaměřením.<sup>194</sup>

Bez znalosti toho, který jedinec nebo korporace za konkrétní sumou příspěvků stojí, je ale nemožné důsledněji komentovat jak tento jednorázový skok, tak vytrvalý nárůst objemu darů WINEP.<sup>195</sup> Taková data potom v daňovém přiznání ani žádném dalším zveřejňovaném materiálu není vůbec možné nalézt. Částečnou odpověď sice v tomto ohledu přináší alespoň prověření jmen podle nichž WINEP čestně pojmenovává jím udělovaná stipendia, a prověření seznamu členů jeho správní rady (viz kap. 5.1 správní rada). Přesto i následně získaná data o zapojení rodin Soref a Weinberg do financování WINEP jsou neúplná a vzhledem k nulové reakci Washington Institute při snaze o získání jejich podrobností neumožňují nějaké dalekosáhlé závěry.

Popsaná finanční neprůhlednost je ale u WINEP, stejně jako i v případě jakéhokoliv jiného think tanku, do značné míry znepokojující. Informace o platových

---

<sup>191</sup> <http://www.guidestar.org/>; 12. 12. 2006.

<sup>192</sup> <http://www.guidestar.org/FinDocuments/2004/521/376/2004-521376034-01f9d394-9.pdf>;

<http://www.guidestar.org/FinDocuments/2003/521/376/2003-521376034-1-9.pdf>;

<http://www.guidestar.org/FinDocuments/2002/521/376/2002-521376034-1-9.pdf>; vše 12. 12. 2006. Údaje za kalendářní rok 2005 stále ještě nebyly k tomuto datu dispozici.

<sup>193</sup> V roce 2001 šlo o 3,551,888 USD z celkových 3,591,089 USD, v roce 2003 pak 4,395,025 USD z 4,905,870 USD.

<sup>194</sup> Porovnej např. s Hudson Institute

<http://www.charitynavigator.org/index.cfm/bay/search.history/orgid/9354.htm>; 4. 1. 2007; a Cato Institute

<http://www.charitynavigator.org/index.cfm/bay/search.history/orgid/3443.htm>; 4. 1. 2007.

<sup>195</sup> Viz <http://www.guidestar.org/FinDocuments/2004/521/376/2004-521376034-01f9d394-9.pdf>, str. 9; 12. 12. 2006.



podmínkách jeho zaměstnanců<sup>196</sup> nebo přesném rozložení ročních výdajů jsou bez přesné znalosti jejich původu a případných zájmů, které za nimi mohou stát, nedostatečné. Nebezpečí, že „velké peníze mohou výzkum korumpovat“, je ale reálné, a bez otevřenějšího postoje WINEP k otázce financování se nedá vyvrátit.<sup>197</sup>

---

<sup>196</sup> Ibid, str. 4-7. Podle těchto údajů tak za rok 2004 byli třemi nejvýše ohodnocenými výzkumníky a zaměstnanci WINEP vůbec Dennis Ross (s 200,774 USD), obert Satloff (192,680 USD) a David Makovsky (170,180 USD).

<sup>197</sup> Uvedeno ve zvláštním pořadu zabývajícím se think tanky a nazvaném *Under the Influence* odvysílaném na rádiové stanici National Public Radio (NPR). Ta jej připravila ve spolupráci s britským týdníkem *The Economist*. Viz [http://marketplace.publicradio.org/features/under\\_the\\_influence/](http://marketplace.publicradio.org/features/under_the_influence/); 8. 12. 2006 .

## 6 Pozice WINEP v kontextu dalších pro Blízký východ relevantních think tanků

Záměrem případové studie bylo na příkladu jednoho konkrétního think tanku a jeho podrobného rozboru pomocí kvalitativní analýzy ukázat fungování a činnost organizací tohoto typu. Zároveň šlo o to demonstrovat, jakým způsobem se existence think tanků může podílet na formování určité politiky Spojených států a na veřejném povědomí o ní.

Zcela legitimní a dokonce potřebnou otázkou k zodpovězení však je, proč byl z řady jiných na Blízký východ (někdy se pro podobně vymezený region používá označený Střední východ)<sup>198</sup> specializovaných think tanků vybrán právě tento. Stejně tak je nutné odpovědět na to, proč nebyl k analýze vybrán některý z velkých a celkově jistě mnohem vlivnějších think tanků typu Brookings Institution nebo American Enterprise Institute, které se americkými blízkovýchodními zájmy zabývají taktéž.

Z existujících amerických think tanků zabývajících se výhradně Blízkým východem je WINEP jediným, který je zahrnut mezi nejvýznamnějšími americkými think tanky v prestižní databázi těchto organizací vydávané každé tři roky tokijským National Institute for Research Advancement (NIRA).<sup>199</sup> Dále jde o think tank s nejvyšším ročním rozpočtem<sup>200</sup> a také jeho výše popsané personální obsazení se jeví být bohatší než u ostatních organizací. Dokonce lze podle odhalených informací říci, že se zde soustředí výzkumníci z jiných „konkurenčně“ zaměřených think tanků.

U žádného jiného think tanku, ať již specializovaného na Blízký východ, na jiný specifický region anebo všeobecně zaměřeného, se autorovi této práce nepodařilo v jeho poradním orgánu vypátrat čtyři bývalé ministry zahraničních věcí, tak jak je tomu v případě WINEP.<sup>201</sup> To nepochybně svědčí dotvrzuje vysoké renomé tohoto think tanku i ve srovnání s těmi ostatními. Navíc, vzhledem k příslušnosti těchto bývalých ministrů zahraničí, stejně jako i dalších členů poradního sboru, k oběma hlavním politickým

<sup>198</sup> Jde tedy o ekvivalenty anglických pojmů Near East a Middle East.

<sup>199</sup> NIRA's World Directory of Think Tanks 2005, str. 453-454

<sup>200</sup> Podle údajů z podaných daňových přiznání za kalendářní rok 2005 získaných z <http://www.charitynavigator.org/>; 4. 1. 2007.

<sup>201</sup> Podle chronologického pořadí doby jejich služby se jedná o Alexandera Haiga, George P. Shultze, Lawrence S. Eagleburgera a Warrena Christophera.

neúplná  
adres

stranám v USA, to ukazuje na jeho napojení na Demokraty i Republikány. To pak samozřejmě může hrát roli na kontinuální vliv WINEP, nezávisle na tom, která z těchto stran se právě nachází u moci.

Důvod pro upřednostnění tohoto think tanku před jinými, svým výzkumem mnohem plošněji zaměřenými think tanky, byl potom jiného ražení. Primárně, takovéto velké think tanky bývají analyzovány mnohem obvykleji.<sup>202</sup> Specializované think tanky tak často zůstávají stát stranou akademického zájmu, což ale vůbec nemusí znamenat, jak ukázala studie WINEP, že jejich pozice je v reálu natolik bezvýznamná. Druhým důvodem potom bylo to, že trend specializace think tanků se jeví být nezastavitelným.<sup>203</sup> Specializované think tanky s úzkým regionálním či tématickým zaměřením svého výzkumu tak získávají ve světě, v němž je jednoznačná profilace určitým směrem stále důležitější podmínkou pro uplatnění se v oboru, jistou výhodou. Možná nejde o výhodou rozhodující, ale rozhodně má význam tento trend sledovat a podrobovat analýze.

## 6.1 Americké think tanky se specializací na Blízký východ

Za srovnatelné think tanky, zaměřené na obdobné teritorium jako WINEP lze ve Spojených státech vedle považovat ještě několik dalších organizací. Na prvním místě mezi nimi je třeba jmenovat nejstarší z nich, kterou je *Middle East Institute (MEI)* založený již po skončení druhé světové války v roce 1946. Jedná se o uznávaný nevládní institut, který původně vznikl jako součást jedné z fakult na univerzitě John Hopkins ve Washingtonu.<sup>204</sup> Pozoruhodný je fakt, že MEI vymezuje hranice výzkumu Středního východu geograficky velmi široce. Podle tohoto institutu tak do této oblasti spadají nejen země od Mauretánie na západě až po Pákistán a Afgánistán na východě. Mezi

Johns

<sup>202</sup> Studií Brookings Institution a Heritage Foundation a jejich přínosem v některých konkrétních politikách se například ve své knize plnohodnotně zabývá Andrew Rich. Viz *Think Tanks, Public Policy, and the Politics of Expertise*. Stejně tak se do podrobnosti věnuje největším americkým think tankům Donald Abelson. Viz *Do Think Tanks Matter?*, zejména kap. 6 a 7. A totéž platí o mnoha jiných případech.

<sup>203</sup> Viz např. McGann, James: *Scholars, Dollars and Policy Advice*, str. 11-12

<sup>204</sup> [http://www.mideasti.org/about/about\\_history.html](http://www.mideasti.org/about/about_history.html); 5. 1. 2007.

zkoumanými oblastmi jsou ale také post-sovětské střeđoasijské republiky nebo dokonce i tři zakavkazské republiky.<sup>205</sup>

Middle East Institute je také vydavatelem známého časopisu *The Middle East Journal*, který je čtvrtletníkem vycházejícím od roku 1947. Jedná se o nejdéle existující odborný časopis obdobného tématického zaměření. Akademický ráz jeho publikací je zřetelný na první pohled.<sup>206</sup> Jeho napojení na již zmíněný prestižní ústav John Hopkins University a také to, že tento think tank poskytuje veřejnosti jazykové kurzy arabštiny, hebrejštiny, perštiny a každoročně rezervuje několik míst stážistů pro univerzitní studenty<sup>207</sup> MEI výrazně odlišuje od WINEP, orientovaného mnohem více na výzkum s politickým využitím.

Johns

Dalším think tankem specializujícím se na Střední východ je *Middle East Policy Council (MEPC)* založený roku 1981. Jedná se opět o think tank se sídlem ve Washingtonu, který také vydává svůj vlastní časopis, jímž je čtvrtletník pojmenovaný *Middle East Policy*. Tento think tank se potom intenzivněji než tomu bylo například u MEI zajímá o činnost zaměřenou především ve prospěch americké politiky v daném regionu. To je možné odvodit třeba i z jeho prioritního zaměření na konference pořádané za účasti členů Kongresu, zástupců vlády, zahraničněpolitických odborníků a novinářů, pod příznačným názvem A Capitol Hill Conference Series.<sup>208</sup> Oproti WINEP je ale stále výrazně akademicky laděný, už jen tím, že pořádá vzdělávací semináře o Středním východu pro vysokoškolské profesory. Dá se tedy říci, že svým zaměřením se jedná o jakýsi mezistupeň akademické orientace MEI a mediální a politické orientace WINEP.

Podobně jako MEPC deklaruje za své poslání „určování a prosazování amerických zájmů“ také *The Middle East Forum (MEF)*.<sup>209</sup> V tomto případě se jedná think tank založený v roce 1990 historikem Danielem Pipesem, který získal status nezávislé organizace o čtyři roky později. Od roku 1994 je *The Middle East Forum* také vydavatelem čtvrtletníku *The Middle East Quarterly*. Obecně se MEF zasazuje

<sup>205</sup> Podrobný seznam viz na [http://www.mideasti.org/countries/countries\\_main.html](http://www.mideasti.org/countries/countries_main.html); 5. 1. 2007.

<sup>206</sup> Viz [http://www.mideasti.org/programs/programs\\_journal.html](http://www.mideasti.org/programs/programs_journal.html); 5. 1. 2007.

<sup>207</sup> [http://www.mideasti.org/about/about\\_main.html](http://www.mideasti.org/about/about_main.html); 5. 1. 2007.

<sup>208</sup> Na Capitol Hill ve Washingtonu sídlí americký Kongres a obecně se tento pojem používá jako odkaz k zákonodárné moci v USA. Dále viz <http://www.mepc.org/about/about.asp>; 5. 1. 2007.

<sup>209</sup> <http://www.meforum.org/about.php>; 5. 1. 2007.

především o silné americké vazby v oblasti blízkého východu na Izrael a Turecko a jeho komentáře a články mají značný názorový náboj.

Tento think tank, i někteří jeho hlavní představitelé mají značně kontroverzní pověst.<sup>210</sup> K té přispívají i dva programy provozované MEF pod názvy Campus Watch a Islamist Watch. V prvně uvedeném programu se MEF snaží o monitoring univerzitních kateder blízkovýchodních studií ve Spojených státech, přičemž mnohé z nich poměrně nevybíravými způsoby kritizuje pro podjatost a nedostatek odbornosti jejich výzkumu a vedení výuky.<sup>211</sup> Druhý program se potom zaměřuje na tvrdou kritiku nenásilného avšak radikálního výkladu Islámu.<sup>212</sup>

MEF a speciálně Daniel Pipes se stali také významnými terči kritiky pro své údajné napojení na izraelské lobbystické skupiny. V jiné kontroverzní studii nazvané *The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy* je z toho obvinili dva známí profesori – John J. Mearsheimer z Chicago University a Stephen M. Walt z Harvard University.<sup>213</sup> Jejich studie byla již v roce 2002 předložena k publikaci americkému měsíčníku *The Atlantic Monthly*, který ale její vytištění odmítl. Studie proto byla publikována až v březnovém čísle *London Review of Books* roku 2006 a vzbudila velký ohlas se smíšenými reakcemi, které zahrnovaly také silnou protikritiku ze strany Pipese a také některých představitelů WINEP.<sup>214</sup>

Z pohledu Washington Institute for the Near East Policy je zajímavé především personální prolínání Middle East Forum s Washington Institute. Hned tři současní výzkumní pracovníci WINEP jsou vedeni na seznamu odborníků píšících články a analýzy zároveň i pro The Middle East Forum. Jde o výkonného ředitele WINEP Roberta Satloffa, zástupe ředitele pro výzkum Daniela Clawsona a hostujícího vědeckého pracovníka Martina Kramera. Několik dalších současných výzkumníků MEF pak

<sup>210</sup> Viz např. <http://www.gvnews.net/html/DailyNews/alert4324.html>; 5. 1. 2007.

<http://www.nybooks.com/articles/19062>; 16. 12. 2006.

[http://www.sfgate.com/cgi\\_bin/article.cgi?file=/chronicle/archive/2002/09/28/MN227890.DTL](http://www.sfgate.com/cgi_bin/article.cgi?file=/chronicle/archive/2002/09/28/MN227890.DTL); 5. 1. 2007; a Beinin (2003, str. 13)

<sup>211</sup> <http://www.campus-watch.org/>; 5. 1. 2007.

<sup>212</sup> <http://www.meforum.org/islamist.php>; 5. 1. 2007.

<sup>213</sup> Viz [http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP06-011/\\$File/rwp\\_06\\_011\\_walt.pdf](http://ksgnotes1.harvard.edu/Research/wpaper.nsf/rwp/RWP06-011/$File/rwp_06_011_walt.pdf); 8. 12. 2006.

<sup>214</sup> Viz <http://www.foreignaffairs.org/20060901fabook85549/john-j-mearsheimer-stephen-m-walt/the-israel-lobby-and-u-s-foreign-policy.html>; 5. 1. 2007 a <http://www.danielpipes.org/article/3581>; 5. 1. 2007.

pracovalo v WINEP nějakou dobu v minulosti (Michael Rubin, Jonathan Schanzer).<sup>215</sup> Vůdčí postava MEF, Daniel Pipes, je potom naopak veden na seznamu přidružených vědců (*adjunct scholars*) Washington Institute for the Near East Policy.

Již poněkud méně výraznými organizacemi s jednoznačným zaměřením na Blízký východ jsou *The Middle East Media Research Institute* (nebo-li MEMRI) a *Institute for Research: Middle Eastern Policy* (IRmep). Jedná se o dva think tanky založené v posledních letech (MEMRI byl založen roku 1998 a IRMEP v roce 2002), sídlící ve Washingtonu a působící jako nevládní, neziskové organizace. MEMRI se orientuje výrazně na monitoring, analýzu a překlady tisku se specializací na arabštinu, turečtinu a perštinu. Svě úřady potom kromě Washingtonu má ještě v Jeruzalémě, Berlíně, Londýně a Tokiu.<sup>216</sup> Spoluzakladatelkou tohoto institutu potom byla Meyrav Wurmser, neokonzervativní odbornice na Blízký východ, která nyní působí jako ředitelka Center for Middle East Policy na Hudson Institute.<sup>217</sup>

IRmep je potom organizací s širší publikační činností a pořádáním diskusních fór na Capitol Hillu. Zaměření jeho výzkumu se v rámci dichotomie arabsko-izraelského konfliktu dá popsat jako silně proarabské, zatímco u MEMRI je tomu naopak. Jedná se tedy v obou případech o think tanky silně ideologické, ale ve svých názorech stojící na naprosto rozdílných pólech.<sup>218</sup>

## 6.2 Velké americké think tanky a jejich blízkovýchodní programy

Je nutné říci, že Blízkým (Středním) východem a americkou politikou v celém tomto regionu nebo některých jeho jednotlivých státech se samozřejmě nezabývají pouze regionálně úzce specializované think tanky typu WINEP. Také velké think tanky s širokým tématickým rozpětím svého výzkumu mají v některých případech velmi propracovanou blízkovýchodní agendu. Není proto možné popřít, že vzhledem

<sup>215</sup> Viz <http://www.meforum.org/experts.php>; 5. 1. 2007.

<sup>216</sup> <http://www.memri.org/aboutus.html>; 5. 1. 2007.

<sup>217</sup> [http://www.hudson.org/learn/index.cfm?fuseaction=staff\\_bio&eid=Wurmser](http://www.hudson.org/learn/index.cfm?fuseaction=staff_bio&eid=Wurmser); 5. 1. 2007.

<sup>218</sup> Porovnej <http://www.irmep.org/> s <http://www.memri.org/>; 5. 1. 2007. .

k celkovému svému postavení, finanční síle a výzkumnému potenciálu mají některé z nich mají v pro tuto studii zvolené oblasti významný vliv.

Podíváme-li se blíže na ty největší think tanky, zjistíme, že mnohé mají přímo své vlastní ucelené výzkumné programy, které se Blízkému (Střednímu) východu systematicky věnují. Pokud se zaměříme na think tanky s nejvyššími rozpočty a vlivem<sup>219</sup>, tak je třeba uvést na prvních místech RAND a jeho *Center for Middle East Public Policy* (CMEPP). To tvoří jeden z pěti mezinárodních programů této gigantické výzkumné organizace. Zajímavostí je, že předsedou poradní rady CMEPP, v které není zastoupeno příliš mnoho bývalých vrcholných vládních představitelů, je známý profesor a bývalý poradce prezidenta Cartera pro národní bezpečnost, Zbigniew Brzezinski. Blízkovýchodní centrum RAND se ale věnuje spíše bezpečnostně-technickému duhu výzkumu a jen minimálně se například zaměřuje na izraelsko-palestinský konflikt a jeho politickou podstatu.<sup>220</sup>

Z pohledu srovnání s WINEP je tedy třeba považovat za významný zejména tzv. *Saban Center for Middle East Policy*, které spadá pod Brookings Institution. Jedná se o jedno z deseti výzkumných „policy“ center, které Brookings provozuje. Nese jméno po svém předním sponzorovi, televizním a mediálním magnátovi, Haimu Sabanovi, který patří mezi nejbohatší občany Spojených států.<sup>221</sup> Saban Center pořádá každoročně celou řadu konferencí a publikuje analýzy i monografie ke klíčovým blízkovýchodním politickým tématům. Jeho ředitelem je potom Martin S. Indyk, který působil od založení WINEP v roce 1985 až do svého odchodu v roce 1993 jako jeho výkonný ředitel.<sup>222</sup>

Ve srovnání s WINEP je Saban Centre evidentně publikačně mnohem méně činné a také počet jeho výzkumníků majících v popisu práce Střední východ je o něco menší.<sup>223</sup> To může při podobně zaměřeném výzkumu jako má WINEP do jisté míry srovnávat konkurenční výhodu danou silou celé Brookings Institution.

Blízkovýchodní výzkumný program je možné najít také u think tanku Carnegie Endowment for International Peace, který se obecně zaměřuje na mezinárodní otázky.

---

<sup>219</sup> Podle Rich (2004, str. 224) a McGann (2005, 14-15). Rich uvádí 15 finančně nejsilnějších think tanků (použita data z r. 1995), McGann vyhodnocuje ve své studii 14 nejvýznamnějších think tanků dle jejich příjmu a vlivu (2005).

<sup>220</sup> Viz <http://www.rand.org/nsrd/cmepp/>; 8. 1. 2007.

<sup>221</sup> Viz [http://www.forbes.com/lists/2006/54/biz\\_06rich400\\_Haim-Saban\\_SG68.html](http://www.forbes.com/lists/2006/54/biz_06rich400_Haim-Saban_SG68.html); 8. 1. 2007.

<sup>222</sup> <http://www.brookings.edu/scholars/mindyk.htm>; 8. 1. 2007.

<sup>223</sup> <http://www.brook.edu/fp/saban/staff.htm>; 8. 1. 2007.

V rámci Carnegie Endowment je Middle East program jedním z šesti programů spadajících pod tzv. *Global Policy Program* a na jeho analytické činnosti se podílí deset vědeckých pracovníků, produkujících velký počet především novinových a časopisových článků se širokým záběrem témat.<sup>224</sup>

Poněkud odlišným způsobem se výzkumem zabývá Aspen Institute a jeho *Middle East Study Group*. Tato „studijní skupina“ se přímo zaměřuje na vypracovávání a podporu ekonomických projektů na Západním břehu a Gaze, pro něž se rovněž snaží získávat finanční podporu od filantropických nadací, velkých korporací i soukromých přispěvatelů.<sup>225</sup> Jedná se o jeden z 20 programů podobného ražení a dá se konstatovat, že samotný Aspen Institute se svou celkovou činností přibližuje k profilu nadace. Za povšimnutí dále stojí, že Middle East Study Group formálně předsedají dva bývalí američtí ministři zahraničních věcí – Henry Kissinger a Madeleine Albrightová. Z pohledu této práce je potom zajímavé, že jako odborník je ve jmenované studijní skupině zastoupen také Dennis Ross z WINEP.

Výrazným způsobem, i když už nikoliv v podobě systematicky zaměřeného programu, se na Blízký východ zaměřují ještě dva další think tanky – Council on Foreign Relations (CFR) a American Enterprise Institute (AEI). V případě na mezinárodní vztahy se zaměřujícího CFR je Blízký východ jedním z pěti široce definovaných regionů, na které se tento think tank soustředí. Většinu jeho produkce vztahující se k tomuto tématu tvoří články, analýzy, rozhovory a pořádání panelových diskusí s relevantními politickými aktéry nebo odborníky.<sup>226</sup> Samotný CFR má ve svých řadách 15 odborníků zaměřených na blízkovýchodní teritoria.

Zajímavé je, že přímo ředitelem CFR je ale odborník se zaměřením na Blízký východ – Richard N. Haass. Ten v letech 1989 až 1993 byl ředitelem sekce pro záležitosti Blízkého východu a jižní Asie v Radě pro národní bezpečnost a v roce 1991 byl dokonce vyznamenán prezidentskou medailí za přínos pro tvorbu americké politiky během války v Zálivu. Haass zároveň v minulosti působil v jiných think tancích, konkrétně jako

---

<sup>224</sup> <http://www.carnegieendowment.org/programs/global/index.cfm?fa=proj&id=107&proj=me>; 8. 1. 2007.

<sup>225</sup> Podrobnosti na

[http://www.aspeninstitute.org/site/c.huLWJeMRKpH/b.611997/k.48CF/The\\_Middle\\_East\\_Strategy\\_Group.htm](http://www.aspeninstitute.org/site/c.huLWJeMRKpH/b.611997/k.48CF/The_Middle_East_Strategy_Group.htm); 8. 1. 2007.

<sup>226</sup> Viz [http://www.cfr.org/region/publication\\_list.html?id=397](http://www.cfr.org/region/publication_list.html?id=397); 8. 1. 2007.



viceprezident Brookings Institution a výzkumník pro Carnegie Endowment for International Peace a International Institute for Strategic Studies.

Konzervativní American Enterprise Institute pak zkoumá Blízký východ jako jednu z devíti oblastí v rámci svých zahraničních a obranných studií (*Foreign and Defense Policy Studies*). Na dané téma publikuje především krátké brífinky a pořádá obdobné diskusní panely jako CFR.<sup>227</sup> V jeho řadách působí šest deklarovaných odborníků na Blízký východ. Mezi nimi zaujmou především jména dvou známých neokonzervativních vědců, Joshui Muravchika a Richarda Perlea.

Jak již bylo uvedeno v případové studii Perle je také členem poradní rady WINEP a Muravchik zase je veden jako přidružený vědecký pracovník WINEP. V případě obou těchto neokonzervativních intelektuálů se dá prokazatelně říci, že jsou velkými zastánci bezpodmínečné podpory Izraele ze strany Spojených států.<sup>228</sup> Další ze zde působících výzkumníků Michael Rubin potom působil ve Washington Institute v rozmezí let 1999-2000 jako stipendijní výzkumník. Až do svého odchodu do státní správy, kde nyní působí jako poradce amerického viceprezidenta Cheneyho pro Střední východ, zde byl zaměstnán také jiný neokonzervativce - David Wurmser, manžel spoluzakladatelky MEMRI Meyrav Wurmser.<sup>229</sup> To ukazuje na významné personální vazby WINEP s AEI.

U zbývajících velkých think tanků potom jejich výzkum nemá dostatečnou snahu zaměřit se nějakým cíleným způsobem na oblast Blízkého či Středního východu. Dá se tedy celkově říci, že počet relevantních think tanků zabývajících se neakademickým výzkumem se zaměřením na „policy-making“ není nijak zvlášť velký a WINEP v něm patří k těm nejsilnějším. Navíc je zřejmé, že tyto think tanky jsou mezi sebou navzájem často personálně propojeny, což příklad WINEP jasně prokazuje.

---

<sup>227</sup> Více na [http://www.aei.org/research/filter.all.subjectID.21/projectfilter\\_detail.asp](http://www.aei.org/research/filter.all.subjectID.21/projectfilter_detail.asp); 8. 12. 2007.

<sup>228</sup> Viz <http://www.newamericancentury.org/Bushletter-040302.htm>, 9. 1. 2007.

<sup>229</sup> Viz <http://www.slate.com/id/2112608/>; 8. 12. 2007. .

## 7. Závěr

Nestátní neziskové organizace hrají ve společnosti roli svorníku mezi sektorem státním a sektorem soukromým, občanským. Jedná se o úlohu velmi důležitou, protože umožňuje, aby občané participovali na věcech veřejných a zároveň předpokládá určitou snahu, být prospěšný veřejnosti jako celku. Tuto úlohu ve formě výzkumu politiky má vepsánu ve své pracovní náplni i většina institucí, skrývajících se pod označením think tanky. Jak tato práce při jejich strukturálním rozboru poukázala, jedná se však o skupinu natolik heterogenní, že její jednotné pojmenování, spíše než aby odhalilo jejich obecný charakter, zakrývá specifickou každé takové organizace.

To platí především o think tankách ve Spojených státech, které nabízejí široké spektrum provedení i využití svého výzkumu, a často tak mezi nimi navzájem mohou existovat větší rozdíly než při jejich individuálním porovnání s jinými druhy organizací. Přesto se obecně dá říci, že už na základě otevřené povahy amerického systému tyto organizace hrají podstatnou úlohu při formování zdejšího politického prostředí. Velkým nebezpečím think tanků v USA se ale ukazují být partikulární politické i obchodní zájmy, které ve stejném prostředí nacházejí podobně živnou půdu jako think tanky. Jak tato práce ukázala, v momentě, kdy určité partikulární zájmy v činnosti think tanků převládnu, přestávají tyto organizace působit jako svorník společenského systému a překlánějí se naopak na jednu jeho část. Ne všem think tankům může být sice tendence k takovému počínání přičtena, ale je evidentní, že se jedná o systémovou slabinu.

Jelikož financování amerických think tanků je ve většině případů závislé na mecenášských a sponzorských darech, přičemž donátoři nechtějí být zveřejňováni, stávají se síly stojící za chodem think tanků velkým nebezpečím jejich skutečné nezávislosti.

Podobné potom může být řečeno o vlivu, který na think tanky vykonávají osoby se zjevným politickým, obchodním anebo mediálním profilem a od něj odvislých zájmů, které značně zpochybňují vyváženost a objektivitu výzkumu think tanků. To platí zvláště důrazně v případech, v nichž think tanky otevřeně deklarují „akademickou“ úroveň jako svoji hlavní přednost.

Je obtížné vymýšlet, jak tyto problematické aspekty fungování think tanků odstranit, aniž by se změny negativním způsobem zároveň nepodepsaly na výzkumu think tanků, které svoji roli obhájců veřejných zájmů skutečně plní. Přesto by si tato práce chtěla dovolit učinit dvě doporučení, která by mohla umožnit tyto systémové vady do určité míry korigovat. Klíčovým problémem se v průběhu práce ukázal být právě nejasný status think tanků a s ním související zařazení celé této obrovské kategorie mezi neziskové organizace, které jsou americkými zákony osvobozeny od platby daní. Jelikož je tato výhoda zjevně zneužívána (například širokou skupinou zájmových „advocacy“ think tanků), je třeba daný zákon nějakým způsobem harmonizovat s nastalou situací.

Řešením celkového problému může být stanovení určité peněžní hranice, nad níž by zákon think tankům ukládal za povinnost zveřejnit jejich dárce. To by nemělo nijak ohrozit think tanky, které jsou závislé na menších sponzorských darech i rozpočtech a operují na jejich základě také s menšími možnostmi prosazení svého vlivu. U velkých think tanků, disponujících často širokou společensko-politickou expozicí svých výzkumů, by to mělo alespoň v nutné míře umožnit dohled nad jejich zdroji a případnými zájmy, zjevně kolidujícími s druhem jejich výzkumu. Dalším nabízejícím se řešením by bylo kupříkladu definiční zúžení množiny organizací spadajících pod neziskové nestátní organizace. To by se však vždy potýkalo s výše specifikovanou nejednoznačností pracovní náplně mnohých think tanků, a proto není považováno za vhodné.

Druhé doporučení této práce, vztahující se k celkové činnosti think tanků ve Spojených státech, již plyne z poznatků získaných z případové studie Washington Institute for the Near East Policy. I tuto instituci totiž zahalují nejasnosti ohledně jejího financování. To však zdaleka nejsou jediné pochybnosti, které se v otázce objektivity a vyváženosti jejího výzkumu vyskytují.

Případ Washington Institute odkryl význam tohoto think tanku na základě jeho vztahů se společensko-politickými subjekty na třech zásadních rovinách. Za první rovinu je třeba považovat média, na která se WINEP s ohledem na prezentaci svého výzkumu nepochybně soustředí. Velkou většinu médií, které analýzám, výsledkům výzkumu anebo jen prostým názorům vědeckých pracovníků WINEP dávají na veřejnosti prostor, je třeba považovat za seriózní a velmi sledované, i když už nikoliv vědecké, zdroje informací. Dokazuje to, že Washington Institute si vybírá jako předmět směřování své činnosti

veřejné mínění a veřejnou informovanost, nikoliv akademickou obec. To je možné dát do souvislosti s jeho zájmy a cíly na politické rovině, protože v politice (obzvláště v USA) má právě veřejný názor velký vliv na jakékoliv politické rozhodování.

Druhou rovinou, kde se dále projevuje význam WINEP, je politika. To je ale samozřejmě příliš široký pojem, který je nutné konkretizovat. Z dat shromážděných v případové studii zcela jasně vyplývá, že politickou sférou, kterou Washington Institute ovlivňuje nejvíce a na níž se soustředí, je americká exekutiva. Nejen v případě izraelsko-palestinské problematiky bylo patrné, že na americký zákonodárný sbor má WINEP pouze omezený a ne příliš hluboký vliv. Jednotlivé americké administrativy naopak často čerpají z personálních zdrojů WINEP a přední představitelé vlády zas ve WINEP zastávají pozice buď přímo spojené s výzkumem (nejviditelnějším příkladem je Dennis Ross) anebo svým podílem tvoří velkou většinu v jeho kontrolním orgánu – poradní radě.

Jen těžko pak lze kvalitativně popsat jinou rovinu politického vlivu WINEP než tu, která se zakládá na osobních vazbách a vzájemném prolínání zaměstnanců think tanku a vlády. Pokusy o popis přímého vlivu předáváním myšlenek politickým činitelům totiž jsou nanejvýš spekulativní a z hlediska jakékoliv analýzy, včetně této, neseriózní.

Třetí rovinou vztahů, na kterou je v případě Washington Institute nutné upozornit je jeho působení mezi ostatními think tanky věnujícími se obdobně intenzivně výzkumu Blízkého či Středního východu a tamní politické situace. Zasazení WINEP mezi takovéto instituce ukazuje, že patří mezi nejlépe vybavené z nich, ať již jde o lidský a myšlenkový potenciál, anebo o zdroje čistě materiální. Překvapujícím odhalením ale byl zejména rozsah vazeb a kooperace, které mezi samotnými think tanky fungují. Dá se říci, že WINEP se ukázal být přímo vzorovým příkladem přelévání myšlenek z jedné takové instituce do druhé.

To může být vnímáno na jednu stranu jako pozitivní aspekt, protože to zvyšuje personální i informační kapacitu WINEP. Na druhou stranu je to ale spíše znepokojující poznatek, protože v případě WINEP se zároveň jedná o kooperaci se spíše stejně nebo názorově ještě ideologičtěji vyhraněnými think tanky a jejich výzkumníky. Z obecného pohledu na působení think tanků v této sféře výzkumného zájmu je to tedy třeba vnímat spíše jako potírání názorové plurality a její standardizaci jedním směrem.

V úvodu této práce byla stanovena hypotéza o centrálnosti izraelsko-palestinské tematiky pro celkový výzkum Washington Institute for the Near East Policy. Jak prokázala analýza pramenných publikačních materiálů WINEP, funkčnost první části hypotézy je platná do té míry, že izraelsko-palestinské téma není sice již v době sledované v rámci této práce tématem zcela dominantním, ale nade vše pochybnost jde o téma pro WINEP stále ústřední. To dokazuje i výsadní pozice (nejen ta platová), celková vytiženost a mediální exponovanost, které se ve WINEP těší jeho experti na palestinsko-izraelskou politiku (Ross, Makovsky a do jisté míry i jeho ředitel Satloff).

Související součástí hypotézy pak byla otázka, zda skutečně dochází k objektivnímu a vyváženému pokrytí tohoto centrálního tématu zájmu WINEP. Analýza historických dat činnosti think tanku, jakož i jeho současného přístupu k výzkumu izraelsko-palestinské otázky však jeho nestrannost a objektivitu přinejmenším zpochybňuje.

Napojení WINEP ad fontes na lobbyistickou skupinu AIPAC, která je v otázce výzkumu izraelsko-palestinského konfliktu a odvislé americké politiky zainteresována identifikací s jednou ze stran konfliktu, je vážným zpochybněním celkové možnosti vyváženosti výzkumu WINEP. Ve spojení s nepřístupností údajů ohledně původu financování tohoto think tanku, zvýšené akcentaci izraelských pravicových politiků na jím pořádaných hlavních konferencích, preferenci spíše vyhraněně proizraelských výzkumníků z jiných think tanků, a vůbec politizaci a medializaci výzkumu, tvoří spojení s AIPAC velmi komplexní a vážné důvody pro to, druhou část hypotézy minimálně zpochybnit. Je nemožné nazvat výzkum WINEP vyváženým a objektivním, v momentě, kdy řada indicí či přímo důkazů hovoří přesně o opaku.

Takové narušení hypotézy jako celku vede tuto práci k učinění onoho druhého, tentokrát obecněji formulovaného, doporučení k činnosti think tanků ve Spojených státech. Jelikož je argumentace o vědeckosti jejich vlastního výzkumu think tanky zneužívána a naopak jsou pod touto rouškou často podávány účelové informace, vyžaduje taková situace regulaci. Důslednější akademizace kritérií, uplatňovaných na think tanky prezentovanou výzkumnou činnost (zejména tu s politickým uplatněním), se jeví alespoň jako částečné řešení. To zjevně není snadno dosažitelným cílem, ale v případě think

tanků, které se prezentují především názorovými články v novinách nebo pořádáním konferencí obsazených spřízněnými politiky, jde o jednu z mála možností jejich vrácení ke smyslu existence třetího sektoru a skutečnému veřejnému zájmu

Nakonec je třeba konstatovat, že ne všechny otázky a cíle, které si tato práce kladla, se podařilo zodpovědět a splnit. Smysl kontextuálního zasazení případové studie však naplněn byl. Hlavní překážkou při uskutečňování výzkumu se stal především nedostatek volně přístupných primárních i vhodně zaměřených sekundárních zdrojů. To souvisí s již důkladně popsanými problémy při zkoumání amerických think tanků. Jen neúplně se tak například této práci podařilo rozkrýt přímý vliv WINEP na rozhodovací proces exekutivy a jeho skutečný obsah. Nedostatek otevřených primárních pramenů, týkajících se nejen financování, ale i fungování think tanků, a jejich marginalizace v akademickém výzkumu, tvoří slabá místa jakéhokoliv konstruktivního výzkumu v této oblasti. Je proto jasné, že ambicí této práce je otevření podrobného studia nevládních výzkumných center veřejných politik, spíše než jeho uzavření. Další výzkum na tomto poli je potřebný a v širším slova smyslu společenského fungování přímo nezbytný.

Na závěr je nutné se alespoň stručně vyjádřit k perspektivě think tanků, jak z amerického, tak i globálního pohledu. Ve Spojených státech jsou think tanky natolik zabudovány do zdejšího partikulárního systému, že se přes jejich nedokonalost nedá očekávat jejich klesající úloha a spíše bude pokračovat a rozvíjet se vliv think tanků při formování debaty nad politickými obsahy. Lze předpokládat, že i celosvětově se tento typ institucí bude nadále šířit a jejich počet bude stoupat. Lidská touha po poznání a snaha o myšlenkový pokrok se dá jen těžko zastavit. O to silněji je cítit potřeba, aby think tanky nepodporovaly pouze otevřenost informací týkajících se široce definovaných oblastí politiky a vědy, ale aby se zasadily také o otevřenost informací týkajících se jich samých. Proto bude i nadále třeba v celospolečenském zájmu pozorně sledovat cestu, jíž se tyto instituce ubírají.

## 8 Seznam pramenů a literatury

### Citovaná literatura:

- ABELSON; CARBERRY: *Following Suit or Falling Behind? A Comparative Study on Think Tanks in Canada and the United States*, Canadian Journal of Political Science/Revue canadienne de science politique, September 1998, str. 525-555
- ABELSON, Donald E.: *Do Think Tanks Matter?: Assessing the Impact of Public Policy Institutes*, McGill-Queen's University Press, 2002, 258 s., [citace v textu (2002A, str. ...)]
- ABELSON, Donald E.: *The business of ideas: the think tank industry in the USA*, in STONE; DENHAM (eds.): *Think Tank Traditions: Policy research and the politics of ideas*, Manchester University Press, 2004, str. 107-126
- ABELSON, Donald E.: *Think Tanks and U.S. Foreign Policy: An Historical Review*, in *The Role of Think Tanks*, U.S. Foreign Policy Agenda, An Electronic Journal of the U.S. Department of State, Vol. 7, No. 3, November 2002, str. 9-12, [citace v textu (2002B, str. ...)]
- ABELSON, Donald E.: *Think tanks in the United States*, in STONE, D.; DENHAM, A., GARNETT, M.: *Think tanks across nations: A Comparative Approach*, Manchester University Press, 1998, str. 107-126
- BEININ, Joel: *Money, Media and Policy Consensus: The Washington Institute for Near East Policy*, Middle East Report, Jan-Feb 1993, str. 10-15
- BEININ, Joel: *Un „think tank“ au service du Likoud*, Le Monde Diplomatique, červenec 2003, str. 13
- BRAML, Josef: *Think Tanks versus „Denkfabriken“?: U.S. and German Policy Research Institutes Coping with and Influencing Their Environments*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2004, 624 s.
- ERIKSSON; SUNDELIUS: *Molding Minds That Form Policy: How to Make Research Useful*, International Studies Perspectives, 6, 2005, str. 51-71

- HAASS, Richard N.: *Think Tanks and U.S. Foreign Policy: A Policy maker's Perspective*, in *The Role of Think Tanks*, U.S. Foreign Policy Agenda, An Electronic Journal of the U.S. Department of State, Vol. 7, No. 3, November 2002, str. 5-8
- HADAR, Leon T.: *Clinton's Tilt*, Journal of Palestine Studies, Vol. 22, No. 4 1993, str. 62-72
- CHISOLM, Laura Brown: *Sinking the Think Tanks Upstream*, University of Pittsburg Law Review, 51, 1989-1990, str. 577-640 .
- MCGANN: *Academics to Ideologues: A Brief History of the Public Policy Research*, PS: Political Science and Politics, Dec. 1992, str. 733-740
- MCGANN, James: *Katalyzátory myšlenek i činů: role think tanků v domácí a zahraniční politice USA*, in DUŠEK, M.; SVOBODA, M. (eds.): *Think tanky a jejich společenský vliv*, Americké Informační centrum při Velvyslanectví USA v Praze, 2006, str. 49-71
- MCGANN, James: *Scholars, Dollars and Policy Advice*, Report Sponsored by the Think Tanks and Civil Societies Program of the Foreign Policy Research Institute, August 2004, 38 s.
- MCGANN, James: *Think Tanks and Policy Advice in The US*, Thank Tanks and Civil Societies Program, Foreign Policy Research Institute, Philadelphia, August 2005, 33 s.
- *NIRA's World Directory of Think Tanks 2005*, National Institute for Research Advancement, Tokyo, 2005, 493 s.
- OTTOWAY, David B.: *Mideast Institute's Experts and Ideas Ascendant; Latecomer's Go-Slow, Small-Steps Approach Finds Favor With Bush Administration*, Washington Post, March 24, 1989, str. 21
- RICH, Andrew: *Think Tanks, Public Policy, and the Politics of Expertise*, Cambridge University Press, 2004, 262 s.
- SCHNEIDER, Jiří: *Role think tanků: analýza politiky nebo zprostředkování zájmů?*, in DUŠEK, M.; SVOBODA, M. (eds.): *Think tanky a jejich společenský vliv*, Americké Informační centrum při Velvyslanectví USA v Praze, 2006, str. 9-19



- STONE, Diane: *Non-Governmental Policy Transfer: The Strategies of Independent Policy Institutes*, in *Governance: An International Journal of Policy and Administration*, January 2000
- STONE, D. ; GARNETT M.: *Think tanks, policy advice and governance*, in STONE; DENHAM; GARNETT (eds.): *Think tanks across nations: A Comparative Approach*, Manchester University Press, 1998, str. 3-20
- STONE; MAXWELL; KEATING: *Bridging Research and Policy*, An International Workshop Funded by the UK Department for International Development, Radcliffe House, Warwick University, 16-17 July 2001, 40 s.
- WEAVER, Kenneth: *The Changing World of Think Tanks*, in *PS: Political Science and Politics*, Vol. 22, No. 3, Sep. 1989, str. 563-578

### **Seznam pramenů:**

#### *Amazon Books:*

<http://www.amazon.com/Among-Righteous-Stories-Holocausts-Reach/dp/1586483994>;

18. 12. 2006

#### *American Enterprise Institute:*

<http://www.aei.org/publications/filter.all.msgkey.20038142220000246.pageID.246/default.asp>; 9. 1. 2007

[http://www.aei.org/research/filter.all.subjectID.21/projectfilter\\_detail.asp](http://www.aei.org/research/filter.all.subjectID.21/projectfilter_detail.asp); 8. 1. 2007

#### *American Public Media:*

[http://marketplace.publicradio.org/features/under\\_the\\_influence/](http://marketplace.publicradio.org/features/under_the_influence/); 8. 12. 2006

#### *Anti-Defamation League:*

[http://www.adl.org/ADL\\_Opinions/Holocaust/20061128-Satloff+Review+oped.htm](http://www.adl.org/ADL_Opinions/Holocaust/20061128-Satloff+Review+oped.htm); 18.

12

#### *Asia-Pacific Research Center:*

<http://aparc.stanford.edu/>; 12. 12. 2006

#### *Aspen Institute:*

[http://www.aspeninstitute.org/site/c.huLWJeMRKpH/b.611997/k.48CF/The\\_Middle\\_East\\_Strategy\\_Group.htm](http://www.aspeninstitute.org/site/c.huLWJeMRKpH/b.611997/k.48CF/The_Middle_East_Strategy_Group.htm); 8. 1. 2007

*Brookings Institution:*

<http://www.brookings.edu/scholars/mindyk.htm>; 8. 1. 2007

<http://www.brook.edu/fp/saban/staff.htm>; 8. 1. 2007

<http://www.brookings.edu/index/es/testimonies/?show=all>; 9. 1. 2007

*Canada's Online Information Source:*

[http://www.cbc.ca/fifth/faith/perle\\_bio.html](http://www.cbc.ca/fifth/faith/perle_bio.html); 18. 12. 2006

*Campus Watch:*

<http://www.campus-watch.org/>; 5. 1. 2007

*Carnegie Endowment for International Peace:*

<http://www.carnegieendowment.org/programs/global/index.cfm?fa=proj&id=107&proj=me>; 8. 1. 2007

<http://www.campus-watch.org/>; 5. 1. 2007

*CNN:*

<http://archives.cnn.com/2000/ALLPOLITICS/stories/08/11/reform.profile/index.html>; 9. 12. 2006.

[http://money.cnn.com/magazines/fortune/fortune\\_archive/1997/12/08/234927/index.htm](http://money.cnn.com/magazines/fortune/fortune_archive/1997/12/08/234927/index.htm); 19. 12. 2006

*Commission européenne – Evropská komise:*

[http://ec.europa.eu/france/listen/comm/index\\_fr.htm](http://ec.europa.eu/france/listen/comm/index_fr.htm); 6. 12. 2006

*Congressional Research Service (CRS):*

*Hearings in the U.S. Senate: A Guide for Preparation and Procedure*, CRS Report for Congress, 2003, 25 s., received through the CRS Web:

[http://lugar.senate.gov/CRS%20reports/Hearings\\_in\\_the\\_U.S.\\_Senate.pdf](http://lugar.senate.gov/CRS%20reports/Hearings_in_the_U.S._Senate.pdf)

*Council on Foreign Relations.*

[http://www.cfr.org/region/publication\\_list.html?id=397](http://www.cfr.org/region/publication_list.html?id=397); 8. 1. 2007.

*The Economist:*

[http://www.economist.com/world/na/displaystory.cfm?story\\_id=7255198](http://www.economist.com/world/na/displaystory.cfm?story_id=7255198); 19. 12. 2006

*The Congressional Research Service:*

<http://www.loc.gov/crsinfo/divwork/fdtwork.html>; 12. 12. 2006

<http://www.loc.gov/crsinfo/whatscrs.html#hismiss>; 12.12.2006

*Daniel Pipes web pages:*

<http://www.danielpipes.org/article/3581>; 5. 1. 2007

*Fondation pour l'innovation politique:*

<http://www.fondapol.org/fondation-intentions.jsp>; 6. 12. 2006

*Foundation Center:*

[http://dynamodata.fdncenter.org//990pf\\_pdf\\_archive/592/592246963/592246963\\_200412\\_990PF.pdf](http://dynamodata.fdncenter.org//990pf_pdf_archive/592/592246963/592246963_200412_990PF.pdf); 12. 12. 2006

*Forbes magazine:*

<http://www.forbes.com/lists/2006/10/W07H.html>; 18. 12. 2006

[http://www.forbes.com/lists/2006/54/biz\\_06rich400\\_Haim-Saban\\_SG68.html](http://www.forbes.com/lists/2006/54/biz_06rich400_Haim-Saban_SG68.html); 8. 1. 2007

*Foreign Affairs:*

<http://foreignaffairs.house.gov/index.asp?subnav=subcommittees>; 3. 1. 2007

<http://www.foreignaffairs.org/20060901fabook85549/john-j-mearsheimer-stephen-m-walt/the-israel-lobby-and-u-s-foreign-policy.html>; 5. 1. 2007

*Fox News:*

<http://www.foxnews.com/story/0,2933,36014,00.html>; 30. 12. 2006

*Globalvision News Service:*

<http://www.gvnews.net/html/DailyNews/alert4324.html>; 5. 1. 2007

*GuideStar:*

<http://www.guidestar.org/>; 12. 12. 2006.

<http://www.guidestar.org/FinDocuments/2002/521/376/2002-521376034-1-9.pdf>; 12. 12. 2006

<http://www.guidestar.org/FinDocuments/2003/521/376/2003-521376034-1-9.pdf>; 12. 12.

2006 <http://www.guidestar.org/FinDocuments/2004/521/376/2004-521376034-01f9d394-9.pdf>; 12. 12. 2006

*Haaretz:*

<http://www.haaretz.com/hasen/spages/755414.html>; 27. 12. 2006

*Hoover Institution:*

<http://www.hoover.org/bios/shultz/>; 18. 12. 2006

*Hudson Institute:*

[http://www.hudson.org/learn/index.cfm?fuseaction=staff\\_bio&eid=PerleR](http://www.hudson.org/learn/index.cfm?fuseaction=staff_bio&eid=PerleR); 18. 12. 2006

[http://www.hudson.org/learn/index.cfm?fuseaction=staff\\_bio&eid=Wurmser](http://www.hudson.org/learn/index.cfm?fuseaction=staff_bio&eid=Wurmser); 5. 1. 2007

*Charity Navigator:*

<http://www.charitynavigator.org/>; 4. 1. 2007

<http://www.charitynavigator.org/index.cfm/bay/search.summary/orgid/5431.htm>; 12. 12. 2006

<http://www.charitynavigator.org/index.cfm/bay/search.history/orgid/9354.htm>; 4. 1. 2007

<http://www.charitynavigator.org/index.cfm/bay/search.history/orgid/3443.htm>; 4. 1. 2007

*Institute for Research: Middle Eastern Policy – IRmep:*

<http://www.irmep.org/>; 5. 1. 2007

*International Data Corporation:*

[http://cdn.idc.com/italy/downloads/bio/luttwak\\_edward.pdf](http://cdn.idc.com/italy/downloads/bio/luttwak_edward.pdf); 18. 12. 2006

*Internal Revenue Service:*

<http://www.irs.gov/charities/charitable/article/0,,id=155030,00.html>; 18. 12. 2006

*Jewish Virtual Library:*

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Indyk.html>; 16. 12. 2006

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Makovsky.html>; 19. 12. 2006

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Amr.html>; 28. 12. 2006

*Knesset – izraelský parlament:*

[http://www.knesset.gov.il/mk/eng/mk\\_eng.asp?mk\\_individual\\_id\\_t=119](http://www.knesset.gov.il/mk/eng/mk_eng.asp?mk_individual_id_t=119); 28. 12. 2006

*The Middle East Forum - MEF:*

<http://www.meforum.org/article/1004>; 19. 12. 2006

<http://www.meforum.org/about.php>; 5. 1. 2007

<http://www.meforum.org/islamist.php>; 5. 1. 2007

<http://www.meforum.org/experts.php>; 5. 1. 2007

*Middle East Institute - MEI:*

[http://www.mideasti.org/about/about\\_history.html](http://www.mideasti.org/about/about_history.html); 5. 1. 2007

[http://www.mideasti.org/countries/countries\\_main.html](http://www.mideasti.org/countries/countries_main.html); 5. 1. 2007

[http://www.mideasti.org/programs/programs\\_journal.html](http://www.mideasti.org/programs/programs_journal.html); 5. 1. 2007

[http://www.mideasti.org/about/about\\_main.html](http://www.mideasti.org/about/about_main.html); 5. 1. 2007

*The Middle East Media Research Institute - MEMRI:*

<http://www.memri.org/aboutus.html>; 5. 1. 2007

<http://www.memri.org/>; 5. 1. 2007

*Middle East Policy Council:*

<http://www.mepc.org/about/about.asp>; 5. 1. 2007

*National Public Radio:*

<http://www.npr.org/about/press/020319.recordbreak.html>; 30. 12. 2006

*The New Republic Online:*

<http://www.tnr.com/showBio.mhtml?pid=22>; 19. 12. 2006

*The New York Review of Books:*

<http://www.nybooks.com/articles/19062>; 16. 12. 2006

*The New Yorker:*

[http://www.newyorker.com/online/content/articles/030526on\\_onlineonly01](http://www.newyorker.com/online/content/articles/030526on_onlineonly01); 18. 12. 2006

*Opinion Journal – The Wall Street Journal:*

<http://www.opinionjournal.com/editorial/feature.html?id=110002840>; 19. 12. 2006

*The Pardee RAND Graduate School:*

<http://www.prgs.edu/curriculum/course.menu.html>; 8. 12. 2006

*The Progress and Freedom Foundation:*

<http://www.pff.org/about/supporters.html>; 4. 1. 2007

*Project for the New American Century:*

<http://www.newamericancentury.org/Bushletter-040302.htm>, 9. 1. 2007

*RAND Corporation:*

<http://www.rand.org/about/history/>; 8. 12. 2006

*Représentation permanente de la France auprès de l'union européenne – Stále zastoupení Francie při EU:*

[http://www.rpfrence.eu/rubrique.php3?id\\_rubrique=70](http://www.rpfrence.eu/rubrique.php3?id_rubrique=70); 6. 12. 2006

*Royce Carlton Incorporated:*

<http://www.roycecarlton.com/speakers/mandelbaum.html>; 18. 12. 2006

*Slate Magazine:*

<http://www.slate.com/id/2112608/>; 8. 1. 2007

*San Francisco Chronicle:*

[http://www.sfgate.com/cgi\\_bin/article.cgi?file=/chronicle/archive/2002/09/28/MN227890.DTL](http://www.sfgate.com/cgi_bin/article.cgi?file=/chronicle/archive/2002/09/28/MN227890.DTL); 5. 1. 2007

*Sozialdemokratische Denkfabrik:*

<http://www.spd-denkfabrik.de/>; 6. 12. 2006

*Stanford Research Institute:*

<http://www.sri.com/>; 12. 12. 2006

<http://www.sri.com/about/timeline>; 12. 12. 2006

*The Urban Institute:*

<http://www.urban.org/about/index.cfm>; 8. 12. 2006

*U.S. Department of State:*

<http://www.state.gov/p/nea/>; 16. 12. 2006

<http://www.state.gov/r/pa/ho/po/12112.htm>; 18. 12. 2006

*U.S. Government printing Office:*

[http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-](http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=108_senate_hearings&docid=f:93762.wais)

[bin/getdoc.cgi?dbname=108\\_senate\\_hearings&docid=f:93762.wais](http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=108_senate_hearings&docid=f:93762.wais); 2. 1. 2007

*U.S. House of Representatives:*

<http://internationalrelations.house.gov/archives/109/98602.PDF>; 3. 1. 2007

*U.S. Senate: Committees Home:*

[http://www.senate.gov/pagelayout/committees/d\\_three\\_sections\\_with\\_teasers/committees\\_home.htm](http://www.senate.gov/pagelayout/committees/d_three_sections_with_teasers/committees_home.htm); 3. 1. 2007

*Voice of America:*

<http://www.voanews.com/english/portal.cfm>; 30. 12. 2006

*Washington Institute for the Near East Policy:*

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=89&newActiveSubNav=Our%20People&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D88&newActiveNav=aboutUs>; 16. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=20&newActiveSubNav=Our%20History&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D20&newActiveNav=aboutUs>; 15. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=67&newActiveSubNav=Our%20Mission&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D67&newActiveNav=aboutUs>; 15. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=133>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=11>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?author=Robert%20Satloff&contentType=Publications>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=8>, 18. 12. 2006.

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=100>, 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=OpEdsArticles&year=2005>, 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=10>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=6>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=42>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=52>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=45>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC10.php?CID=37>; 18. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateI10.php?order=name&newActiveSubNav=Experts%20by%20Name&activeSubNavLink=templateI10.php%3Forder%3Dname&newActiveNav=experts>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=71&newActiveSubNav=Fellowships%20&%20Internships&activeSubNavLink=templateC11.php?CID=70&newActiveNav=aboutUs>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11b.php?CID=156>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=141>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=Publications&subType1=pubType&subType2=Policy%20Focus>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=257>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=243>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=230>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=Publications&subType1=pubType&subType2=Policy%20Focus>; 19. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC05.php?CID=2449>; 22. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC05.php?CID=2492>; 22. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateI04.php?type=Military%20Research%20Papers>; 22. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=112>; 22. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateI07.php?eventType=Conference%20Keynotes&newActiveSubNav=Conference%20Keynotes&activeSubNavLink=templateI07.php%3FeventType%3DConference%20Keynotes&newActiveNav=events>; 28. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11b.php?CID=156>; 28. 12. 2006.

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=9>; 28. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC04.php?CID=34>; 29. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=66&newActiveSubNav=Experts%20in%20the%20Media&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D66&newActiveNav=experts>; 29. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateI06.php?&newActiveSubNav=Op-Eds%20%26%20Articles&activeSubNavLink=templateI06.php%3F&newActiveNav=analysis>; 29. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=InTheMedia>; 30. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateS03.php?contentType=OpEdsArticles&year=2005; ;> 30. 12. 2006

<http://www.washingtoninstitute.org/templateI07m.php?&newActiveSubNav=Testimony%2C%20Talks%2C%20%26%20Interviews&activeSubNavLink=templateI07m.php%3F&newActiveNav=analysis>; 3. 1. 2007

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=17> ; 2.1.2007

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC05.php?CID=2003>; 2. 1. 2007

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=20>; 2. 1. 2007

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=226>; 3. 1. 2007

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC07.php?CID=14>; 3. 1. 2007



<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=38&newActiveSubNav=Support%20Us&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D38&newActiveNav=aboutUs>; 4. 1. 2007

*Washington Report on Middle East affairs:*

<http://www.wrmea.com/backissues/0393/9303009.htm>; 28. 12. 2006

*The Weekly Standard:*

<http://www.weeklystandard.com/>; 19. 12. 2006

*WINEP – Presidential Study Group 2005:*

<http://www.washingtoninstitute.org/html/pdf/PSG2005.pdf>; 22. 12. 2006

## 9 Přílohy

### Příloha č.1: Mission Statement WINEP

**Zdroj:** Washington Institute for the Near East Policy

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=67&newActiveSubNav=Our%20Mission&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D67&newActiveNav=aboutUs>, staženo 13.1.200

#### Our Mission

"The Washington Institute has become the number one center for information and analysis in Washington." —*Charles Krauthammer*

"Washington's most respected center for studies on the Middle East" —*Vice President Al Gore*

Founded in 1985, The Washington Institute for Near East Policy was established to advance a balanced and realistic understanding of American interests in the Middle East. Under the guidance of a distinguished and bipartisan Board of Advisors, the Institute seeks to bring scholarship to bear on the making of U.S. policy in this vital region of the world. Drawing on the research of its scholars and the experience of policy practitioners, the Institute promotes an American engagement in the Middle East committed to strengthening alliances, nurturing friendships, and promoting security, peace, prosperity, and democracy for the people of the region.

## **Příloha č.2: Poradní rada WINEP**

**Zdroj:** Washington Institute for the Near East Policy

<http://www.washingtoninstitute.org/templateC11.php?CID=133&newActiveSubNav=Board%20of%20Advisors&activeSubNavLink=templateC11.php%3FCID%3D133&newActiveNav=aboutUs>, staženo 13.1.2007

**Warren Christopher**  
Secretary of State

**Lawrence S. Eagleburger**  
Secretary of State

**Alexander Haig**  
Secretary of State

**Max M. Kampelman**  
Senior Diplomat

**Samuel W. Lewis**  
U.S. ambassador to Israel

**Edward Luttwak**  
Center for Strategic and  
International Studies

**Michael Mandelbaum**  
Johns Hopkins School of  
Advanced International  
Studies

**Robert McFarlane**  
National Security Advisor

**Martin Peretz**  
Editor in Chief and Chairman,  
*New Republic*

**Richard Perle**  
Assistant Secretary of Defense

**James G. Roche**  
Secretary of the Air Force

**George P. Shultz**  
Secretary of State

**Paul Wolfowitz\***  
Deputy Secretary of Defense

**R. James Woolsey**  
Director of Central Intelligence

**Mortimer Zuckerman**  
Publisher, *U.S. News and World Report*

\* resigned upon entry to government service, 2001

### **In Memoriam**

**Jeane Kirkpatrick**  
U.S. Ambassador to the United Nations

**Eugene V. Rostow**  
Undersecretary of State for Political Affairs

# Priloha č.3: Daňové příznání WINEP, formulář 990 IRS za rok 2004 (vybrané strany č. 1, 9, 16, 26)

Zdroj: GuideStar Organisation

<http://www.guidestar.org/FinDocuments/2004/521/376/2004-521376034-01f9d394-9.pdf>,  
staženo 12.12.2006

Strana 1:

**Form 990** Return of Organization Exempt From Income Tax  
Under section 501(c), 527, or 4947(a)(1) of the Internal Revenue Code (except black lung benefit trust or private foundation)

Department of the Treasury Internal Revenue Service

OMB No. 1545-0047  
**2004**  
Open to Public Inspection

A For the 2004 calendar year, or tax year beginning and ending

B Check if applicable:  
 Incorporation  
 Change of name  
 Change of address  
 Initial return  
 Final return  
 Amended return  
 Dissolution

C Name of organization  
**WASHINGTON INSTITUTE FOR NEAR EAST POLICY**

D Employer identification number  
**52-1376034**

E Telephone number  
**(202) 452-0650**

F Accounting period:  Calendar year  Other (specify)

G Website: **WWW.WASHINGTONINSTITUTE.ORG**

H and I are not applicable to section 527 organizations.  
 H(a) Is this a group return for affiliates?  Yes  No  
 H(b) If "Yes," enter number of affiliates: **N/A**  
 H(c) Are all affiliates included?  Yes  No (If "No," attach a list.)  
 H(d) Is this a separate return filed by an organization covered by a group ruling?  Yes  No

J Organization type:  501(c)(3)  501(c)(1)  501(c)(29)

K Check here  if the organization's gross receipts are normally not more than \$25,000. The organization need not file a return with the IRS, but if the organization received a Form 990 Package in the mail, it should file a return without financial data. Some states require a complete return.

L Gross receipts: Add lines 6b, 8b, 9b, and 10b to line 12 **11,808,258.**

M Check  if the organization is not required to attach Sch. B (Form 990, 990-EZ, or 990-PF).

**Part I Revenue, Expenses, and Changes in Net Assets or Fund Balances**

Line	Description	Amount	Amount
1	Contributions, gifts, grants, and similar amounts received:		
a	Direct public support	1a	11,071,859.
b	Indirect public support	1b	
c	Government contributions (grants)	1c	
2	Total (add lines 1a through 1c) (cash \$ <b>10,891,440.</b> , non-cash \$ <b>180,419.</b> )	1d	11,071,859.
3	Program service revenue including government fees and contracts (from Part VII, line 93)	2	31,029.
4	Membership dues and assessments	3	
5	Interest on savings and temporary cash investments	4	2,299.
6	Dividends and interest from securities	5	703,071.
6a	Gross rents	6a	
b	Less: rental expenses	6b	
c	Net rental income or (loss) (subtract line 6b from line 6a)	6c	
7	Other investment income (describe)	7	
8a	Gross amount from sales of assets other than inventory	(A) Securities	(B) Other
b	Less: cost or other basis and sales expenses	8a	8b
c	Gain or (loss) (attach schedule)	8c	
d	Net gain or (loss) (combine line 8c, columns (A) and (B))	8d	
9	Special events and activities (attach schedule). If any amount is from gaming, check here <input type="checkbox"/>		
a	Gross revenue (not including \$ of contributions reported on line 1a)	9a	
b	Less: direct expenses other than fundraising expenses	9b	
c	Net income or (loss) from special events (subtract line 9b from line 9a)	9c	
d	Less: cost of inventory, less returns and allowances	10a	
e	Gross profit or (loss) from sales of inventory (attach schedule) (subtract line 10b from line 10a)	10b	
11	Total revenue (from lines 2, 3, 4, 5, 6c, 7, 8d, 9c, 10c, and 11)	11	11,808,258.
12	Total revenue (from lines 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, and 21)	12	11,808,258.
13	Net assets or fund balances at beginning of year (from line 73, column (A))	13	3,624,251.
14	Net assets or fund balances at end of year (from line 44, column (C))	14	667,241.
15	Fundraising (from line 44, column (D))	15	513,799.
16	Payments to affiliates (attach schedule)	16	
17	Total expenses (add lines 16 and 44, column (A))	17	4,805,291.
18	Excess or (deficit) for the year (subtract line 17 from line 12)	18	7,002,967.
19	Net assets or fund balances at beginning of year (from line 73, column (A))	19	13,808,466.
20	Other changes in net assets or fund balances (attach explanation)	20	609,913.
21	Net assets or fund balances at end of year (combine lines 18, 19, and 20)	21	21,421,346.

SEE STATEMENT 2

RECEIVED NOV 20 2005 OGDEN UT

SCANNED DEC 21 2005

033861 01-12-00 LHA For Privacy Act and Paperwork Reduction Act Notice, see the separate instructions. Form 990 (2004)

WASHINGTON INSTITUTE FOR NEAR EAST

Schedule A (Form 990 or 990-EZ) 2004 POLICY

52-1376034 Page 3

**Part IV-A Support Schedule** (Complete only if you checked a box on line 10, 11, or 12.) Use cash method of accounting.  
 Note: You may use the worksheet in the instructions for converting from the accrual to the cash method of accounting.

Calendar year (or fiscal year beginning in)	(a) 2003	(b) 2002	(c) 2001	(d) 2000	(e) Total
15 Gifts, grants, and contributions received. (Do not include unusual grants. See line 28.)	4,395,025.	4,050,639.	3,346,109.	4,095,713.	15,887,486.
16 Membership fees received					
17 Gross receipts from admissions, merchandise sold or services performed, or furnishing of facilities in any activity that is related to the organization's charitable, etc., purpose	920,667.	54,844.	41,043.	23,818.	1,040,372.
18 Gross income from interest, dividends, amounts received from payments on securities loans (section 512(a)(5)), rents, royalties, and unrelated business taxable income (less section 511 taxes) from businesses acquired by the organization after June 30, 1975	498,332.	112,210.	516,281.	238,769.	1,365,592.
19 Net income from unrelated business activities not included in line 18					
20 Tax revenues levied for the organization's benefit and either paid to it or expended on its behalf					
21 The value of services or facilities furnished to the organization by a governmental unit without charge. Do not include the value of services or facilities generally furnished to the public without charge					
22 Other income. Attach a schedule. Do not include gain or (loss) from sale of capital assets					
23 Total of lines 15 through 22	5,814,024.	4,217,693.	3,903,433.	4,358,300.	18,293,450.
24 Line 23 minus line 17	4,893,357.	4,162,849.	3,862,390.	4,334,482.	17,253,078.
25 Enter 1% of line 23	58,140.	42,177.	39,034.	43,583.	
26 Organizations described on line 10 or 11: a Enter 2% of amount in column (a), line 24					26a 345,062.
b Prepare a list for your records to show the name of and amount contributed by each person (other than a governmental unit or publicly supported organization) whose total gifts for 2000 through 2003 exceeded the amount shown in line 26a. Do not file this list with your return. Enter the total of all those excess amounts					26b 705,299.
c Total support for section 509(a)(1) test: Enter line 24, column (a)					26c 17,253,078.
d Add: Amounts from column (e) for lines: 18 1,365,592. 19					26d 2,070,891.
22					26e 15,182,187.
e Public support (line 26c minus line 26d total)					26f 87.9970%
1 Public support percentage (line 26e (numerator) divided by line 26c (denominator))					26f
27 Organizations described on line 12: a For amounts included in lines 15, 16, and 17 that were received from a "disqualified person," prepare a list for your records to show the name of, and total amounts received in each year from, each "disqualified person." Do not file this list with your return. Enter the sum of such amounts for each year: N/A					
(2003) (2002) (2001) (2000)					
b For any amount included in line 17 that was received from each person (other than "disqualified persons"), prepare a list for your records to show the name of, and amount received for each year, that was more than the larger of (1) the amount on line 25 for the year or (2) \$5,000. (Include in the list organizations described in lines 5 through 11, as well as individuals.) Do not file this list with your return. After computing the difference between the amount received and the larger amount described in (1) or (2), enter the sum of these differences (the excess amounts) for each year: N/A					
(2003) (2002) (2001) (2000)					
c Add. Amounts from column (e) for lines: 15 16					
17 20 21					27c N/A
d Add Line 27a total and line 27b total					27d N/A
e Public support (line 27c total minus line 27d total)					27e N/A
f Total support for section 509(a)(2) test: Enter amount on line 23, column (a)					27f N/A
g Public support percentage (line 27e (numerator) divided by line 27f (denominator))					27g N/A %
h Investment income percentage (line 18, column (a) (numerator) divided by line 27f (denominator))					27h N/A %
28 Unusual Grants: For an organization described in line 10, 11, or 12 that received any unusual grants during 2000 through 2003, prepare a list for your records to show, for each year, the name of the contributor, the date and amount of the grant, and a brief description of the nature of the grant. Do not file this list with your return. Do not include these grants in line 15.					

## WASHINGTON INSTITUTE FOR NEAR EAST POLIC

52-1376034

FORM 990	STATEMENT OF PROGRAM SERVICE ACCOMPLISHMENTS	STATEMENT	5
----------	--	-----------	---

## DESCRIPTION OF PROGRAM SERVICE ONE

RESEARCH AND PUBLICATIONS - ON-GOING RESEARCH AND ANALYSIS OF US INTERESTS IN THE MIDDLE EAST. SOME OF THE ACCOMPLISHMENTS DURING THE YEAR INCLUDE: 5 MONOGRAPHS, 1 POLICY FOCUS, 2 PROCEEDINGS, 1 PEACEWATCH/POLICYWATCH ANTHOLOGY, 92 ARTICLES IN NEWSPAPERS, MAGAZINES, JOURNALS AND ONLINE PUBLICATIONS, 48 PEACEWATCHES, 114 POLICYWATCHES, 223 INTERVIEWS WITH VARIOUS TELEVISION AND RADIO PROGRAMS, 3 VISITING FELLOWS (NOT INCLUDED IN FELLOWSHIPS PROGRAM), AND 1 MILITARY FELLOW.

	GRANTS	EXPENSES
TO FORM 990, PART III, LINE A		2,498,559.

FORM 990	STATEMENT OF PROGRAM SERVICE ACCOMPLISHMENTS	STATEMENT	6
----------	--	-----------	---

## DESCRIPTION OF PROGRAM SERVICE TWO

SEMINARS AND CONFERENCES - EDUCATIONAL SEMINARS AND CONFERENCES WERE PROVIDED TO PARTICIPANTS THAT INCLUDE: 43 POLICY FORUMS, 12 BRIEFING MEETINGS, 3 IN-HOUSE BRIEFING MEETINGS ONE 3-DAY CONFERENCE AND ONE 2-DAY CONFERENCE.

	GRANTS	EXPENSES
TO FORM 990, PART III, LINE B		550,063.

FORM 990	OTHER PROGRAM SERVICES	STATEMENT	7
----------	------------------------	-----------	---

DESCRIPTION	GRANTS AND ALLOCATIONS	EXPENSES
WASHINGTON APPRENTICESHIP PROGRAM		50,000.
SMITH RICHARDSON SECURITY IMPLICATIONS OF A PALESTINIAN STATE		3,000.
MARCIA ROBBINS-WILF YOUNG SCHOLAR KOPPELMAN FUND		60,000.
		50,000.
TOTAL TO FORM 990, PART III, LINE E		163,000.

THE WASHINGTON INSTITUTE FOR NEAR EAST POLICY

52-1376034

---

FORM 990                      LIST OF OFFICERS, DIRECTORS, TRUSTEES  
AND KEY EMPLOYEES  
PART V

---

ADDRESS: ALL TRUSTEES AND OFFICERS CAN BE CONTACTED AT THE  
INSTITUTES OFFICE ADDRESS - 1828 L STREET, N.W., SUITE 1050, WASHINGTON  
D.C., 20036

2004 LIST OF TRUSTEES

Executive Committee 2004

CHAIRMAN EMERITA

Barbi Weinberg

CHAIRMAN

Michael Stein

PRESIDENT

Fred S. Lafer

SENIOR VICE-PRESIDENTS

Howard Berkowitz

Bernard Leventhal

James Schreiber

VICE-PRESIDENTS

Charles Adler

Benjamin Breslauer

Robert Goldman\*

Walter P. Stern

SECRETARY

Richard Abramson

TREASURER

Martin J. Gross

MEMBERS

Richard Borow

Maurice Deane\*

Gerald Friedman

Leonard Goodman\*

Roger Hertog

Fred Schwartz

Merryl Tisch

Gary Wexler

\*emeritus

## **10 Seznam použitých zkratk**

APARC - Asia Pacific Research Center  
AEI - American Enterprise Institute  
AIPAC - American-Israeli Public Affairs Committee  
CMEPP - Center for Middle East Public Policy  
CSISC - Center for Strategic and International Studies  
CIA - Central Intelligence Agency  
CRS - Congressional Research Service  
CFR - Council on Foreign Relations  
FPRI - Foreign Policy Research Institute  
IMF – International Monetary Fund  
IRC - Internal Revenue Code  
IRmep - Institute for Research: Middle Eastern Policy  
IRS – Internal Revenue Service  
MEF - The Middle East Forum  
MEI - Middle East Institute  
MEMRI - The Middle East Media Research Institute  
MEPC - Middle East Policy Council  
MEPC - National Bureau of Economic Research  
NPR - National Public Radio  
NSC – National Security Council  
PA - Palestinian Authority  
PPI - Progressive Policy Institute  
PSG - Presidential Study Group  
PSGR - Presidential Study Group Report  
RAND – Research and Development Corporation  
SACEUR – Supreme Allied Commander Europe  
SRI - Stanford Research Institute  
USIP - United States Institute of Peace  
WINEP - Washington Institute for the Near East Policy



## 11 Summary

This study deals with the phenomenon of think tanks in the United States. These organizations are broadly defined as public policy research institutes and are part of the non-profit, non-governmental organizations sector. However, this is to a great extent only theory. As this study brings to light, the field of think tanks is not only vast in their number but as well in number and variety of subjects of their interests, the way how they approach them and the biases and influences that affect them on this way.

The purpose of the whole study was to put theoretical research of think tanks, which is covered in its first part, together with a practical and concrete deep analysis of a single institution of this kind, covered in the case study on the Washington Institute for the Near East Policy (WINEP). This Washington D.C. based think tank was chosen as a subject of the case study for several significant reasons. These included that it is a single-issue and single-region oriented think tank with a potential big impact on American foreign policy-making in the chosen field of its research. Additionally, the whole research of the WINEP deals with the Near East, which is itself a very attractive as well as divisive region. Anyhow, it offers a broad range of important issues which may be approached in various manners.

The main subject of interest of the WINEP was estimated by this study to lie in the research of Israeli-Palestinian relations and the relevant US foreign policy. This was therefore stated as the hypothesis for the whole study. To it was added a question asking for the degree of objectivity and balanced approach towards this supposed pivotal issue of the whole WINEP research.

The case study was for its most part conducted through the method of qualitative analysis, following the path of interaction of the WINEP with other major socio-political actors. The ones which proved to be connected with it the most were the media, the administration of the United States and in part surprisingly also other think tanks, which do their research in the same field.

The conclusions of the case study led to the confirmation of central role of the Israeli-Palestinian issue for the research of the WINEP. However, several serious doubts

in this field disabled the study to confirm the overall objectivity and balanced approach of the WINEP. These included doubts about connections with a lobby that promotes one-sided perceptions of the Israeli-Palestinian issue (AIPAC), lack of information about the financial background of the WINEP and several others.

Finally, the whole study principally encourages a broader research concerning both the Washington Institute for the Near East Policy and think tanks in general. It also offers certain options for how the status of think tanks as non-governmental organizations may be clarified and the quality of their research enhanced.